Kış 2021-22

YapıKredi

Crystal

Dünya ve gökyüzü iletişiminde enerji alışverişi sağladığı gibi yerküreye renk veren manyetik alan, Kuzey Işıkları

CRYSTAL SAHİBİ OLMAK İÇİN:
CRYSTAL YAZIN, BİR BOŞLUK BIRAKIN, **TCKN** BİLGİNİZİ **4421**'E GÖNDERİN.

Yapı Kredi Crystal ile en seçkin restoranlarda ayrıcalıklısınız.

Crystal sahipleri İstanbul'un keyfini en gözde restoranlarda **%20 indirim** ayrıcalığı ile çıkarır.

Detaylı bilgi ve diğer anlaşmalı restoran listesi için:
www.crystalcard.com.tr

ARALIK-OCAK-ŞUBAT

YapıKredi

Yönetim
İmtiyaz Sahibi
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. adına
Arda Öztaşkın

Yönetim Yeri
Yapı Kredi Plaza, D Blok,
Levent, 34330 İstanbul
Tel: 0212 339 70 00

Yayın Kurulu
Özge Bakırçalı, Ceren Gençceylan,
Sahra Özyavuz, Mert Nuzumlalı,
Deniz Öztürk, Beran Toksöz,
Müjde Metin

Yapım - Yayın
Lup Medya Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Mah. Ayazpaşa Camii Sok.
No:7/5 Beyoğlu/İstanbul/Türkiye
Tel: 0212 243 6142
info@lupmedya.com

Yayın Koordinatörü (Sorumlu)
Beran Toksöz

Kreatif Direktör
Müjde Metin

Editör
Aylin Kumdagezer

Redaksiyon
Benan Kapucu

Görsel Yönetmen
Gözde Çetin

Katkıda Bulunanlar
Demet Gezbor, Koray Yıldız,
Güvenç Atsüren, Uygur Uygur,
Zeynep Yener, Esra Kağıtçı Dede,
Aslin Kumdagezer, Kristin Fındıkoğlu,
Selin Ekim, Utku Kuran, Emre Kapçak,
Yasemin İpek, Derya Sayın

Reklam Direktörü
Evrim Yücesoy
evrim@lupmedya.com

Baskı
Ofset Yapımevi
Çağlayan Mah. Şair Sok. No:4
Kağıthane 34403 İstanbul
Tel: 0212 295 86 01

Baskı Yeri ve Tarihi
İstanbul, Aralık 2021

Yayın Türü
Yerel süreli yayın

Tiraj
7.750 adet

Crystal Dergisi, Lup Medya Ltd. Şti. tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Crystal Dergisi'nin isim ve yayın hakkı Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye aittir. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf ve illüstrasyonların her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarlara, yayınlanan ilanların sorumluluğu ise sahiplerine aittir.

Mersis No: 0937002089200741

18 **Doğal illüzyonda bir ihtimal**
Gökyüzü olaylarını kış mevsimi standartlarına uyduran doğal bir fenomen: Kuzey Avrupa'da Kuzey Işıkları

Svolvær, Norveç.

Zaman her daim sorguladığımız bir kavram. Ancak bir süredir belli bir rutin içerisinde, nasıl geçtiğini anlamadan hızla akıp gidiyor. Bir yandan küresel ve lokal gündemleri takip ederken, içsel olarak kendimizi keşfetmeye devam ediyor oluşumuz, modern dünyada "araf" kelimesinin yeni karşılığı belki de. Mecaz ve gerçeğin girift bir halde, capcanlı var olduğu yaşamımızda, insan olarak doğanın kudreti karşısında bazen ne kadar savunmasız olduğumuzu hissediyoruz.
Bu nedenle Crystal Kış 2021/22 sayısının kapak konusunda rotamızı gökyüzünün manyetik alanına, Kuzey Işıklarına çevirdik. Evrenin bizlere sunduğu bu doğal oluşumları kaybetmemek adına attığımız adımlar ise sürdürülebilir geleceğin sinyallerini şimdiden veriyor. Mimaride ekolojik dengelerin yeniden sağlanması, elekatronik atıkların geri dönüşümü, otomobil sektörünü yönlendiren yeni bakış açıları, doğa ve insan arasında süregiden yeni iletişim ağının da birer göstergesi. Geleneksel ve modern kıyaslamasını hayatımızın her alanına entegre ettiğimizi unutmadan, tasarım ve gastronomi perspektifinden Asya'yı da mercek altına aldık. Neticede her bakımdan geçmişe özlem duyuyoruz; bu bilinen bir gerçek. Yeniliklerle dolu bir kış olması dileğiyle...

76 **İkili görünümde tek tarz**
Soğuk-sıcak denkleminde farklı stile sahip botlar

We assemble every single watch twice.
Because perfection takes time.

A. LANGE & SÖHNE
GLASHÜTTE I/SA

For us, perfection is a matter of principle. This is why, on principle, we craft all timepieces with the same care and assemble each watch twice. Thus, after the 1815 ANNUAL CALENDAR has been assembled for the first time and precisely adjusted, it is taken apart again. The movement parts are cleaned and decorated by hand with finishing and polishing techniques, followed by the final assembly procedure. This assures long-term functional integrity and the immaculacy of all artisanal finishes. Even if this takes a little more time. **www.alange-soehne.com**

ARTE

Arte İstinye Park Boutique • Katar Caddesi • No: 459 İstinye/Istanbul • Phone: +90 212 345 65 06 • www.arte.ist

İÇİNDEKİLER

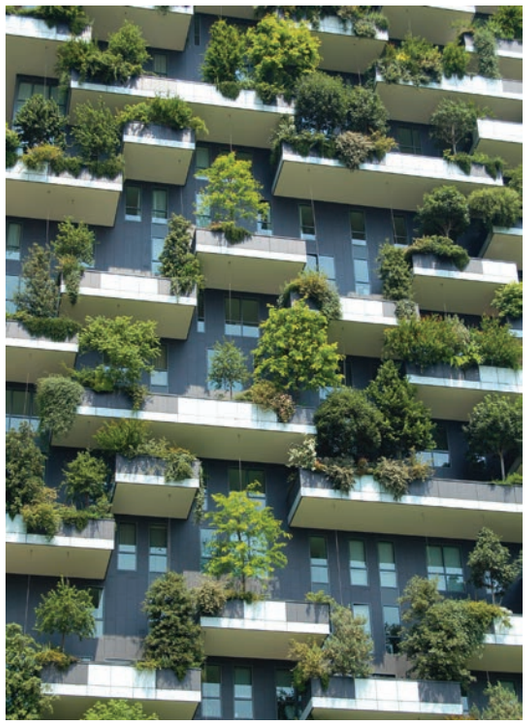

32

Geleceğin inşası
İlerleyen yıllarda mimarlık anlayışı sürdürülebilirlikten mi geçiyor sorusundan hareketle projelerdeki ekolojik dengeler

86

Yapı Kredi Müzesi sikkelerinde kadın tasvirleri
Sikkelerde kadın figürlerinin hikayeleri

44

Karma gastronomi ve Tayland
Birden fazla Güneydoğu Asya geleneğini bir araya getiren Tayland mutfağı ve kültürü

64

Değişmeyen trend, Après Ski
Kayak sezonunda lüks moda bağlantıları ve 2022 trendi

56

Aynı çizgide
Yüksek saatçilikte çizgi film karakterleri

Gilan

Contemporary Heritage

İstinye Park | Zorlu Center | Four Seasons Bosphorus
Mandarin Oriental Bosphorus, İstanbul | Ankara Çankaya Caddesi

gilan.com | @gilanistanbul

GÜNDEMDEN KISA KISA

DİNAMİK RENKLERDE MEVSİM NORMALİ

Moda trendleri, var olan kalıplaşmış düşünceleri yıkmaya aday. Karşı gelinen konuların başında ise tasarımlardaki renk ve mevsim eşleştirmeleri yer alıyor. Kış ayları ile ilişkilendirdiğimiz koyu tonlar yerini daha canlı renklere bırakmaya başladı. Bu konsepte verebileceğimiz en güncel örnekler arasında ise Virgil Abloh'un Louis Vuitton için tasarladığı A Piece of the Rainbow koleksiyonu var.

Adından da anlaşılacağı üzere seçkideki parçalar hareket halindeki yeni nesili betimleyen canlı renklerden oluşuyor. Monogram çiçekli bluzlardan kaşmir sweatshirt'lere ve pantolonlara uzanan kapsül koleksiyon, gündelik hayatın standartlarına ve kış aylarının karanlık havasına renk katıyor.

Virgil Abloh'un A Piece of the Rainbow koleksiyonu Louis Vuitton butiklerinde satışta.

Gilan

Contemporary Heritage

İstinye Park | Zorlu Center | Four Seasons Bosphorus
Mandarin Oriental Bosphorus, İstanbul | Ankara Çankaya Caddesi

gilan.com | @gilanistanbul

BASİT ANCAK GÜÇLÜ ÇİZGİLER

Tasarım tercihlerinin bir nevi o kişinin karakterini de yansıttığını düşünürsek, mobilyalara bu doğrultuda sembolik anlamlar da yüklenebilir. Formundan rengine hatta materyaline kadar geniş bir seçenek yelpazesine sahip bu nosyond, rahatlık ve estetiği baz alan yaklaşım çoğumuzun ortak noktasını oluşturuyor. Öte yandan, coğrafyaların kültürel etkilerinden ve spesifik olarak mobilya nezdinde rüştünü ispat etmiş isimlerden esinlenmek de tasarım tercihlerinde etkin olan başlıklar arasında. Fransız Charles Zana ise bir önceki cümlemize dair verebileceğimiz referanslardan biri.

Paris'teki École des Beaux-Arts'ta, ülkenin dekoratif sanat tarihine ve ince işçilik geleneğine saygı duyan bir ortamda yetişen Charles Zana'nın 60 tasarımdan oluşan mobilya ve aydınlatma koleksiyonu, yalın ancak estetik yönü güçlü çizgiler içeriyor. 1930'ların çizgisinden ilham alan, Jean-Michael Frank'ın malzemeleri, Pierre Chareau'nun formları ve Gio Ponti'nin kıvrımları gibi birçok ismin tasarım koduna saygı duyan koleksiyon, Fransız zanaat anlayışını da benimsiyor.

Charles Zana'nın yeni koleksiyonu ocak ayında resmi olarak tanıtılacak.

Gerçek hikayeler cesaret ister.

Yeni Macan. Cesaretle yol al.

Macan GTS: Ortalama yakıt tüketimi l/100 km: 11,7–11,3; ortalama CO_2 emisyonu g/km: 265–255

PORSCHE

Dior'un İlkbahar 2022 koleksiyonunda tanıttığı B30, 5 farklı renk alternatifi sunuyor.

ÇOK YÖNLÜ ALIŞKANLIK

Düşen sıcaklıklarla birlikte ayakkabılarımızın tarzı da değişmeye başladı ama sneaker'ların rahatlığını göz ardı edemiyoruz. Modanın yeni trendleri de bizlere yardımcı olmuyor değil. Zira artık takım elbisenin altına sneaker giymek kabul gören tarzlar arasına girdi. Ortamlara uyum sağlayabilecek tasarım çizgisinde olan sneaker'lar birçok markanın odağına yerleşti bile. Tıpkı Kim Jones tasarımı, Dior İlkbahar 2022 koleksiyonu Statement'ın bir parçası olan B30 gibi...

Hem sportif hem de şık olabilmenin ortak paydasına değinen B30'da kullanılan materyallerin odağı, esneklik ve hafiflikten geçiyor. Mikrofiber ve file kullanımıyla bu duruşu perçinleyen sneaker, Dior monogramı ile bütünleşiyor. Öte yandan Fransız modernizminden esin alan aerodinamik grafiklerle de yorumlanmış.

Sonsuz hayal gücünün sınırsız ilham ile buluşturğu yer.

Farkı yaşamak için Gaggenau.

90 cm kusursuz potansiyel. Tüm yüzeyi indüksiyonlu ocak tüm kuralları ortadan kaldırır ve sınırsız olasılıklar sunar.

Her Gaggenau parçası özgün bir şekilde tasarlanır, olağanüstü malzemelerden üretilir, profesyonel bir performans sunar ve bunu 1683'ten beri sürdürmektedir.

Sınırsız hayal gücü için: gaggenau.com

GAGGENAU

Diptyque'nin konsept mumları farklı fiyat etiketleri ile markanın web sitesinde satışta.

GERİ SAYIM BAŞLIYOR

Yeni yıla adım adım yaklaştığımız bu günlerde çevremizin ışıl ışıl olmasına alışığız. Etrafımızdaki ışık huzmeleri tümdengelim yoluyla evlerimizdeki mum parıltılarına dek ulaşabilir. Tavana yansıyan hareleri ve ortama yaydıkları kokular ile tartışmasız rahatlatıcı bir etkiye sahip olan mumlar da 2022 yılı için geri sayıma başladı. Bahsi geçen mumlar ise her yıl lanse ettiği konsept kokularla Diptyque'e ait.

Gastronomi ve yeni yıl eşleştirmesinde bisküvi, tarçın ve paçuli notlarıyla Holiday Pastry; üç farklı kokudan oluşan set; son dört haftayı daha eğlenceli bir hale getirmek adına 25 kokunun bir araya getirildiği *advent calendar* ile Diptyque şimdiden yeni yıl hazırlıklarına başlamış durumda. Son olarak mumların sınırlı edisyonda olduğunun da altını çizelim.

Yeni Maserati Levante Hibrit'i Deneyimleyin
Performans Yeniden Yüklendi

KENDİNE HAS MASERATI KÜKREMESİNDEN İLHAM VE ELEKTRİK ALIN.

Fer Mas Oto Tic. A.Ş.
Kuruçeşme Cad. No: 27 Kuruçeşme/İstanbul
Tel: (0212) 263 30 01

Birmot Antalya
Altınova Sinan Mah. Serik Cad.
No: 301 07170 Kepez/Antalya
Tel: (0242) 225 18 18

Birmot Ankara
Söğütözü Mah. Söğütözü Cad. No: 2
Koç Kuleleri C Blok No: 8–9 Çankaya/Ankara
Tel: (0312) 220 55 02

Mengerler Bursa
Ovaakça Santral Mah. İstanbul Cad.
No: 644 Osmangazi/Bursa
Tel: (0224) 261 11 14

Motor: 2.0 L4, Azami Güç: 330 HP/450 Nm, Azami Hız: 245 km/s, 0–100 km Hızlanma: 6 sn, Yakıt Tüketimi (karma) min.-maks.: 9,7–10,7 L/100 km, CO_2 Emisyonları (karma) min.-maks.: 220–243 g/km. İlanda belirtilen veriler versiyona göre değişiklik gösterebilir.

Koç

www.maserati.com.tr

DÜNYA KADAR SADE

Yapı Kredi World'ün aşırı tüketim olgusuna dikkat çekerek 'sadeleşmek' kavramı üzerinden farkındalık yaratma hedefiyle hayata geçirdiği Dünya Kadar Sade'nin ikinci sezonu yayında.

***Dünya Kadar Sade*'nin tüm bölümlerini izlemek için QR kodunu okutabilirsiniz.**

SADELEŞME KAVRAMINDA FARKINDALIK

Maddi ve manevi taraflarıyla hızlı tüketim kavramı bir süredir modern insanın zihnini yoruyor. Bir diğer deyişle, alışkanlıklarımızdan mütevellit kimi zaman kendimizi anlam karmaşası içerisinde bulabiliyoruz. Kim bilir belki de eski zamanlara duyduğumuz özlemin bir diğer nedeni de tüketimin bu denli hızlı ve kolay olmamasıdır. Minimal yaşamın etkilerini birebir deneyimliyor olabilirsiniz ancak henüz sadeleşmeye nereden ve nasıl başlanılacağı konusunda tereddüt edenlerimizin sayısı da azımsanmayacak seviyede. Aslına bakarsanız belli bir süredir içerisinde bulunduğumuz bu sistemden dışarı çıkmak tahmin edildiği kadar zor değil. Bir önceki cümlemizi ise doğadan ilham alarak destekleyebiliriz. Zira doğa ve dünya sadece ihtiyacı olanı kabul eden bir döngüye sahip olmasıyla sade sıfatını sonuna kadar hak ediyor. Bu diyaloğun insan tarafında ise *Dünya Kadar Sade* olmak yer alıyor diyebiliriz.

Yapı Kredi World'ün aşırı tüketim olgusuna dikkat çekerek 'sadeleşmek' kavramı üzerinden farkındalık yaratma hedefiyle hayata geçirdiği "Dünya Kadar Sade" ilk sezonunda alışveriş, zaman, ev, sofra ve zihin temalarını ele almıştı. Belçim Bilgin'in moderatörlüğünde gerçekleşen seri ikinci sezonda da yepyeni konu ve konuklara yer veriyor. Bu serinin ikinci edisyonunda ise duygu, enerji, dikkat, tercih, ekran, disiplin ve sürdürülebilir alışkanlıklar masaya yatırılarak; farkındalık oluşturmak ve kişilerin kendileri dahil hayatlarının tüm alanlarını sadeleştirmeleri hedefleniyor.

Yapı Kredi World'ün "harcama alışkanlıklarını sadeleştirme" önermesinden yola çıkan *Dünya Kadar Sade*, uzman konukların ve sadeleşme arayışındaki isimlerin hikayelerine ortak olmaya yeni bölümleri ile devam ediyor. Gain'deki video serisinin yanı sıra tüm bölümleri, Yapı Kredi World'ün dijital platformlarından *(Instagram @YapiKrediWorld, Youtube @YapıKredi)* takip edilebiliyor.

YAPI & YAPI

GELECEĞİ YAPILANDIRIYORUZ

BUILDING THE FUTURE

www.yapi-yapi.com.tr

*Kuzey Yakası Projesi
Kuzey Yakası Project

SANAT VE KÜLTÜRE YAPI KREDİ KATKISI

Köklü tarihlere sahip markalar sadece kendilerine atfedilen misyonları yerini getirmek ile yükümlü olmadıklarını farklı branşlara dahil olarak kanıtlıyor. Farkındalık yaratmak yahut her alanda gelişim sağlamak aynı zamanda markaların vizyonunu ve etik değerlerini de yansıtıyor. Küresel olarak örnekler verebileceğimiz bu ideamızı biraz daha irdelediğimizde marka değeri olan isimlerin bir şekilde değerlerimizle özdeşleştiğini görüyoruz. Bu yüzdendir ki Yapı Kredi kurulduğu ilk yıldan beri sadece ekonomi konjonktüründe değil kültür ve sanat alanında da attığı adımlarla "kültür ve sanat bankası" olarak tanımlanıyor. Nedeni ise toplumların entelektüel kimliklerini güncel tutmasının her şeyden önce kişisel sanat kültürünün gelişiminin ve tabii ki dünya görüşünden geçiyor olması. Toplumların kültürel seviyesinin ilk ve mihenk taşı olan genç sanatçılarımıza olan desteğimizi ise Yapı Kredi Özel Bankacılık Sanat Bursu Fonu ile gösteriyoruz. Kaybolmaya yüz tutmuş kültürel değerlerin gün ışığına çıkarılması, var olan kültür ve sanat birikimin geliştirilerek gelecek kuşaklara aktarılması için Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş ve Türk Eğitim Vakfı ile birlikte başarılı ve yetenekleri eşsiz gençlerin eserlerini sanatseverlerle buluşturmak için imkanlar oluşturmak, onların dünyaya açılmasını sağlamak en büyük hedeflerimizden. Bir diğer taraftan Türkiye'de sanata verilen desteği artırmak, yapılacak bağışlarla büyüyerek çoğalmak, bursiyer sayısını artırmak ve gençlerin büyük başarılara imza atmasına tanık olmak için sabırsızlanıyoruz.

Yapı Kredi Özel Bankacılık Sanat Bursu Fonu ile sanatın her alanında eğitim alan öğrencilerimize destek oluyoruz.

Yapı Kredi Özel Bankacılık Sanat Bursu Fonu ile sanatın her alanında eğitim alan öğrencilerimize hep birlikte vereceğimiz destekle, hayallerinin önündeki sınırları kaldırmayı hedefliyoruz. Sanat alanında eğitim gören ve maddi zorluk yaşayan başarılı gençlere destek olmanın geleceğin Türkiye'sinin şekillenmesi için ne kadar elzem olduğunun farkındayız. Süreç ise her eğitim yılı başlangıcında üniversitelerin konservatuar ve güzel sanatlar fakültelerinden adayların yapacakları başvuruları ile start alıyor. Ardından değerlendirme sürecine tabii tutulan öğrenciler arasından seçilenler burs almaya hak kazanıyor.

Her zaman birbirine destek olmanın ve bir arada olmanın en yakıştığı coğrafyalardan biri olan Türkiye'nin "kültür ve sanat bankası" olarak sizleri öğrencilerimizin sayısını çoğaltmaya, hep birlikte geleceğin dünya çapında sanatçılarını birlikte keşfetmeye ve gençlerin önündeki sınırları kaldırmaya davet ediyoruz.

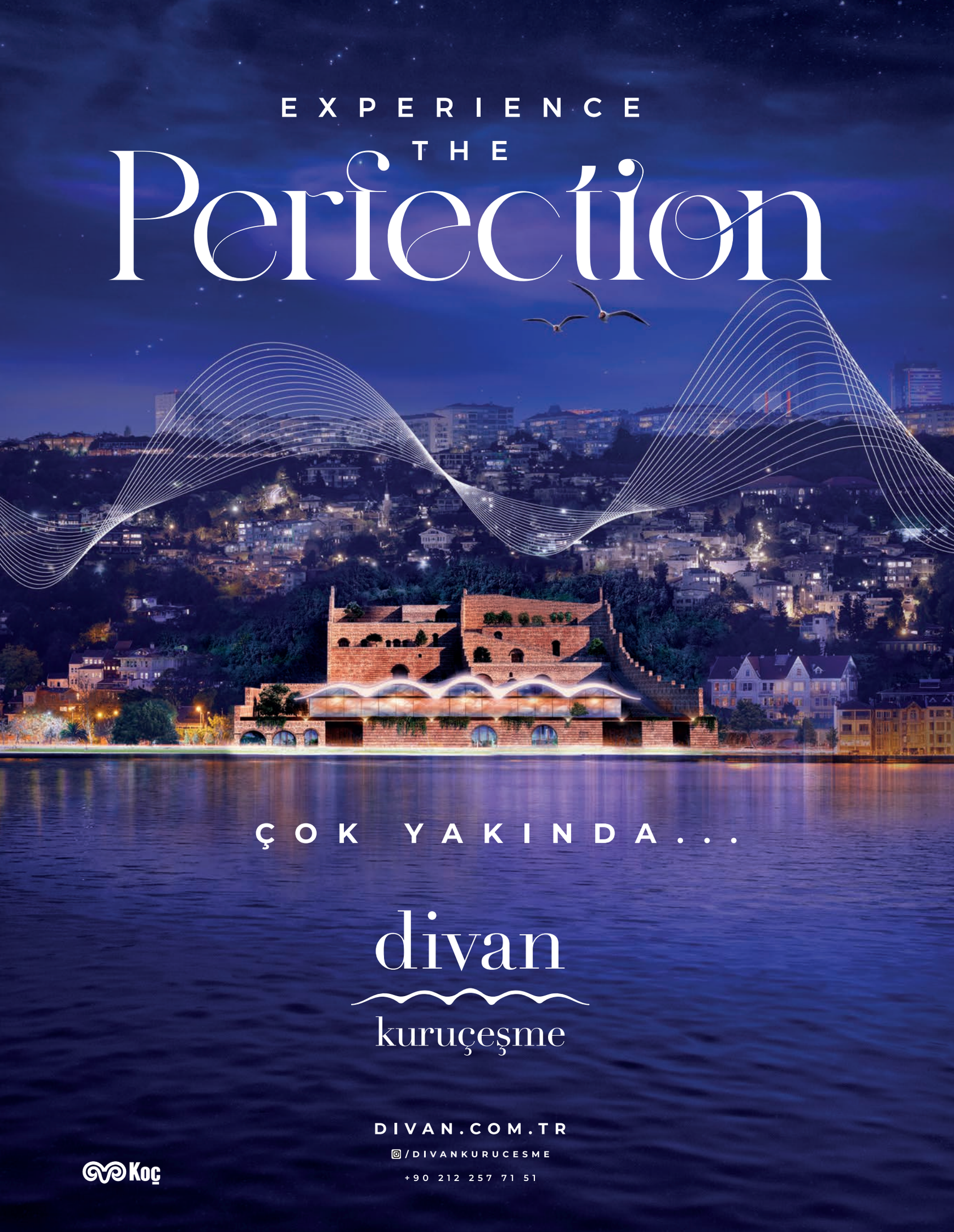
EXPERIENCE
THE
Perfection
ÇOK YAKINDA...
divan
kuruçeşme
DIVAN.COM.TR
/DIVANKURUCESME
+90 212 257 71 51
Koç

Tromsø Limanında Kuzey Işıkları, Norveç.

DOĞAL İLLÜZYON

Yazı: Aylin Kumdagezer

İnsanoğlunun gökyüzü ile olan iletişimi asırlardır sürüyor. Henüz gelişim aşamasındaki *homo sapiens*'lerin gök gürültüsünü anlamlandırmaya çalışması ve içgüdüsel olarak kendilerine sığınacak bir yer yaratmasıyla başlayan diyalog, antik dönemde Güneş ve Ay döngüsü gibi astronomik olayların izinde belirlenen takvime varıncaya kadar her daim bilinmezi aradığımız sonsuzluk olarak tanımlanabilir. Spiritüel ve bilim dallarını bir noktada buluşturabilecek kudretteki bu bilinmezlik silsilesine özellikle son yıllarda daha yakın olduğumuz söylenebilir. Zira 60'lı yıllarda kendisi için küçük fakat dünya için büyük bir adım atan Neil Armstrong'un izinde Mars yolculukları, Ay incelemeleri ve keşfedilen yeni gezegen grupları ile alternatif yaşam ortamları aramayı insanlık olarak kendimize misyon edinmiş durumdayız. Gelişen ve değişen insanlığa dünyanın daha fazla katlanamayacak olması da gelecek senaryolarının başını çekiyor. Küresel ısınma ve iklim problemlerini kale almak artık bir tercih değil, zorunluluk. Bu noktada dünyayı bir şekilde tüketen insanlığın farklı yaşam alanları aramasını da garipsememek lazım. İlerleyen yıllarda türümüzün yeni evi neresi olur bilinmez fakat şu an elimizde var olan dünyanın değerini bilmek şart. Bu noktada minik hatırlatmalar gezegenin konumu itibari ile sunduğu doğal olanakların ne kadar geniş olduğunu ve aslında güzelliğin doğallıkla görebildiğiniz her yerde var olduğunu kanıtlıyor. Ellerimizden düşürmediğimiz akıllı telefonların arka planından ya da sosyal medyada gezinirken önünüze düşen video yahut fotoğraflardan daha gerçek bir anlayıştan bahsediyoruz. Bu hususta yapılması gereken çok basit bir yol var, yarattığımız sanal dünyamızdan çıkıp tıpkı atalarımızın da her daim yaptığı gibi merak

Kuzey Avrupa'da bir hayli yaygın olan geleneksel ahşap evler, Norveç.

Grönland'daki Ilulissat başta olmak üzere Kuzey Avrupa'da Husky'ler tarafından gezdirilmek en yaygın aktivitelerin başında geliyor.

etmek. Seyahatin en önemli itici gücü bir yerleri veya bilinmeyeni keşfetme arzusu olduğundan, 206 ülke arasında eleme yapmak da zorlaşabilir. Ancak bilim ve gerçek olmayacak kadar büyüleyici olmanın yolunun Kuzey Avrupa'dan çektiği kesin. Nedeni ise oldukça bilimsel: Manyetik alan.

Tez ve antitez karşıtlığını bir kenara bırakırsak, ihtimal ve bilim normal şartlarda bir araya gelebilecek kavramlar değil. Fakat söz konusu Kuzey Işıkları olduğunda işin rengi- kinayeli bir şekilde- değişiyor. En basit anlatımı ile bu oluşum; Güneş patlamalarıyla Güneş'ten uzaya saçılan yüklü parçacıkların gezegene ulaşmasıyla oluşuyor. Yani Dünya'nın çevresinde adeta koruma kalkanı oluşturan manyetik alan, bu yüklü parçacıklarla etkileşime girerek reaksiyon gösteriyor. Ortaya da farklı renk skalasındaki ışık hüzmeleri ile Kuzey Işıkları çıkıyor. Tabii belirtmekte fayda var, Dünya'dan görünen bu olay tıpkı diğer gök cisimlerinde kimi zaman varsaydığımız yakınmış duygusunu hissettiriyor. Yakınlık tanımından, atmosferin üst taraflarında iyonosfer katmanından 80 ile 100 kilometre yukarımızda olduğunu anlamamız gerekiyor. Renk oluşumlarını ise bize bilim açıklıyor. Kuzey Işıklarında ışık patlamalarının her biri tek bir elementi temsil ediyor. Oksijen ile çarpışan ışınlar kırmızı ve yeşil *auro*'ları oluştururken, azot ile bir araya gelenler ise pembe ve mor ışımalar olarak Dünya yüzeyine yansıyor. Kutup Işıklarının renk skalası çarpışan atomların türüne ve ortaya çıkan enerjinin gücüne bağlı olarak renk değiştirebiliyor. Mavi tonundaki ışıma ise en zor görünen ve fark edilen etkileşim olarak skaladaki yerini alıyor. Paragrafımızın başında özellikle altını çizdiğimiz ihtimal durumu da bu noktada devreye giriyor. Bir sonraki seyahatinizi Kuzey Işıklarını görmek adına planlayabilirsiniz ancak renk için hatta ve hatta kendisini bile görebilmeniz için kesin konuşamıyoruz.

Her ne kadar bu manyetik ışıkların görülme ihtimalinin en yüksek olduğu tarih aralığı 23 Eylül – 21 Mart ekinoksları olsa da kimi zaman ışıklar kendilerini gizleyebiliyor. Ama olumsuzluğu bile kendi lehine çevirmeye çalışan insanlık, teknolojinin yardımıyla da bu konuya el atmış durumda. Geliştirilen bazı yazılımlar sayesinde Kuzey Işıkları görülmeye başladığında telefonunuza bildirim geliyor. Böylece henüz siz hazır değilken bir anda belirse bile manyetik çarpışmayı yakalama şansınız artıyor. Havanın kararması ile birlikte her an görebileceğiniz Kuzey Işıkları adına yapılan bir araştırma ise en sık görülme saatinin 23:00 ile 02:00 arasında olduğunu söylüyor.

Adını Şafak Tanrıçası Aurora'dan alan *Aurora Borealis*, Orta Çağ'da Tanrı'dan gelen işaretler olarak algılanıyordu.

Buzdağları ile Kuzey Işıklarının buluştuğu nokta Ilulissat, Grönland.

Buzullarla çevrili Ilulissat'da yapılabilecek ilk etkinlik Disko Bugt'tan hareketle dahil olacağınız tekne gezileri.

İzlanda’nın başkenti Reykjavík'e yaklaşık 4-5 saat uzaklıkta kalan Diamond Beach.

Cro-Magnon'ların (Yaklaşık 40.000 yıl önce Avrupa'nın çeşitli yerlerinde yaşamış anatomik olarak ilk modern insan kabul edilir) Güney Fransa'da mağara duvarlarına çizdikleri resimler bunun kanıtları arasında. Bu işaretlerin gerçeklik kazanması biraz zaman almış olsa da gözlemsel astronominin babası Galileo Galilei, 1619 yılında ilk kez *Aurora Borealis* terimini kullanmış. 1714 yılına geldiğimizde ise Anders Celcius bu olayın manyetik akım oluşturduğuna dair gözlemlerini açıklamış. Bir de bu terminolojinin yön tarafına bakmak gerek. Kuzey enlemlerde *Aurora Borealis* veya Kuzey Işıkları, Güney enleminde de olarak *Aurora Australis* yahut Güney Kutup Işıkları olarak tanımlanıyor.

Kuzey Işıklarını görmek amacıyla ziyaret edebileceğiniz ülkeler listesinin başında Finlandiya var. Ülkenin farklı şehirlerinde ağustostan nisan ayının ilk haftasına kadar yaklaşık 200 gün boyunca rahatlıkla ışıkları görebilmeniz olası. Fakat seyahatinizi sadece ve sadece Kuzey Işıkları üzerine kurgulamak istemiyorsanız, Rovaniemi rotası biçilmiş kaftan. Laponya (Lapland) bölgesinde yer alan ve Kuzey Kutup Dairesi içerisinde kalan bu şehir, Kuzey Işıkları'nı farklı noktalarda izleme alternatifi sunuyor. Çeşitli konseptler dahilinde; ormanın içerisinde tamamen camla kaplı odalarda ya da soğuğa karşı koruyan özel kıyafetlerle buz gölünün içerisinde ışıkları deneyimleyeceğiniz farklı ortamlar yer alıyor.

Zihin ve ruh için doğal terapi sağlayan açık hava termalleri, Kuzey Avrupa'da önemli bir pozisyonda. Reykjavik, İzlanda.

Öte yandan Rovaniemi'nin coğrafi koordinatından dolayı Kuzey Kutup Dairesi'ne dahil olması şehirdeki Eskimo kültürünü de tanımlıyor. Buzla kaplı yüzeylerde açılan yuvarlak deliklerden balık avlamak ise bir önceki cümlemizi referans gösterebileceğimiz aktivitelerden. Diğer bir taraftan Fin spa kültürünü de unutmamak gerekiyor. Sıcak ve soğuk zıtlığında, -20 derecede sıcak su havuzları, karla çevrili olduğunuz halde ısınmanıza zemin hazırlıyor. Şehrin merkezine indiğimiz de ise eğlence merkezi olarak tasarlanmış Santa Claus Köyü'nü görüyoruz. Bu noktada yapabileceğiniz en bilindik aktivite ise Santa Claus Merkez Postanesi'nden mektup yollamak. Klasik yollarla iletmiş olduğunuz yazılı iletişiminizin ardından ise Ren geyikleri Husky'ler tarafından gezdirileceğiniz bir kayak turu sizi bekliyor olacak. Kara ile olan bağınızı koparmak ise en yakın iskeledeki mesafeniz ile ölçülüyor. *Icebreaker* olarak adlandırılan bu gemiler, buzları kırarak kış aylarında dönmüş nehir ve göller üzerinde geziniyor.

Yatay düzlemden çıkıp biraz da tırmanış yapmak isteyenler için ise şehre 1.5 saat uzaklıktaki Korouoma Canyon'u

Lapland'e 1.5 saat uzaklıktaki Korouoma Canyon'u, Finlandiya.

ziyaret edebilirsiniz. Ancak donmuş su üzerinde ne kadar tırmanacağınız konusu, biraz da maceraperestliğiniz ile doğru orantılı. Tırmanışta kendinize çok da güvenmiyorsanız, çeşitli yürüyüş turları ile bölgenin doğal güzelliklerini ve mutfak kültürünü tadabilirsiniz. Öte yandan neredeyse her bir aktivitenin buz ve soğuk ile bağlantılı olduğunu düşünürsek, tamamen buzdan yapılmış bir restoranda yemek yiyebilir ya da yine tamamen buzdan inşa edilmiş otelinizde günün yorgunluğunu atabilirsiniz.

Bir sonraki durağımız ise "Kuzey'in Paris'i" olarak tanımlanan Norveç'teki Tromsø. Şehrin ve *Aurora Borealis*'in panoramik manzarası için en iyi noktalardan biri, deniz seviyesinden 421 metre yükseklikte yer alan Storsteinen Dağı. Ulaşım için Fjellheisen teleferiğini ya da 1.200 basamaklı Sherpa merdiveni tercih edebilirsiniz. Tromsø'nun en bilinen yapılarından biri olan ve 1965 yılında inşa edilen Arctic Cathedral, tahmin edeceğiniz üzere tasarım ilhamını buz ve kardan alıyor. Yıl boyunca çeşitli konserlerin düzenlendiği yapının belki de en popüler olan etkinliği yaz aylarındaki *Midnight Sun* konserleri. 23:00 itibarıyla start alan etkinlik klasik müziğin yanı sıra Norveç'in yerel müziklerini de kataloğuna ekliyor. Balina safarisi ise şehri tanımlayan aktivitelerden. Kambur Balina ve Katil Balina gibi türleri doğal ortamlarında izleyebileceğiniz turlar için yeniden şans faktörüne ihtiyaç duyuyorsunuz. Kuzey Işıkları'nın bilimsel tarafıyla daha çok ilgileniyorsanız Norwegian Science Center, bilimsel açıklamalarla doğal oluşumları eşleştiren konumlardan. Bölgeye olan ilginiz botanikle de bağlantılı ise Sibirya zambakları ve iklim değişikliği nedeniyle soyu tükenmek üzere olan *Wilander Buttercup* dahil, dünyanın en soğuk yerlerinden binlerce renkli bitkiyi Arctic-Alpine Botanical Garden'da bulabiliyorsunuz. Her tarafınızın buzlarla çevrildiği bir coğrafyada, her şeyin buzdan yapıldığı Tromsø Ice Domes'un varlığı da şaşırtıcı olmuyor.

İzlanda popülasyonunun yaklaşık %60'ının yaşadığı Reykjavik aynı zamanda dünyanın en kuzeyinde yer alan başkent. Kasaba, bölgedeki kaplıcalardan yükselen ve ilk sakinleri üzerinde derin bir etki bırakan buharlarıyla "Smoky Bay" olarak da biliniyor. Böylece, zihin ve ruh için doğal bir terapi sağlayan buluşma noktaları olan açık hava termalleri şehir ve ülke için önemli bir pozisyonda. Örnek verecek olursak

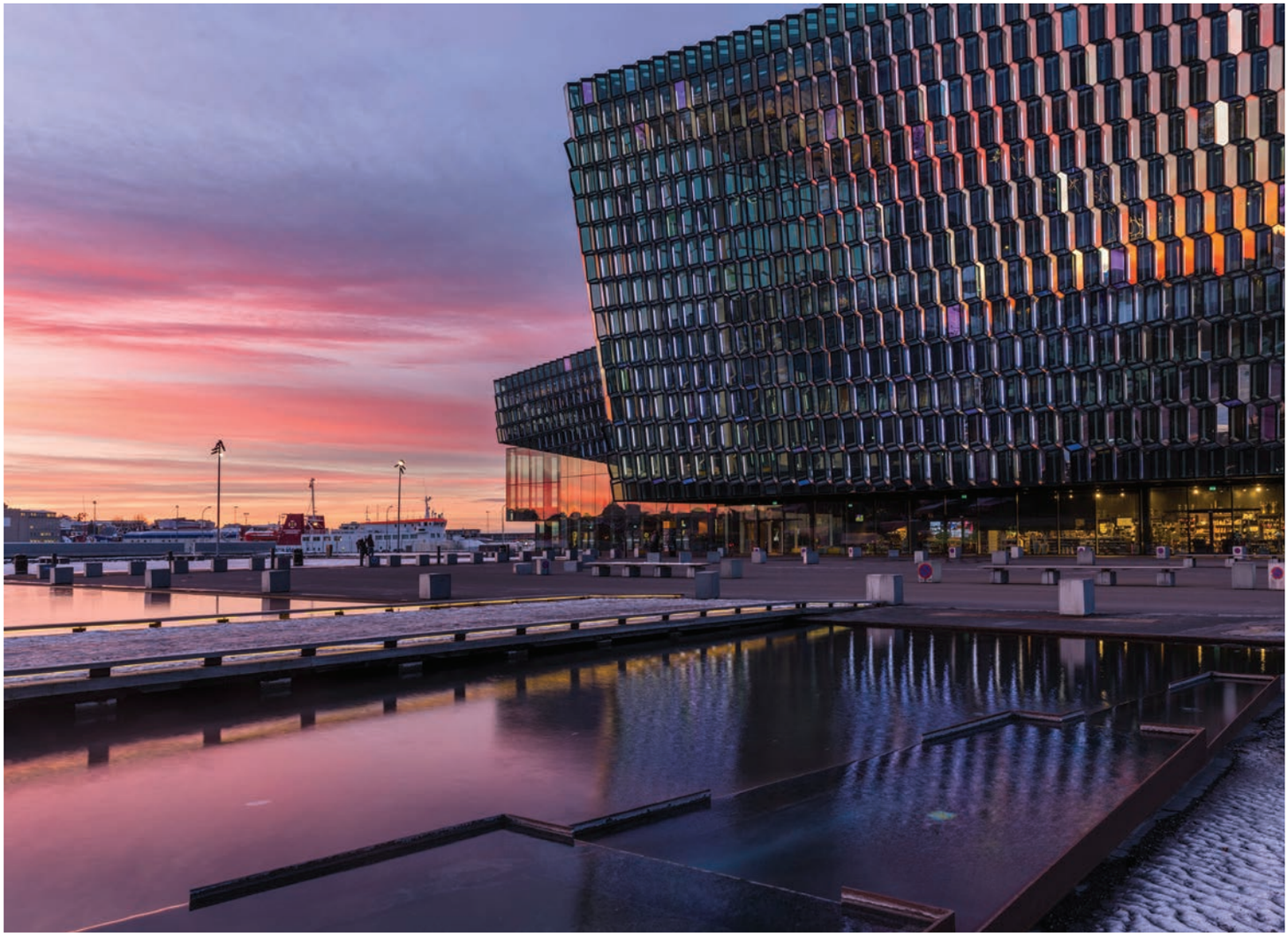

Glacial Lagoon ve Blue Lagoon popüler olanlarından. Öte yandan Kuzey Işıkları'nı deneyimlemek için birçok alternatif sunan şehirde, belki de en iyi lokasyon Grótta deniz feneri. Bunun nedeni ise deniz fenerinin konumu; Yalnızca gelgit sırasında sular çekilince ulaşılabilen bir adacıkta yer alan Grótta izolasyon konusunda farklı bir seviyede. 2011 yılında açılışı gerçekleşen ödüllü yapı Harpa şehrin simgelerinden. Herhangi bir etkinliğe katılmayacak olsanız dahi Harpan görülmesi gerekenler yapıların başında geliyor. Biraz daha doğa ile diyalog kurmanın yolu ise Esja Dağı'ndan geçiyor. 914 metreye tırmanmak için sadece kalın kıyafetlere ve yüksek motivasyona ihtiyacınız var. Arbaer Açık Hava Müzesi, 20'den fazla tarihi İzlanda evinin konumlandığı küçük bir köy. Yapıların yıllar içinde nasıl inşa edildiğini incelediğiniz gibi bölgede yürüyüş yaparken otantik İzlanda yaşamına da bir göz atmayı ihmal etmeyin. Videy Adası, coğrafyanın vahşi yaşamından bitki örtüsüne kadar bütün doğallıklarının tek bir noktada buluştuğu yer. Ulaşım aracı olarak bisiklet bir alternatif olduğu gibi yürüyüş da yapmayı tercih edebilirsiniz ancak radarlarınızı açık tutun. Zira Yoko Ono'nun John Lennon anısına tasarladığı ve üzerinde 24 dilde "Image Peace" yazdığı *Imagine Peace Tower* kaçırmak istemezsiniz.

İzlanda Reykjavik'teki Harpa Concert Hall and Conference Centre.

Son durağımız Danca ismi ile Jakobshavn olarak bilinen Ilulissat. Buzullar çevrili bu şehirde yapılabilecek ilk etkinlikler tabii ki Disko Bugt'tan hareketle yapacağınız tekne gezileri. Buzul gezisi adıyla da anılan bu turlar aynı zamanda günün farklı zaman dilimlerine yayılıyor. Demek istediğimiz gecenin karanlığından sabahın ilk ışıklarına doğru bir rota sizi bekliyor. Ilulissat'ın 80 kilometre kuzeyinde bulunan Eqi Buzulu'nu ise ziyaretinize ekleminiz şart, kim bilir küresel ısınma ve iklim değişikliği nedeniyle günün birinde kendisi de yok olabilir. Kano ise bir diğer alternatif ancak altınızda yaşayan ve hayatına hiçbir şey olmamış gibi devam eden balinaları unutmamak gerekiyor. Ilulissat'ın yaklaşık 21 km kuzeyindeki küçük bir yarımadada yer alan, trafiğe kapalı ve pitoresk manzarası ile Oqaatsut'da 1700'lerden beri yaşam var. Bugün orada sadece 42 kişi yaşıyor ve bu da Oqaatsut'u Grönland'ın 8. en küçük yerleşim yeri yapıyor. Ilulissat'ı kuş bakışı deneyimlemeniz de mümkün; dağlar, iç kısımdaki buzullar ve buz tabakaları ile uçuş rotanız yeniden oluşturuluyor.

ANTHONY HOPKINS: FARKLI MAHLAS TEK KARAKTER

Yazı: Güvenç Atsüren

Anthony Hopkins, 1979.

Kendisini beyaz perdede izleme şansına erişeceğimiz şimdilik son filmi olan *Baba*'da Anthony Hopkins, 80'li yaşlarında demans hastası, yaşlı bir adamı canlandırıyor. Usta oyuncu ile aynı adı taşıyan bu adam, hastalığı yüzünden gerçeklik hissini büyük ölçüde yitirmiş durumda. Kendisine yardımcı olmak isteyen kızının girişimlerini bazen ılımlı bazen daha sert biçimde reddediyor. Karakter film boyunca tek bir mekandadır ama kırık bir aynayı andıran bilinci onu hayatı boyunca yaşadığı evlerde, deneyimlediği ve üzerinde büyük etki bırakmış travmatik anlarda gezdirir sürekli. Zaman ve mekan algısı bir noktadan sonra tamamen ortadan kalkarken, bu durum hem filmin başkarakterini hem de onun yaşadıklarını izleyen biz seyircileri tekrar tekrar şaşırtıyor. Demansın tesiri altında, hayatı boyunca yaşadığı, kendine kattığı ne varsa onları birer birer yitiriyor yaşlı adam ve finalde kendisini kalabalığın ortasında annesini kaybetmiş bir çocuktan farksız halde buluyor. Bu, bir insanın deneyimleyebileceği hem en masumane hem de en çaresiz an belki de. Böylesine yoğun bir hissiyatı seyirciye geçirmek konusunda Hopkins muazzam bir iş çıkarıyor. 83 yaşındaki bir insanın bedeninde çocuksu bir masumiyet yaratabiliyor ve zaman içinde sinema tarihine geçecek bir performans ortaya koyuyor.

Bu performansıyla Oscar tarihinde oyunculuk kategorilerinde ödüle uzanan en yaşlı isim olma unvanını kazanan Hopkins, herkesin zihninde başka imajlar yaratabilir. Kimileri onu dönem filmlerinde, kimileri gerilim ya da korku türüne dahil yapımlarda, kimileri de gerçek kişilere sinema perdesinde yeniden hayat verdiği biyografilerle hatırlar. Kendisine yönelik algının bu denli çeşitli olması da aslında Anthony Hopkins'in ne kadar büyük bir oyuncu olduğunun en önemli göstergelerinden biridir.

Anthony Hopkins'in bugün sahip olduğu prestij ya da kariyeri boyunca elde ettiği başarılar onun çok disiplinli, tamamen işine odaklanmış bir oyuncu olduğuna dair bir imaj yaratabilir. Günümüzde bu imajın karşılığını veriyor olsa da Hopkins'in tiyatroyla başlayan aktörlük serüveninin her zaman sorunsuz bir şekilde seyrettiği söylenemez.

31 Aralık 1937 günü Galler'in Port Talbot kentinde dünyaya gelen Hopkins'in çocukluğu pek de renkli geçmemiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın etkisinin hissedildiği yıllarda, zor şartlarda büyüyen Hopkins'in okulla arası pek iyi değildi. Kendisini okuldayken oraya ait olmayan bir uzaylı gibi hissediyordu, çevresindekiler de bunu destekler şekilde

Amistad filminden bir sahnede, 1997.

Martin Brest'in 1998 yapımı *Meet Joe Black* filminden.

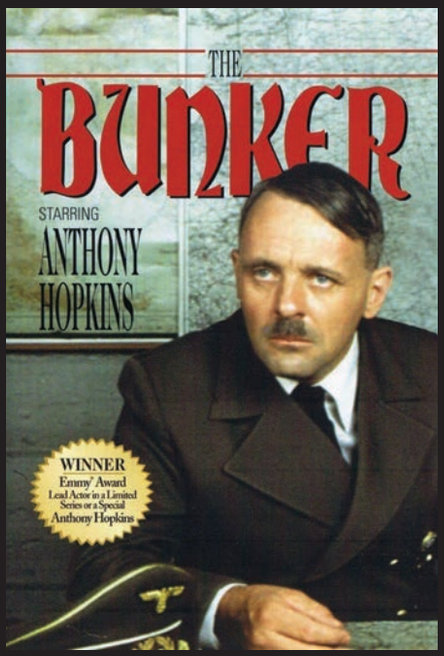

herhangi bir işte başarılı olmak için onun fazla aptal olduğunu düşünüyorlardı. Kaderi, 15 yaşındayken kendisi gibi Port Talbotlu olan bir başka efsanevi oyuncu Richard Burton'la tanışmasıyla değişir. Onun sahip olduğu şöhretten etkilenen Hopkins, oyuncu olmaya karar verir ve ülkenin başkenti Cardiff'teki Galler Kraliyet Müzik ve Drama Koleji'ne girer. Bu andan itibaren önündeki kapılar aralanmaya başlar.

Gösterdiği başarının ardından kısa sürede Britanyalı bir oyuncunun elde edebileceği en yüksek mertebelerden birine çıkar ve İngiltere Ulusal Tiyatrosu'nun Shakespeare temsillerinin aranan yüzü haline gelir. Beyaz perdeye transferi de tam bu dönemde, kariyerinin gelecekteki seyri hakkında fikir verecek şekilde gerçekleşir: *Macbeth*'teki başrolünü bir Hollywood filmi için, üstelik de tiyatro sezonunun ortasında bırakır. Bu film, üç dalda Oscar kazanan 1968 yapımı epik *Kış Aslanı*'dır. Çekimler sırasında rol arkadaşı Katharine Hepburn kendisine "Ocak ayının ortasında Fransa'nın güneyinde çekim yapıyoruz ve bunun için para alıyoruz. Bu olabilecek en iyi hayat!" dediğinde Hopkins kolayca ikna olur. Zaten fazla akademik olduğunu düşündüğü tiyatroya karşı aidiyet hissetmediği için sinemaya ağırlık verir. Yetenekleri sayesinde de Hollywood'un en çok tercih edilen oyuncularından biri olması da fazla uzun sürmez.

Anthony Hopkins, 90'ların başında *Kuzuların Sessizliği*'ndeki performansıyla gerilim türünün en önemli aktörlerinden biri olduğunu kanıtlarken bu yöndeki

ilk emareleri de 1978 yapımı *Büyü* filmiyle vermişti. Bu filmde çekingenliği nedeniyle aşağılanmalara maruz kalan ama sonrasında gösterisine kattığı kukla Fats sayesinde hatırı sayılı bir üne kavuşan sihirbaz ve vantrolog Corky'ye hayat verir Hopkins. Fiziksel olarak Hopkins'i andıracak şekilde tasarlanmış olan kukla Fats, filmin anlatısı için sadece bir araçtan çok daha fazlasıdır. Corky, geçmiş travmalarının, elde edemediklerinin yarattığı öfkeyi bu kukla üzerinden dışa vurur. Hal böyleyken Fats filmin önemli bir karakterine dönüşür. Hopkins, bu görece az bilinen psikolojik gerilimde Corky'nin öfkesini ete kemiğe büründürürken sesiyle de Fats'i ürpertici bir figüre dönüştürür.

David Lynch'in ilk stüdyo filmi *Fil Adam*'daki performansıyla Hopkins, Hollywood kariyerindeki basamakları çıkmaya devam eder. Fiziksel deformasyonları nedeniyle aşağılamalara maruz kalan ve bir "ucube" gösterisinde sahneye çıkarılan John Merrick'e odaklanan filmde Hopkins, Dr. Frederick Treves'i canlandırır. Cerrah Treves, genel eğilimin aksine Merrick'e yardımcı olur ve onun içindeki insani duyguları açığa çıkarmaya çalışır. Daha çok sivri uçlara sahip karakterle anılan Hopkins, bu filmde kariyerinin en dingin ve çarpıcı

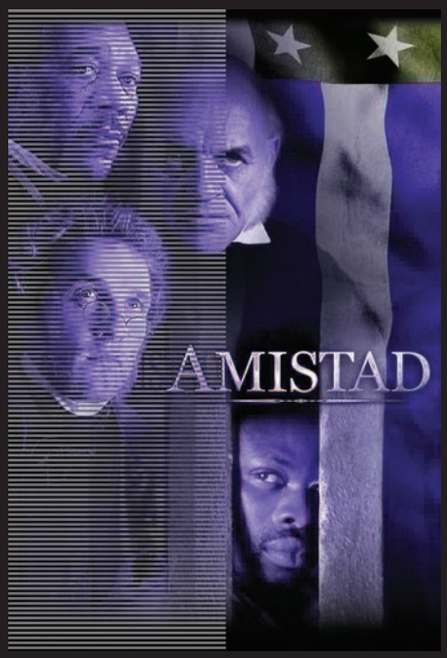

performanslarından birini ortaya koyar.

Filmlerde sergilediği üstün performanslar Anthony Hopkins'in o dönem hayatından çok memnun olduğu anlamına gelmiyordu. 1970'ler ve 80'ler boyunca Hopkins, başarılı ama çalışılması zor bir aktör olarak anılmaya başlar. Yönetmenlerle şiddetli tartışmalar yaşıyor, sette öfke nöbetleri geçiriyordu. Bazen de hiçbir açıklamada bulunmadan ortadan kayboluyordu. Bu durumun kontrolden çıkmasıyla birlikte Hollywood'da bir daha çalışmama niyetiyle Londra'ya döner. Yeniden tiyatro sahnesine çıkmayı düşünüyordu. Bir gün sinemaya, *Mississippi Yanıyor* filmini izlemeye gider ve filmin başrol oyuncularından Gene Hackman'ın performansı karşısında öfkeyle karışık bir kıskançlık hisseder. Çünkü, onunkine benzer bir kariyer inşa edebileceğini düşünüyordu. Bu olay üzerinden kısa bir süre geçmişti ki Hopkins'in karşısına sinema kariyerinin ikinci perdesini aralama fırsatı çıkar: Menajeri aramış ve *Kuzuların Sessizliği* filminde Hannibal Lecter'ı oynamak konusunda ne düşündüğünü sormuştur. Gene Hackman'ın reddettiği bu rol için yapımcıların aklındaki ikinci isim Hopkins'ti.

Hannibal Lecter, *Kuzuların Sessizliği*'nde FBI'ın peşinde olduğu asıl katil bile olmamasına ve ekranda sadece 24 dakika gibi kısa bir süre görünmesine rağmen sinema tarihinin en şeytani karakterlerinden biri olarak anılıyorsa, bunda Hopkins'in payı çok büyük. Daha ekranda görünmeden hakkında anlatılarla seyirciyi tedirgin etmeye başlar Lecter. Devamında camdan duvar ile örülü hücresinde ilk kez göründüğünde perdeyi engellenemez bir kötücüllük kaplar. Yönetmen Jonathan Demme'in tüm kadrajı Hopkins'in delici ve ürpertici bakışlarıyla doldurduğu anlardan itibaren Hannibal Lecter'ın etkisi, anlatının üzerini kara bir bulut gibi kaplar. Hopkins; mimikleri, tonlamaları, bakışları ve karşısındaki oyuncu Jodie Foster'ı bile dehşete düşüren doğaçlamalarıyla Hannibal Lecter'ı bir popüler kültür ikonuna dönüştürür.

Anthony Hopkins, 1990'larda James Ivory'nin yönettiği iki önemli filmde; *Howardların Sonu* ve *Günden Kalanlar*'da başrol oynamıştır. Bu yapımlar, usta oyuncuya o dönem üzerine yapışmak üzere olan eksantrik rollerden uzaklaşıp ayakları çok daha yere basan performanslar sergileme olanağı verir. *Günden Kalanlar*'da İkinci Dünya Savaşı döneminde Nazi sempatizanı olmakla suçlanan bir soylunun malikanesindeki kahya rolünde izleriz Hopkins'i. Filmin anlatısı iki zaman diliminde birlikte akar. İlki, savaş öncesi döneme, yani olayların geçtiği malikanenin ihtişamlı günlerine; diğeri ise savaş sonrasına odaklanır. Aradan geçen süre zarfında malikanenin efendisi hain ilan edilir ve bunun bedelini ödemek zorunda kalır. Bu değişim, ona hizmet etmek için duyguları dahil her şeyini feda etmiş olan kahyası üzerinde büyük etki yapmıştır. Hopkins bu karakterin, değişen zaman ve şartlarla nasıl dönüştüğünü müthiş nüansılı, kusursuz bir oyunla yansıtır.

Sanat tarihini dönüştüren ressam Pablo Picasso, çocuk edebiyatı külliyatının en önemli eserlerinden *Narnia* serisinin yazarı C.S. Lewis, tarihe farklı şekillerde etki etmiş Amerikan Başkanları Richard Nixon ve John Quincy Adams, insanlığın en karanlık sayfalarından birinin ortaya çıkmasına neden olan Adolf Hitler... Anthony Hopkins'in kariyerine genel bir bakış atıldığında tarihe farklı yönlerden damga vurmuş insanları yeniden canlandırmak konusundaki hünerlerini görmemek mümkün değil. Bu serinin son halkalarından biri de sinema tarihinin en büyük birkaç yönetmeninden biri olan Alfred Hitchcock. Yönetmenle aynı ismi taşıyan biyografi, her ne kadar çok parlak bir yapım olmasa da Hopkins'in Hitchcock'un karakteristik sesi ve konuşma şeklini yeniden yaratmasına şahitlik etmek için bile görülmeye değer.

Buraya kadar ağırlıklı olarak Hopkins'in kariyer seyrinde geçmişte kalmış gibi görünen çalışmalardan bahsetmiş olsak da bu, usta oyuncunun güncel gelişmelere ayak uyduramadığı anlamı taşımıyor kesinlikle. Günümüzün trendlerine baktığımızda da onu sıklıkla görebiliyoruz. Sinemanın tahtını sallayan Netflix filmlerinde, televizyon dizilerinde oynuyor; *Marvel Sinematik Evreni*'nde bir İskandinav tanrısına hayat veriyor. Sosyal medyayı çok aktif kullanıyor ve tüm paylaşımlarında dizginlenemez bir yaşam enerjisi hissediliyor. Belki de bu yüzden Oscar kazanmış en yaşlı oyuncu unvanı

Diana Rigg ve Anthony Hopkins'in The Old Vic'deki *Macbeth* gösteriminden, Londra, 1972.

GELECEĞİN İNŞASI

Yazı: Esra Kağıtçı Dede

Sol sayfada: İtalyan mimar Stefano Boeri'nin tasarladığı, Milano'da bulunan Bosco Verticale (Dikey Orman).

Günümüz mimarlığı için bir dönüm noktasındayız. On yıllardır süregelen, alıştığımız basmakalıp çözümler ile yaptıklarımızın çevresel etkilerini düşünmeden mi yola devam edeceğiz? Yoksa yarına yaşanabilir bir dünya bırakmak için bugünden önlemlerimizi alacak mıyız? Tüm ciddiyeti ve aciliyetiyle bu sorular mimarlığı iklim değişikliği konusu ile yüzleşmeye davet ediyor.

Gün geçtikçe daha çok kafa yormaya başladığımız bir kavram olan sürdürülebilirlik, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeden bugünün ihtiyaçlarını karşılamayı dert ediniyor. Aslında bir kalkınmayı ifade ediyor. Bu çevresel kalkınma için günlük yaşamımızda sıfır atık kullanımına teşvik giderek artarken, karbon salınımının en aza indirgenmesi bina ve inşaat sektörü için oldukça önemli. Küresel ölçekte üretilen karbondioksit emisyonunun yüzde 40'ından sorumlu olduğu için elbette. Bu durum mimarlıkta çevre dostu yeni çözüm arayışlarına gitme zorunluluğunu doğuruyor ve bazı temel sualleri akla getiriyor. En temel soru ise şu: Doğal kaynakların kendini yenilemesine müsaade ederek, doğa ile uyum içinde sürdürülebilir bir tasarıma nasıl katkıda bulunabiliriz?

Sürdürülebilirliğin mimarideki yansımaları ekolojik mimari ya da yeşil mimari olarak adlandırılabilir. Geniş kapsamı ile yeşil mimari, mimarları akıllı tasarımlar üretmeye ve mevcut gelişmiş teknolojilere ve/veya pasif çözümlere başvurarak ekosisteme en az etki ile toplum için çevre dostu bir tasarım yapmaya davet eder. Sürdürülebilir mimari; binanın malzemelerine, yapım yöntemlerine, kaynakların kullanımına ve genel tasarımına yansır. Sadece binanın üretim süreci değil, yaşam döngüsü de iklim dostu bir anlayışa hizmet etmeli, uzun vadede enerji ve kaynak verimliliği zihniyetiyle inşa edilmelidir.

Sürdürülebilir metotların yaşamın her aşamasında yer bulması, çevre dostu inşaat teknolojilerinin kullanımı, mevcut ve yeni binaların doğa dostu yaklaşımlar ile tasarlanması, geri dönüştürülmüş ya da yenilikçi doğal malzemelerin kullanımının sağlanması gibi konular, başlıca atılması gereken adımlar olarak sıralanıyor.

İngiltere'de yer alan beş jeodezik kubbeden oluşan ve başka bir gezegene aitmiş hissi veren Eden Projesi (Eden Project) kapsül görünümlü kubbeler ile adeta mimari sınırları zorluyor ve yaşam tarzımızı yeniden değerlendirmemiz konusunda düşündürüyor. Kentsel ölçekte böyle bir projenin varlığı ise gelecekteki yaşam için ümit veriyor.

Projenin amacı, insan ayak izinin çevresel risk olmaksızın mevcut ve gelecekteki farklı ekosistemlere nasıl ayak uydurulabileceğini araştırmak. Dünyanın en büyük iki serasından oluşan kompleks iki biyoma adanmış. Biri yağmur ormanı öteki ise Akdeniz biyomu. Eden'de doğal hayatın içinde tüm yaşamın nasıl birbirine tutunduğunu görüyoruz. Enerji kullanımını azaltarak, geri dönüştürülmüş atıklardan toprak yapmak, elektrikli araçlar kullanmak ve küresel ticareti desteklemek için çeşitli faaliyetler gerçekleştiriliyor. Geri

Üstte: Bosco Verticale; 700 ağaç, 5.000 çalı ve 15.000'den fazla bitkiye ev sahipliği yaparak her sene 30 ton karbondioksit emiyor.

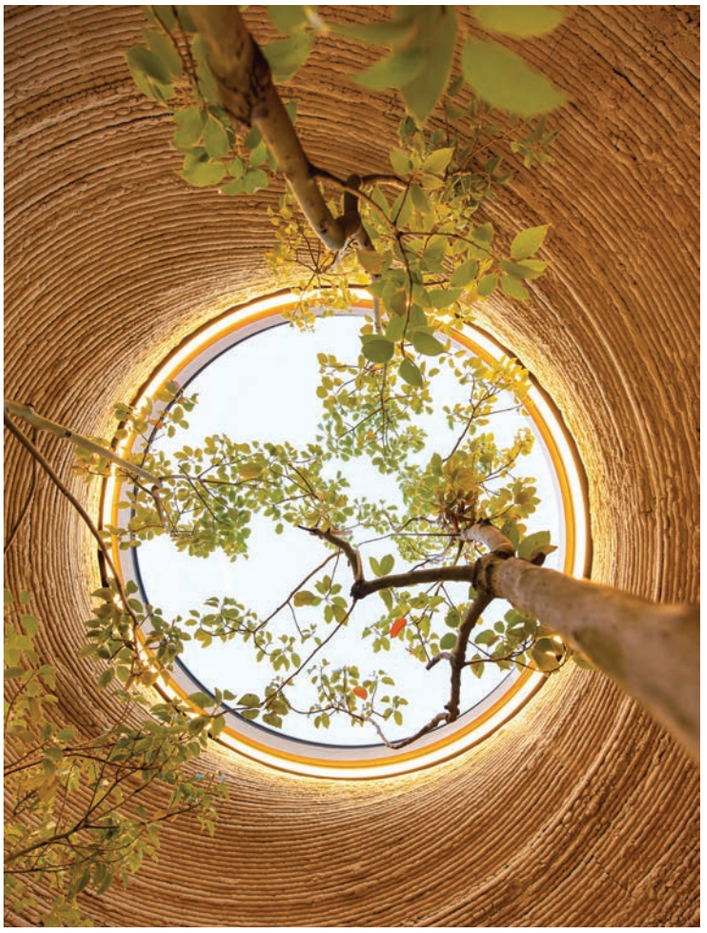

Bologna menşeli Mario Cucinella Architects ve WASP'ın kil kullanılarak 3D baskı ile projelendirdiği düşük karbonlu Tecla.

dönüşüm, ileri dönüşüm, yeniden kullanım destekleniyor. Eden'e ait atıklar ise %54'ü geri dönüşüme gönderiliyor; toplam atığın %19'u gübreleştiriliyor; %23'ünden enerji üretilip yalnızca %4'ü çöp sahasına gönderiliyor.

İtalyan mimar Stefano Boeri'nin tasarladığı, Milano'da bulunan "Bosco Verticale" (Dikey Orman), iki adet kuleden oluşan "sürdürülebilir bir konut binası modeli" olarak tanımlanıyor. Geniş bir parkın çeperinde konumlanan bu kule, Milano'nun merkezinde ekolojik tasarıma dikkat çeken iki yapı olarak yükseliyor. Dikey bahçe olarak tasarlanan kuleler 700 ağaç, 5.000 çalı ve 15.000'den fazla bitkiye ev sahipliği yaparak her sene 30 ton karbondioksit emiyor ve 20.000 kilogram oksijen sağlıyor. Böylece, mimarın kendi deyimiyle "Kuleler, şehrin topraklarını genişletmeden çevrenin ve kentsel biyoçeşitliliğin yenilenmesine katkıda bulunuyor". Fakat, her yıl 7.000 metreküp sulama gerektirdiği ve yüksek miktarda maliyete sebep olduğu için çevresel faydaları mı yoksa zararları mı ağır bastığı gerekçesiyle tartışma konusu olmaya da devam ediyor. İklimsel değerlendirmede net bir sonuca sahip olmasak da sürdürülebilir tasarım vurgusu açıkça okunmakta.

Dünyanın en yeşil ticaret binası olarak bilinen Bullitt Center, net sıfır enerji standardını ve tüm enerji ihtiyaçlarını yerinde karşılamakta. Çatısında 575 çatı fotovoltaik paneli ile yaz aylarında ihtiyacından daha fazla enerji üretiyor. Kullanılmayan fazla enerji belli dönemlerde belediye şebekesine iletiliyor. Hava geçirimsiz yapıda, üç camlı pencereler ve gelişmiş yalıtımı ile enerji verimli sistemler kullanılmış. Enerji verimli aydınlatma, yüksek performanslı cihazlar ve son teknoloji HVAC sistemi gibi... Bullitt Center'de bina sakinlerinin doğal gün ışığından maksimum düzeyde yararlanmalarını sağlamak ve parlamayı minimuma indirmek için tasarlanmış ayarlanabilir pencereler bulunuyor. Yapıda yağmur suyunu toplamak, filtrelemek, dezenfekte etmek ve daha sonra bina genelinde içme suyu olarak kullanmak üzere tasarlanmış 56.000 galon kapasiteli bir tank da yer alıyor. Ayrıca, binanın inşaatında PVC, kurşun ve cıva gibi insan sağlığına zararlı olduğu bilinen zararlı kimyasallar da kullanılmamış.

Stuttgart Üniversitesi tarafından geliştirilen Maison Fiber'in (Fiber Ev) amacı ev ve habitat ölçeğinde birlikte yaşamak için fiziksel zemin üzerine yeniden düşünmek ve yeni bir malzeme kültürü yaratmak. Ortaya çıkarılan lif bazlı malzemeler malzeme enstalasyonu ile yaşanabilir mekanlar inşa etmek için yeni yollar aranıyor.

Günümüzde inşaatta kullanılan malzemeler çevreye en büyük tahribatı veren insan faaliyetlerinden biri. Bu sebeple,

inşaat sektöründe malzeme anlayışı üzerine yeniden düşünmeye mecburuz. Doğada neredeyse tüm yük taşıyan yapılar fiber kompozitlerden oluşuyor. Doğadan esinlenilen lifli yapı, gelecekte yaşam alanlarını inşa etmek için farklı bir malzeme yaklaşımı sunuyor. Bu anlayıştan ilham alan Fiber Ev mimari malzeme için bir gelecek modeli öneriyor. Mimarlık Bienali için geliştirilen yapı, tamamen cam ve karbon fiber kompozitlerden yapılmış. Her yapı elemanı, isteğe göre uyarlanabilen robotik bir üretim süreci ile oluşturulmuş.

Dünya, konut ihtiyacı ve çevrenin korunması ikilemi ile mücadele ederken, 3 boyutlu yazıcı teknolojisi, sorunun çözümüne odaklı en yenilikçi ve potansiyeli yüksek sürdürülebilir inşaat teknolojisi olarak karşımıza çıkıyor. 3D baskılı bir ev, inşaatın büyük bir kısmı bilgisayardan kontrol edilebildiği için geleneksel şantiyelere oranla daha az sayıda işçiye ihtiyaç duyuyor. Elektronik olan yazıcılar, gazla çalışan makinalara ihtiyaç duymadığı ve neredeyse sıfır atık ürettiği için de çevre dostu. Malzeme olarak beton karışımları veya kil kullanılabiliyor. Yerel malzemeleri kullanarak, şirketlerin uzak bir lokasyondan malzeme temin etmesini gerektirmiyor ve düşük karbon salınımına katkıda bulunuyor. Düşük maliyetler, azaltılmış iş gücü, daha hızlı ve pratik inşaatın yanı sıra geleneksel inşaat yöntemleriyle pahalıya

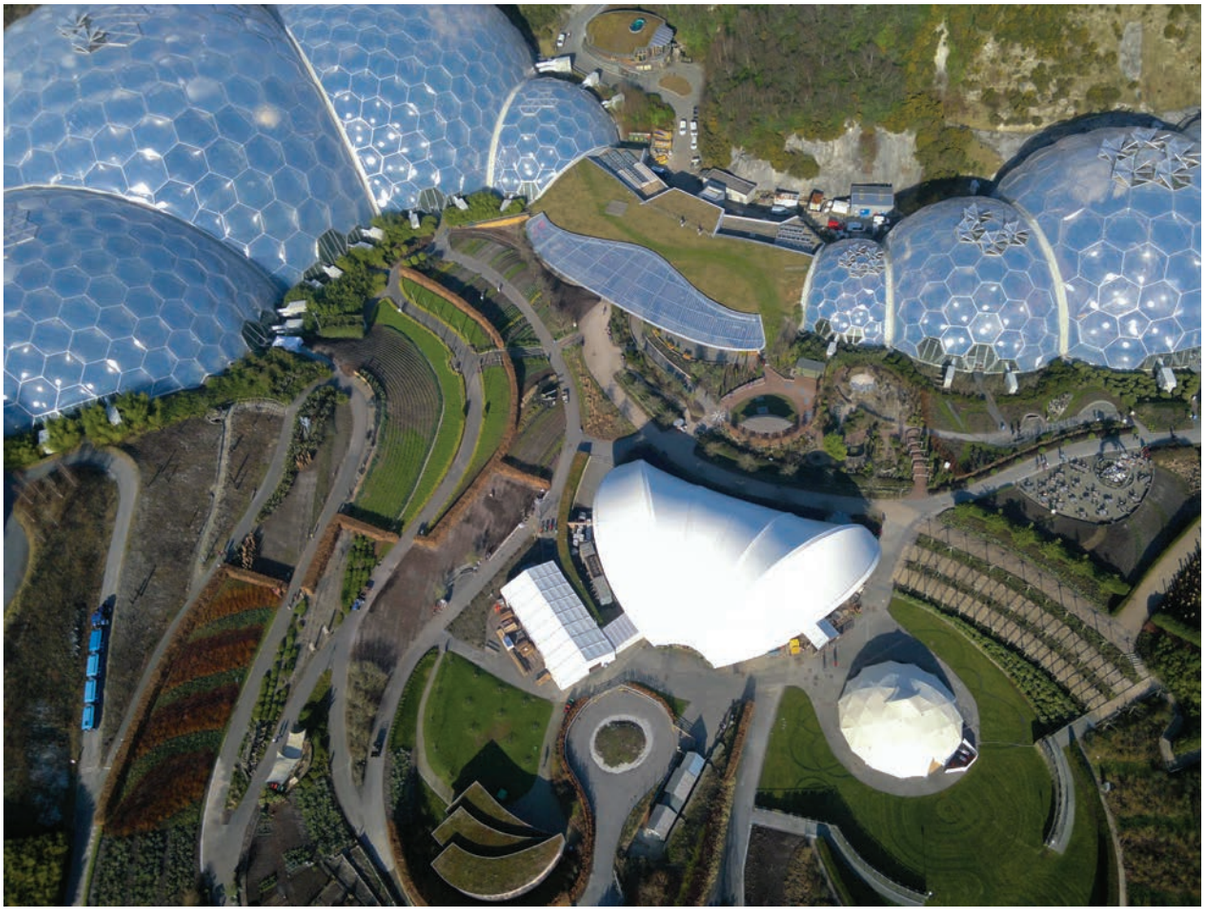

İngiltere'de yer alan beş jeodezik kubbeden oluşan ve başka bir gezegene aitmiş hissi veren Eden Projesi (Eden Project).

mal olacak karmaşık tasarımları kolayca uygulayabilmesi ile sürdürülebilirliğe ekonomik katkı da sağlamakta.

2014 yılında MoMa'nın avlusunda sergilenen organik yapı, yenilikçi bir yapı malzemesinden oluşmakta. Biyoteknolojideki son gelişmelerden faydalanılarak üretilen mantar tuğlalar, Hy-Fi ile ilk kez büyük ölçekli bir yapıda kullanılıyor.

Toprağın altında büyüyen kök benzeri liflerden oluşan geniş ve karışık bir ağ olan mantar miselyum aslında bundan çok daha fazlası. Miselyum kurumaya bırakıldığında mükemmel ve pratik bir ham madde haline gelebiliyor. Hy-Fi kulesinde organik tuğla olarak kullanılması gibi... Miselyum, mısır sapları veya bambu lifi gibi organik lifler ile kalıba konup bekletildiğinde, mantarlar onu yemeye başlıyor ve büyüme de birkaç gün içinde gerçekleşiyor. Daha sonra kurumaya bırakılıp sertleşmesi bekleniyor. Sonunda, tamamen organik ve dış etkenlere karşı dayanıklı bir malzeme ortaya çıkıyor.

Hy-Fi kulesinde yaklaşık 10.000 mantar tuğla kullanılarak 12 metreden uzun dairesel bir kule yaratılmış. Böylece enerji gerektirmeyen, hiçbir atık veya yan ürün üretmeyen, kolayca demonte edilen ve hatta tuğlaların biyolojik olarak ayrıştırılmasıyla sonuçlanan bir yaşam döngüsü sağlanmış.

Bu yıl düzenlenen Venedik Mimarlık Bienali'nin konusu oldukça çarpıcı. Küratör Hashim Sarkis'in anlatımıyla "Birlikte nasıl yaşayacağız?" sorusu sürdürebilir mekanlara yönelik olduğu kadar sosyal ve politik bir soru. Hızla değişen sosyal normlar, artan siyasi kutuplaşma, iklim değişikliği ve büyük küresel eşitsizlikler bu sorunun eskiye oranla daha acil ve farklı ölçeklerde cevaplanması gerektiğini gözle önüne seriyor.

Çok sayıda ülke tarafından yorumlanan Bienal konusu için gerçekleştirilen yenilikçi tasarımlar insanların yaşam kalitesini iyileştirme ve sürdürülebilirliği teşvik etmede mimarın önemli rol oynadığını vurguluyor. Mimarlığın iklim değişikliğiyle bağlantılı çeşitli konulara nasıl yanıt verebileceğini araştıran disiplinler arası bir araştırma laboratuvarı oluşturuyor.

2060 yılına kadar dünyadaki bina taban alanının mevcut durumun iki katına çıkması beklenilmekte. Dahası, tarihteki en büyük kentsel büyüme dalgasına uyum sağlamak için küresel bina stoğuna her ay New York büyüklüğünde zemin alanı eklenmesi de gelecek öngörülerinden biri. Metropoller sürekli büyürken, ne yazık ki dünyanın kendisi de aynı hızda büyüyebilen sınırsız kaynaklara sahip bir yer değil. Bu sebeple, doğanın kendi içinde ahenk ile yaşamından örnek almak, gezegenimizin sahip olduğu doğal kaynakları koruyarak onunla uyum içinde yaşamı sürdürmek, insanlığın geleceğini tasvir etmesi için artık bir zorunluluk. Enerji verimli mimarinin bina ölçeğinde küçük bir müdahale gibi görünse de ekolojik yaklaşım yayıldıkça bağlamı o kadar genişleyecektir. Sözün kısası, mimar Buckminster Fuller'in dediği gibi "Geleceği tahmin etmenin en iyi yolu onu tasarlamak." Sürdürülebilir tasarım ve mimarlık, yaşanabilir bir dünya için fark yaratabilir.

Solda: Son gelişmelerden faydalanılarak üretilen mantar tuğlalar, Hy-Fi ile ilk kez büyük ölçekli bir yapıda kullanılıyor. Sağda: Dünyanın en yeşil ticaret binası olarak bilinen Bullitt Center, net sıfır enerji standardını ve tüm enerji ihtiyaçlarını yerinde karşılamakta.

Stuttgart Üniversitesi tarafından geliştirilen Maison Fiber'in (Fiber Ev) amacı ev ve habitat ölçeğinde birlikte yaşamak için fiziksel zemin üzerine yeniden düşünmek.

BİR YUDUM ÇOK YÖNLÜLÜK

Yazı: Aylin Kumdagezer

Villari

Faiencerie de Gien

Wedgwood

Coğrafyalarla doğrudan bağlantılı olan birden fazla etmen olduğu bir gerçek. Hatta bunun da ötesinde, kıtalar bazında değerlendirdiğimiz kültürel etkilerden de bahsetmek mümkün. İş hayatından gündelik yaşama ve gastronomiye varıncaya kadar geniş bir skaladaki küresel ilişkilerde Asya kıtasını diğerlerinden ayrı bir kefeye koyabiliriz. Aynı kıtayı paylaşmalarına rağmen ülkelerin birbirinden son derece farklı kültürel yapılara sahip olması, neden özellikle Asya'yı farklı konumlandırdığımızı açıklıyor. Modern oldukları kadar geleneklerine de sıkı sıkıya bağlı olan bu coğrafyada, örneğin, en basitinden birini selamlamak isterken klasik el uzatma yöntemini bir süre askıya almanız gerekebilir. Tayland'da birini selamlamak istediğinizde *wai* hareketini yapmanız daha çok kabul görür. Avuç içlerinizi birbirine bastırıp başınızı hafifçe öne eğdiğiniz bu hareket, merhaba ya da hoşça kal anlamına geliyor. Japonya ve Güney Kore'de dik durup başınızı hafifçe öne eğmeniz yeterli bir karşılama sayılırken, Çin'de bu eğilme hareketine neredeyse bütün vücudunuz dahil oluyor. Her şeye rağmen el sıkışmak niyetindeyseniz de -saldırganlık ve kabalığın bir işareti olarak okunması riskine karşılık- bu hareketi çok sert ve şiddetli yapmamanız gerekiyor.

Türk kültürüne yakın sayılabilecek normlardan biri de evlere ya da tapınaklara girerken ayakkabıların çıkarılması. Asya'nın en yaygın geleneklerinden ve nezaket kurallarından biri. Çin, Japonya, Güney Kore ve Kamboçya gibi çoğu Asya ülkesinde terlikler bir alternatif olarak sunuluyor. Bazı bölgelerde misafirleri sıcak tutma amacını taşıyan yerden ısıtmalı evlerin sayısı da oldukça fazla. Yere değen ayaklar kirli kabul edildiği için böyle bir gelenek oluşmuş. Birçok Asya kültüründe baş, vücudun en kutsal kısmı kabul ediliyor, ayaklar ise en kirli... Bu inanışa saygı duyarak, asla kimsenin başına değmemeniz gerekiyor ki bu kurala çocuklar ve heykeller de dahil. Ayaklarınızla asla kutsal sayılan yerlere basamaz ya da otururken ayaklarınızı toplayamazsınız; bu da önemli bir nokta. Biraz daha kabuğumuzdan çıkıp topluma karıştığımızda ise aynı cinsten insanların el ele tutuştuğunu görebiliriz. Bu iletişim romantik duyguların değil, arkadaşlık ve dostluğun simgesi olarak kabul ediliyor. Birine hediye almak istediğinizde de belli kuralları bilmeniz şart. Öyle ki Çin'de insanlar hediyenizi kabul etmeden önce bazen sizi birkaç kez reddetmek zorunda kalabilir. Singapur'da siyah veya beyaz renklerden uzak durmanız gerekiyor zira bu onlar için ölüm ve cenazenin rengi. Tayland'da sarı, Endonezya'da ise kırmızı uğurlu sayıldığı için hediye paketinin rengine de ona göre karar verebilirsiniz.

Saydığımız birçok kültürel farklılığa bir de gastronomi açısından bakalım. Bir restoranda şefin sunmuş olduğu Ramen'i beğendiğinizi sesli olarak ifade etmek istediğinizde, aklınıza doğal olarak teşekkür anlamına gelen birkaç kelime gelebilir. Ama sözden öte, Ramen'i sesli bir şekilde, daha doğrusu höpürdeterek içmeniz teşekkür etmeniz için yeterli olacaktır. Batı kültüründe kabalık olarak adlandırılan bu

Sol sayfada: İngiliz oyuncu ve şarkıcı Julie Andrews, 1960'lar.

Japonya'da bir çay evi, 1890.

ses, söz konusu Asya olduğunda leziz tabağa övgünün bir göstergesi olarak kabul ediliyor. Çin ve Japonya'da chopstick'lerinizi kasenin içerisinde bırakmamanız gerekir; çünkü cenaze ve ölüm gibi karanlık durumları çağırdığına inanılıyor.

İçecekler için de belli başlı kurallardan bahsedebiliriz. Asya'da bir masa paylaşıyorsanız, kendi bardağınıza su ya da çay doldurmak açgözlülük ve saygısızlık olarak yorumlanıyor. Bunun yerine birinin sizin boş bardağınızı fark etmesini beklemeniz gerekiyor. Misafire hizmet konusunda geleneklerine sadık kalan Asya kültüründeki ev sahibi ya da sahibenizden önce davranmak istiyorsanız da önceliği etrafınızdaki insanlara vermeniz gerekiyor. Sırasıyla en az dolu olan bardaktan başlayıp kendinize doğru bir yol oluşturmanız sofra adabının esaslarından biri.

Genel hatları ile farklı olma konusunda kendine has ve belki de dünyanın geri kalanına kıyasla enteresan sayabileceğimiz Asya'da aynı zamanda çay kültürü de köklü bir tarihi barındırıyor. Her ne kadar İngilizler 5 çayını tüm dünyada popülerleştirmiş olsa çay ve çay fincanlarının kökeni Antik Çin'e uzanıyor.

Efsaneye göre günümüzden yaklaşık 5.000 yıl önce çay, İmparator Shen Nung tarafından bir ağacın dalından kopan yaprağın kaynamış suya düşmesiyle keşfedilir. Nung, yayılan kokudan etkilenerek spontane bir şekilde karışımın tadına bakar ve çayın farklı aromalardaki tüketimi de böylece hayatımıza dahil olur. İmparator, tesadüfler halinde gelişen bu demleme

Gucci

Roberto Cavalli

Villeroy & Boch

yöntemine *cha* -Çince de araştırmak ya da denetlemek anlamına gelen bir karakter- adını vermiş. Söz konusu Asya kültürü olduğunda her bir kelimenin sembolleştirilmesi normal. İlerleyen yıllarda da *cha*, Çin kültürü için çayın insanlığı doğa ile dengeye getiren formu olarak simgeleştirilir. Şimdilerde sosyal iletişim ağı yahut gastronomi açısından değerlendirilen çay, ilk keşfedildiği yıllarda tıbbi faydaları ile öne çıkıyordu. Çin'den çıkan bu formül 4. yüzyıldan 8. yüzyıla kadar popülerliğini artırmaya devam eder ve sadece sağlık sınırlandırılmasından kurtularak zevk ve refah simgesine dönüşür. O dönemlerde bir çay tarlasına sahip olmak, kast sisteminin üst noktalarında yer almak ile eşdeğerdir. Çin imparatorluğu çayın üretimine de özel bir ilgi gösterir; hatta çay toplama ve işleme eylemlerinin sadece genç kadınlar tarafından yapılması gerektiğini bile belirtir. Çayın kokusunun bozulacağı düşüncesiyle kadınların sarımsak, soğan ve baharat gibi keskin kokulu besinleri tüketmeleri de yasaktır.

17. yüzyılın ortalarına kadar tüm Çin çayları, yeşil çay olarak üretiliyordu. Çin'in çay ticaretinde genişleyen hacmi bu coğrafyayı farklı karışımlara yöneltmeye başlar. Deniz aşırı yollanacak ülkelere daha dayanıklı ürünler üretmek üzere çözüm aramaya başlayan Çin, çay yapraklarını özel bir fermantasyon süreciyle koruyabileceklerini keşfeder ve siyah çay da böylece doğmuş olur.

Tibet'te de durum farklı değil. Çinliler 9. yüzyıla yaklaşırken Tibet'e de çayı getirmişlerdi. Bölgede ve çevresinde çay o kadar popüler hale gelir ki para birimi olarak bile kullanılır. Sıkıştırılmış çay hemen hemen her şey için yaygın bir ödeme şeklidir. İşçilere ve hizmetlilere rutin olarak bu şekilde ödeme yapılıyordu. Kişi başına günlük 40 fincan veya daha fazla tüketilen çay, bugün de Tibet'in temel gıdası olmaya devam ediyor. Tibet görgü kurallarına göre hiçbir misafir çayını içmeden ortamı terk edemez; misafirlerin fincanlarının da asla boş kalmaması gerekir.

Çay törenleri için kullanılmak üzere tasarlanmış Chashitsu'da geleneksel bir Japon çay töreni.

9. yüzyılın başlarında Çin'e gelen Japon ziyaretçiler sayesinde Japonya da çay geleneğiyle tanışmış olur. Budist keşiş Dengyo Daishi, Çin'de eğitimini aldıktan sonra Japonya'ya çay kültürünü getiren isimlerin başında geliyor. Bu bitkinin yaprağı ve sıcak su böylece Japon manastır yaşamının da ayrılmaz bir parçası oluyor; keşişler meditasyon seansları sırasında uyanık kalmak adına çay içmeye başlıyor. Ancak Japonya bu kültürü biraz daha renklendirerek çay seremonisini geliştirir. "Chanoyu" olarak adlandırılan kutsal Japon çay töreni, 15. yüzyılın sonlarında Japon Zen Budizmi felsefesinin bir uzantısı olarak ortaya çıkar. Zen Budizmi, Chanoyu'da Japon felsefesinin -uyum, saflık, saygı ve huzur gibi- temel unsurlarını onurlandırıyor. Chanoyu'nun bizlere kattığı bir diğer başlık da Matcha.

Hindistan'ın çay konusunda sağlam bir üretici olmasının nedeni, Afyon Savaşları (Opium Wars). Çay tüketimi arttıkça, İngiltere'nin ihracatı çay ithalatı talebini karşılayamaz. Çinliler, İngiltere'nin ana

1964 yılında Londra Havalimanı'nda düzenlenen basın toplantısında The Beatles.

ihracatı olan pamuktan çok gümüşle ilgilendiği için çay ticareti için yeterli gümüş bulmak giderek zorlaşır. İngilizler de bu yüzden büyük Asya kolonisi Hindistan'da afyon yetiştirmeye yönelir. İngiltere'nin bu adımı savaşa neden olurken Çin İngiltere'ye çay ambargosu uygulamaya başlar. Zaten Çin, Afyon Savaşları başlamadan önce bile Batı ile ticaret konusunda tereddüt yaşayan bir ülkedir. Çin çayı elde etmenin zorluğu, İngiltere'yi kendi çayını yetiştirme düşüncesine yöneltir.

Portekiz ve Hollanda 1610 yılında Avrupa'ya ilk kez çayı sokan ülkelerden. İngiltere'nin çayla dansı 1662'de; Kral II. Charles'ın Portekiz prensesi Bragançalı Catherine ile evlendiği yıl başlamıştı. İngiltere'nin yeni Kraliçesi çayı her zaman sevmiş, çeyizinin bir parçası olarak yanında bir sandık kaliteli Çin çayı da getirmişti. Aristokrat arkadaşlarına çay servisi yapılmaya başlanmasıyla kraliyetin bu egzotik içeceği ülkede hızla popülerleşir. Çay ithal bir lüks olarak, yalnızca burjuva tarafından tüketilebildiği için bir statü sembolü haline gelir. Zira en ucuz çay, ortalama bir işçinin yaklaşık bir aylık maaşına tekabül ediyordu. Zarafet ve beceriyle çay servis etme ve içme yeteneği, sosyal statüyü, terbiyeyi ve zekayı temsil ediyordu. Bu nedenle 18. yüzyıl İngiliz ve Hollandalı aileler, ailecek çay içtikleri sahneleri gösteren tablolar yaptırmaya başlar.

Fincanların içini dolduran sıvıların yanı sıra kaçınılmaz olarak formları da şekil değiştirmeye başlar. Ziyafet deneyimini geliştirmek adına önemli bir rol üstelen fincanlar, Hindistan'ın bazı bölgelerinde toprak ve cam kaplarda servis ediliyor. Ancak ilklere baktığımızda rotamız yeniden Çin'e çevriliyor. Çay seti, MÖ 206-220 yıllarında ortaya çıktığından beri hem ham madde hem de tasarım açısından çok gelişti. Beyaz ve mavi renklerin odağında kulpsuz bir forma sahip, çay fincanından çok 'çay kaseleri' denen setler, Orta Doğu'da hala kullanılıyor. Asya'da gelişen çay kültürü, çay fincanlarının da bir ticaret ürününe dönüşmesine neden olur; hem Çin'de hem de Hindistan'da porselen ve kilden yapılmış tasarımlar üretilmeye başlar. Fincanlar henüz kulpsuz üretiliyordu. Robert Adams, bu eksikliği deneyimlemiş olacak ki 1750 yılında fincanlara kulp eklenmesinin iyi olacağı fikrini ortaya atar. Ve neticede yeni bir işleve ve forma kavuşan çay kaseleri evrensel bir tasarım normu olarak da kabul edilir. Zira çay kaselerini tutmak kimi zaman kişisel bir beceri gerektiriyordu. Fincanların tabakları da bu değişen konsepte ayak uydurmak zorunda kalır. 1700'lü yıllarda bir fincan seti bir geometri içinde tamamlanarak; fincanın altı kısmının tabağın ortasındaki daireye oturtulması düşünülür. Bu ideanın altında ise çayın sıcaklığını muhafaza etme ihtiyacı vardır. Zamanla, fincan tabaklarının

II. Elizabeth'in Kuzey İrlanda'daki kraliyet ziyareti, 1977.

boyutu önemli ölçüde değişir; bugün daha çok bardağı merkezinde tutan bir platform işlevi görüyor. Formun gelişmesiyle birlikte materyallerin de değişkenlik göstermesi kaçınılmaz olur. Zira ister geleneksel ister modern olsun çini, cam, seramik, paslanmaz çelik, plastik ve hatta ahşaptan üretilmiş fincan setlerine ulaşmak mümkün.

Çay ritüelinin Asya kıtasından başlayan serüveni zamanla Avrupa'ya doğru evrilirken tasarımların da aynı yolu izlediğini dile getirirsek yanılmış olmayız. Zira Avrupa menşeli köklü markalar çay fincanı tasarımlarında hem modern hem de geleneksel malzemeleri bir araya getiriyor. 1748 yılında Almanya'nın Saarland eyaletinde kurulan Villeroy & Boch bir önceki cümlemize verebileceğimiz en eski referanslardan. Almanya sınırlarından ada ülkesi İngiltere'ye yöneldiğimizde ise karşımıza girişimci Josiah Wedgwood tarafından kurulan Wedgwood çıkıyor. Kendi küçük atölyesinde çömlekler yapan bu 29 yaşındaki adam ilerleyen zamanlarda keşfettiği malzemelerle tasarımlarını farklılaştırıyor. Bir diğer taraftan araştırmacı ruhun Wedgwood'lar için bir aile geleneği olduğunu özellikle dile getirmemizin sebebi ise Charles Darwin'in Josiah Wedgwood'un torunu olmasından kaynaklanıyor. Bahsi geçen konum İngiltere olduğundan kraliyet ailesine değinmemek olmaz. Wedgwood, Kraliçe Charlotte zamanından beri sarayda ve özel davetlerdeki yerini alanlardan. Rotamızı İngiltere'den Fransa'ya doğru çevirdiğimiz de ise 1821 yılında kurulan Faïencerie de Gien'i görüyoruz. Gien'in ticaret noktasındaki konumu şehre gelen ham madde çeşitliliğini de etkiliyor. Farklı malzemelerin izinde zanaatın notlarını harmanlayan Faïencerie de Gien tasarımlarını Fransız nezaketinde değerlendirebiliriz. Fincan nezdinde köklü geçmişe sahip olan isimlerin yanı sıra moda ile eşleştirdiğimiz markaların da bu alandaki tasarımlarına şahitlik ediyoruz. Roberto Cavalli, Prada, Gucci, Dior ve Hermès verebileceğimiz örneklerden arasında. Aslına bakarsanız sıraladığımız bu moda markalarının ortak özellikleri sadece giyim sektörü ile kendilerini sınırlandırmış olmamaları. Çoğu zaman hiç tahmin etmediğimiz konseptlere imza atmaları bahsi geçen tema fincan olduğunda da bizleri şaşkınlığa uğratmıyor. Ancak yine de tercih tamamen sizin inisiyatifinizde.

Tasarım açısından geleneklerine bağlı kalan, öte yandan zamanın ihtiyaçlarına göre değişen çay fincanları günün sonunda- hangi zaman diliminde olursanız olun- sosyalleşmenin en etkin yöntemlerden birine dönüşmüş durumda. Bir diğer taraftan şu an okuduğunuz satırlara bir fincan çayın eşlik etme olasılığı da bir hayli yüksek.

Sri Lanka, Bangladeş ve Hindistan'da da bir hayli popüler olan *floating market* (yüzen pazar). Bangkok.

KARMA GASTRONOMİ VE TAYLAND

Yazı: Selin Ekim

Güneydoğu Asya ülkelerinden Tayland Krallığı, beyaz kumsalları, masmavi okyanusu, hareketli gece hayatı ve lezzetli yemekleriyle uzun yıllardır, dünyanın her yerinden gelen gezginlerin çekim merkezi olmaya devam ediyor. Eski adı Siyam olan ülke zengin bir tarihi geçmişe sahip; o yüzden kültürü, dini inanışları ve gelenekleriyle de ilgi çekici. 1250'lerde kurulan Suchothai Krallığı tarihte bilinen ilk önemli Tay devleti olarak kabul ediliyor. Tarih boyunca iktidarların el değiştirmesiyle pek çok farklı krallığın hükümranlığında bugüne ulaşan Tayland, günümüzde parlamenter monarşi ile yönetiliyor. 2016 yılından bu yana ise kraliyet tahtında Çakri Hanedanı'ndan Maha Vajiralongkorn (Kral X. Rama) oturuyor.

Tayland'da nüfusun neredeyse %95'i "Büyüklerin Doktrini" anlamına gelen Therevada Budizmi inanışına sahip. Din, halkın gündelik yaşamında önemli bir yer kaplıyor. Selamlaşmadan sofra düzenine kadar kültürü biçimlendiren her ayrıntıda Budizm'in etkileri görülüyor. Hayattaki acı ve tatminsizliklerin sebebini açıklayıp bunları gidermenin yollarını gösteren Budizm, "içindeki kötülüğü iyiliğe yönlendirmek" felsefesinden doğduğu için "iyi birey" olmak isteyen insanlar tüm işlerini Buddha için yaparlar. Evlerinde, iş yerlerinde, okullarda içinde Buddha heykelleri olan ruh evleri vardır. Sabahları bu ruh evlerinin önündeki sunaklara Buddha için yemek, para gibi hediyeler bırakıp dua ederler; bu şekilde işlerinin rast gideceğine ve kötülüklerden korunacaklarına inanırlar.

Genellikle sokak yemeği ve Tayland mutfağının ana yemeklerinden biri olarak servis edilen Pad Thai.

Ülkenin her köşesinde -Bangkok'ta Wat Para Kaew, Chiang Rai'de Wat Rong Khun, Chiang Mai'de Wat Phra That Doi Suthep gibi-

Üstte: Baharatlı Tom Yum çorbası ve Shiitake mantarlı noodle çorbası.

Solda: Tayland gece pazarındaki sokak yemeklerinden kalamar ve karides.

birbirinden görkemli, bulundukları şehrin simgesi olmuş 30.000 adet tapınak yer alıyor. Taylandlılar tapınaklarda ibadet etmenin yanı sıra gönüllü çalışarak da topluma hizmet etmeyi önemsiyorlar. Wat adı verilen tapınaklarda yaklaşık 350.000 keşiş yaşıyor. Turuncu kıyafetleri, tamamen kazınmış saçlarıyla keşişler sadece tapınaklarda değil, şehrin her köşesinde karşımıza çıkıyor. Sabahları erken saatlerde ellerindeki taslarla kapı kapı dolaşıp yemek ve bağış topluyorlar. Dünyevi zevklerden kendilerini soyutlamış, günlerini meditasyon ve ibadetle geçiren Budist keşişlere kadınların dokunması kesinlikle yasak. Tapınaklara kısa şort ve askılı giysilerle girmek de öyle...

Renkli tarihi ve bulunduğu bereketli coğrafyanın etkisiyle zengin bir çeşitliliğe ulaşan ve "dünyanın en lezzetli 50 yemeği" listesine en fazla sayıda yiyecek ile girmiş olan Tay mutfağı, sadece ülke sınırları içinde değil, tüm dünyada sevilen bir mutfak oldu. Yüzyıllar boyunca ağırlıklı olarak Hint ve Çin mutfaklarının etkisiyle biçimlenen Tay mutfağı, tüm bu kültürlerden edinilen bilgilerle sonunda özgün ve çarpıcı bir kimliğe ulaşmış. Yemeklerde acı biber, limon otu, zencefil, sarımsak, limon gibi güçlü tatlar yoğun olarak kullanılmasına karşın Tay mutfağında en belirgin unsur, denge. Tay yemekleri tatlı, tuzlu, acı, ekşi ve yağlı olmak üzere 5 tadı içerecek şekilde hazırlanıyor. Keskin baharat ve

Hindistan, Vietnam, Kamboçya, Hong Kong gibi tüm uzak Asya ülkelerinde görmeye alışık olduğumuz sokak yemekleri Tayland'da da yoğun olarak karşımıza çıkıyor.

otlar kullanılmasına rağmen tüm tatlar arasındaki o müthiş denge, yemeklerin son derece lezzetli olmasını sağlıyor. Tayland mutfağının en önemli ögesi pirinç, kuşkusuz. Kızarmış ya da buharda pişirilmiş pirinç her öğünde yemeklere eşlik ediyor.

Ülkenin mutfağı coğrafi ve tarihsel farklılıklar nedeniyle temel olarak 4 bölgeye ayrılabilir. Başkent Bangkok'u da içeren Orta Tayland bölgesi mutfağının -ülkeyi ziyaret edenlerin ilk noktası genellikle Bangkok olduğundan- en çok tanınan mutfak olduğunu söyleyebiliriz. Burma ve Laos sınırı olan ülkenin kuzeyinde acı ve ekşi tatlar daha baskın; dağlık bölgeler nedeniyle yemeklerde yabani otların kullanımı da daha yaygın. Güney bölgelere indikçe deniz ürünleri, balık, Hindistan cevizi sütü, muz-ananas gibi meyveler karşımıza çıkıyor.

Geçmişi çok eskilere dayanan, yerel halk kadar ülkeyi ziyaret eden gezginlerin de çok sevdiği Tom Yam çorbası, Tayland'ın milli yemeği sayılıyor. Mantar, acı biber, limon, limon otu, sebze ve baharatlarla hazırlanan çorbanın karidesli, tavuklu ve balıklı olmak üzere farklı çeşitleri var. En az Tom Yam çorbası kadar tanınan ve sevilen bir diğer yemek de Pad Thai. Soya filizi, kurutulmuş karides, yumurta ve yer fıstığı içeren Pad Thai Noodle tavuklu, etli veya karidesli seçenekleriyle hazırlanıyor.

Hindistan, Vietnam, Kamboçya, Hong Kong gibi tüm uzak Asya ülkelerinde görmeye alışık olduğumuz sokak yemekleri Tayland'da da yoğun olarak karşımıza çıkıyor. Tayland sokak yemeklerinin geçmişi, kanallarda, nehirlerde yemek satan kayıklara kadar uzanıyor. Tom Yum, Pad Thai gibi saydıklarımızın dışında Papaya Salatası, deniz ürünleri ve hatta çeşitli böcekler bu kayıklarda halen satılmaya devam ediyor. Sokak satıcılarının tezgahlarında yer alan kızarmış böceklerin tuhaflığı kadar, bunları hayretle izleyen turistlerin şaşkınlığını görmek de ilginç.

Bangkok'ta yer alan Çin Mahallesi sokak yemeklerinin popüler olduğu yerlerin başında geliyor. Sokak lezzetlerini denemek isteyen cesur gezginler için doğru adreslerin başında Silom, Sathorn, Sukhumvit bölgeleri geliyor. Buralara yolunuz düştüğünde birazcık cesur olmanızı ve özellikle farklı soslarla hazırlanan ızgara deniz ürünlerinin tadına bakmanızı öneririm.

YapıKredi Crystal

Yapı Kredi Crystal sahipleri dünyanın her yerinde tüm otel ve restoran harcamalarında **%5 indirim ayrıcalığına sahiptir.**

Birçok düşünür ve sanatçının uğrak yeri olan Cafe Central, 1876 senesinden beri değişmeden, aynı hizmeti veren klasik bir Viyana kafesi.

HAYAL VE MÜZİK KENTİ VİYANA

Yazı: Yasemin İpek

Avusturya'nın en büyük şehri olmasına rağmen, yüz ölçümü bakımından ülkenin dokuz eyaletinden en küçüğü olan Viyana'nın havadan görünümü.

Sigmund Freud, Otto Wagner, Gustav Klimt, Egon Schiele, Gustav Mahler, Johann Strauss, Stefan Zweig ve Mozart... Bu güçlü isimleri bir araya getiren mihenk taşı, tahmin edeceğiniz üzere Viyana. Yüzyıllar boyu büyük imparatorluklara ev sahipliği yapmış, savaşlardan geçmiş, yıkımlar görmüş fakat her bir anına sanatı, medeniyeti ve tarihi işlemiş küçücük bir şehir. Bu tarihi geçmişiyle onu kat kat bir pastanın bir dilimine benzetmek kaçınılmaz bir durum. Ancak belirtmekte fayda var söz konusu pasta; her biri farklı bir tarihi dokuya sahip katmanları, hepsinin üzerinde sanatın ve sanatçının baş döndürücü birikimini taşıyan kremasıyla tam da gastronomi şölenini andıran bir reçeteye sahip.

Viyana'nın derinliklerine inmeden önce hikayenin en başından başlamak gerekiyor. "Viyana'ya Hoş Geldiniz" anonsu ile birlikte havalimanına indiğiniz anda karşılaşacağınız sakinlik sizi şaşırtmasın zira kentin genelinde bu huzurlu ve dingin havayı solumaya devam edeceksiniz. Tertemiz sokakları, nazik insanları ve düzenin şehir olarak form bulmuş hali belki de hepimizin içten içe 'burada yaşanır' hissine kapılmasına neden oluyor. Bu yüzdendir ki geçen yıl "Avrupa'nın Yaşanacak En İyi Şehri" listesinde 1 numara seçilmiş olan Viyana bu unvanı sonuna kadar hak ediyor.

Her şehrin kesinlikle en iyi haline büründüğü ve ifade ettiği belirli bir dönemi var. Belirli bir ay aralığı da olabilir bu, belirli bir mevsim de... Söz konusu Viyana olunca -dört mevsimi de deneyimlemiş biri olarak tereddüt etmeden söyleyebilirim ki- kent kış aylarında ayrı bir havaya, daha doğrusu muhteşem bir güzelliğe bürünüyor. Dereceler düşse de görsel estetiğin yükseldiği bu zamanlarda, şehrin bambaşka bir enerji ve albeniye sahip olduğunu hissediyorsunuz.

Viyana'nın merkezinde konumlanan Aziz Stephan Katedrali 1147 yılında inşa edildi.

Bu etkileşimin en önemli faktörlerinden biri de şüphesiz, kasım ayından itibaren Noel ve yeni yıl heyecanının kentin her yerine yayılıyor olması. Hal böyle olunca şehir apayrı bir estetiğe bürünüveriyor. Neticede yerel halkın ve turistlerin Viyana'da kaldıkları her bir günü keyifli geçirmelerine olanak sağlayacak birçok etkinlik, bu dönemde ziyaretlere artı değer katıyor.

Avusturya'nın en büyük şehri olmasına rağmen, yüz ölçümü bakımından ülkenin dokuz eyaletinden en küçüğü olan Viyana'nın kapladığı alanı kale almayın zira bu şehir gezilecek, görülecek yerler konusunda oldukça bereketli. Modern sanat müzeleri, saraylar, bahçeler, kütüphaneler, konserler, pazarlar ve birçok seçenek insanı tatmin edecek nitelikte. İşin en güzel yanı ise tüm bu gezilmesi yerlerin birbirlerine yakın noktalarda olması. Bu sayede dışarısı ne kadar soğuk olursa olsun hemen yolunuzun üzerinde içinizi ısıtacak bir destinasyona ulaşmanız mümkün. Seyahat motivasyonunuzu artıracak nitelikteki bu özellik gezginliğin altın kuralarından biri olan kısa zamanda çok verim politikası için biçilmiş kaftan.

Müzelerden başlayacak olursak ilk durağımız Albertina - *Before Sunrise* filmini izleyenlerin yüzünde tatlı bir gülümseme yaratacak olan- 65.000'den fazla çizimin yanı sıra farklı tekniklerle üretilmiş bir milyondan fazla baskı eseri ve bir o kadar da modern grafik çalışmalardan oluşan koleksiyonu ile dünyanın en geniş ve en önemli grafik eser koleksiyonlarından birine sahip. Öte yandan sizlerin de benim gibi müzelerin hediyelik eşya bölümlerine ayrı bir sevginiz varsa Albertina'nın sahip olduğu geniş resim ve heykel koleksiyonunu gezdikten sonra butik için hatırı sayılır bir zaman ayırmanızı öneririm. Bir diğer nokta da 90 bin metrekareye yayılmış yapı içerisinde iki müze (Leopold ve Mumok) ve geniş bir aktivite alanı barındıran Museumsquarter. Modern sanat tutkunlarının hayran kalacağı Mumok'un yanında Leopold; Egon Schiele severleri memnun edecek bir koleksiyona ev sahipliği yapıyor. 1368 yılında kurulan ve Hofburg İmparatorluk Sarayı içerisinde bulunan milli kütüphane Österreichische Nationalbibliothek'in günümüzde arşivinde yaklaşık 7,5 milyon eser bulunuyor. İçerik bakımından geniş bir skalaya sahip kütüphane mimari olarak da etkileyici. O yüzden, elle boyanmış tavan resimlerini incelerken boyun kaslarınıza da dikkat etmeyi unutmayın.

Söz hazır mimari yapılardan açılmışken Barok stilinde Savoy Prensi Eugen emri ile mimar Johann Lucas von Hildebrandt´a yaptırılan ve şehrin en önemli yapılarından

Sağ sayfada üstte: Viyana'nın en ünlü konumlarından Hotel Sacher'deki Sachertorte tatlısı bir Viyana klasiğidir.

Altta: 30 Aralık 2019'da Viyana'daki Musikverein konser salonunda "2020 Yılbaşı Konseri"nin ön izleme performansıyla Viyana Filarmoni Orkestrası.

HOTEL SACHER
HOTEL SACHER
DRIVE-IN
DRIVE-IN

Arşivinde yaklaşık 7,5 milyon eser bulunan Avusturya Ulusal Kütüphanesi.

Kunsthistorisches Museum'ın içi.

biri olarak kabul edilen Belvedere Sarayı'na da değinmek gerekir. Sarayda Barok dönemine ait oldukça geniş bir koleksiyon da sergileniyor. Gustav Klimt'in bilinen en değerli eserlerinin ziyaretçilerle buluştuğu yer olması da sarayı farklı kılan özelliklerden. Wiener Staatsoper (Viyana Opera Binası), 19. yüzyılın ortalarına dayanan tarihiyle Avrupa'nın önemli kültür-sanat merkezlerinden biri. İnşasına 1861 yılında başlanan ve 1869'da tamamlanan yapıyı, Çek mimar Josef Hlávka Neo-Rönesans tarzını yansıtacak şekilde tasarlamış. 25 Mayıs 1869 yılındaki açılış gecesinde Mozart'ın *Don Giovanni*'sinin sahnelenmesi de haliyle şaşırtıcı değil. Araştırma konusunda kendinize çok güvenmiyorsanız rehberli bir turla gezmenizin daha verimli olacağını söyleyebiliriz. Sezonluk programdan beğendiğiniz bir operayı dinlerken yeniden deneyimleyebileceğiniz Wiener Staatsoper'da seçtiğiniz dinletiyi ön sıralardan izlemek istiyorsanız biletlerinizi seyahat öncesi almanız şart. Bu destinasyonlara ek olarak müzik dehası Mozart'ın ve psikanalizin öncüsü Sigmund Freud'un evleri de olmazsa olmaz ziyaret noktaları arasında.

Bahsi geçen sanat etkinliklerine Viyana Filarmoni Orkestrası'nın dinletisini de eklemeli. Yeni yıl konseri ya da ocak ayında düzenlenen balo, orkestranın kültürel geçmişini tanımlıyor. Seyahat zamanlamanız Viyana Filarmoni Orkestrası'nın etkinliklerine denk gelmezse Wiener Staatsoper'in programları alternatif bir seçim olabilir. Kursalon Viyana Konser Binası'nda Mozart ve Strauss'un eserleri ile orkestraya eşlik eden opera sanatçılarını dinleyebilir ve dansçıların vals ritimlerini izleyebilirsiniz. Menüsüyle yemekli bir organizasyon olan bu programda Viyana'nın kültürünü eski zamanlardaki gibi deneyimleme şansınız da olacak. İspanyol Binicilik Okulu'nun düzenlemiş olduğu gösteriler ve eğitimlerinin sergilendiği performanslar ise zaman kısıtı olmayan etkinliklerinden biri. Zira neredeyse haftanın her günü birden fazla gösteri olduğundan sadece size uygun olan gün ve saati seçmeniz kafi. Günün sonunda Hotel Sacher'de meşhur Sachertorte ile yorgunluk atma deneyimi de tam bir Viyana klasiği.

Viyana mutfağının en popüler spesiyalitelerinden biri olan Sachertorte'nin ardından biraz da kentin gastronomisine odaklanalım. Viyana kelimenin tam anlamıyla bir kafe cenneti. Ama sadece kafeler değil, sokak lezzetleri, pastaneler, pub'lar ve Michelin yıldızlı restoranlar da keyifli anılar biriktirirken sizlere eşlik edecek. İsmini okuyacağınız yerlerin bir kısmı her ne kadar turistik lokasyonlar

Staatsoper, Viyana Devlet Operası'nın dış cephesi.

olarak nitelendirilse de bu mekanların lokal müdavimleri bir hayli fazla. Bu da herkesin birbirini tanıdığı bir ortamda yabancı olmanıza rağmen kendinizi evde hissetmenize olanak sağlıyor.

Birçok düşünür ve sanatçının uğrak yeri olan Cafe Central, 1876 senesinden beri değişmeden, aynı hizmeti veren klasik bir Viyana kafesi. En bilinen müdavimi ise Sigmund Freud'un ta kendisi. Adeta Wes Anderson filminden fırlamış gibi görünen -şahsen kentte oturup vakit geçirmeyi en sevdiğim yerlerden biri olan- 1903 tarihli Cafe Prückel, dönemin modasına uyum sağlamak adına 1950'lerde yenilenmiş. Katedrale çok yakın olan kafenin kruvasan ile hazırlanan sandviçleri mutlaka denenmeli.

Viyana'daysanız, üç lezzeti tatmadan dönmemenizi öneririm. Bunlardan birincisi meşhur Apfelstrudel. Şehirde daha iyi Apfelstrudel yapan bir yer olmadığı için Cafe Demel'in önünde oluşan kuyruk gözünüzü korkutmamalı. Zira üst kata çıkıp masanıza oturduğunuzda, beklemenin ne kadar doğru bir karar olduğunu anlayacaksınız. Mutlaka tadılması gereken ikinci lezzet ise Sachertorte. Tarifi sır gibi saklanan bu yoğun tatlı, çikolata severlerin favorisi. Yemeden dönmemeniz gereken üçüncü lezzet ise tabii ki de ünü dünyalara yayılmış Wiener Schitzel. FiglMüller uzun kuyruklarıyla

Sağda: Yaklaşık 200 yıl önce kapılarını açan Cafe Demel, Viyana'nın ünlü ve geleneksel kafelerinden biridir.

Viyana Devlet Operası'nda her yıl düzenlenen Viyana Opera Balosu, 1994.

oldukça meşhur ancak tıpkı Cafe Demel'de olduğu gibi sonuç her şeye değer. Figlmüller'in diğerlerinden tek farkı var; giderken aç olmanız gerekiyor, çünkü porsiyonlar göreceli olarak biraz büyük sayılabilir.

Öte yandan ortamı ve bulunduğu konum itibarıyla ziyaret edebileceğiniz noktalar da yok değil. 1908 yılından beri hizmet veren Loos American Bar ambiyansının yanı sıra hem turistlerin hem de lokal halkın ziyaret ettiği lokasyonlardan biri. Sofitel'in 18. katında bulunan Das Loft Bar ise ziyaretçilerine panoramik bir Viyana manzarası sunuyor. Das Loft Bar'a gününüzün hangi saatini ayıracağınız da tamamen güneş ile olan iletişiminiz ile alakalı. Hotel Sacher'in içinde bulunan Blaue Bar da otelin kendisi kadar meşhur. Kadife koltukları, sofistike ortamı ve yetenekli şefleri ile Viyana seyahatinize eklenebilecek değerde. Şehirdeki en meşhur bar olarak nitelendirebileceğimiz Onyx Bar, Do&Co Hotel'inin 6. katında katedralin tam karşısında bulunuyor. Nefes kesen ortamı bir yana, menüsü de hayli başarılı.

Şehirde Michelin yıldızlı birçok restoran da bulunuyor. 1 yıldızdan 3 yıldıza doğru sıralarsak, ilk sırada mimarı Otto Wagner olan meşhur Hotel Imperial'ın içinde bulunan Opus var. 1 yıldızlı bu restoran misafirlerini birkaç masalı, küçük ancak oldukça şık bir mekanda ağırlıyor. Farklı ülkelerden gelen taze ürünlerle hazırlanan lezzetli tadım menülerini deneyimlemeniz mümkün. Mraz und Sohn ise 2 yıldızlı bir restoran. Viyana mutfağını bambaşka bir açıdan deneyimlemek isterseniz kesinlikle tercihinizi Mraz und Sohn'den yana yapmalısınız. Sunulan tabaklar, bilinen gastronomi kalıplarının dışına çıkıp yepyeni lezzetler keşfetmenizi sağlayacak. Son restoran da Avusturya'nın tek 3 Michelin yıldızlı restoranı olan Amador. Büyük bir şarap mahzeninde hizmet veren restoranın şarap menüsü de bir hayli geniş. Basit ancak lezzetli tabaklar sunan Amador'da şefin İspanyol köklerinden gelen esintilerle hazırladığı Avusturya yemeklerini deneyimleyebilirsiniz.

YapıKredi Crystal

Yapı Kredi Crystal sahipleri dünyanın her yerinde tüm otel ve restoran harcamalarında **%5 indirim ayrıcalığına sahiptir.**

AYNI ÇİZGİDE

Yazı: Zeynep Yener

Omega, uzay uçuşu programlarına katkıları ve özellikle Speedmaster'ın Apollo 13'ün kurtarılmasındaki rolünden dolayı 1970 yılında NASA astronotları tarafından "Gümüş Snoopy Ödülü"ne layık görüldü.

Pek çok popüler kültür ögesi gibi çizgi film karakterleri de zamanın akışı içinde bir noktada lüks saat endüstrisinde kendine yer buldu. 1980'li yıllarda talep kadar tepki çekme eğilimi de gösteren bu 'karakterli' saatler, şimdilerde çekiciliklerini farklı bir boyutta parlatıyor. Bazıları sınırlı sayıda üretilen koleksiyon parçaları olarak müzayedelerde en yüksek rakamlardan işlem görüyor.

Çizgi film karakterinin saat kadranlarında boy göstermeleri, ekseriyetle kolları ile saati ve dakikayı işaret etmeleri ve bazı durumlarda sadece orada durup, saati gösterme işini geleneksel akrep ve yelkovana devretmeleri yeni bir fikir değil. Ancak horoloji sektörünün zamanı söylemek için hareketli figürler kullanma dürtüsünün, Avrupa kule saatlerinin ilk örneklerinde kendini gösterdiğini göz önüne alacak olursak, çizgi karakterlerin naif ve çocuksu görünümleriyle, yüksek zanaat ve mühendisliğin kesişim noktasında hayata geçen saatlerin kadranlarına taşınması nispeten yeni bir eğilim sayılabilir. Söz konusu eğilimin kendini göstermesi, çizgi romanların ortaya çıkışını ve çizgi filmin icadını takiben, 20. yüzyılın ilk yarısına tekabül ediyor.

Mickey Mouse, ilk kez bir saatin kadranında

1928 yılında gösterime giren *Steamboat Willie* adlı animasyon filminde hayat bulan Mickey Mouse, henüz bir fenomene dönüşmeden önce, dönemin satış rekorları kıran saatlerinden birinin kadranında ileride çok ünlü olacağının sinyallerini verdi. Aslında bu bir sinyalden ziyade, Walt Disney'in pazarlama stratejisindeki önemli bir maddeydi. Zira Disney karakterlerinin bir dizi lisanslama operasyonuyla diş macunu tüplerinden mısır gevreği kutularına kadar hemen her yerde boy göstermeleri ve popülaritelerini pekiştirmeleri daha o yıllarda esastı. Nitekim *Steamboat Willie*'nin ilk gösteriminden beş yıl sonra Disney, bu kez kadranında Mickey Mouse olan bir saatin üretimi için Ingersoll-Waterbury Clock Company'e başvurdu.

Mümkün olan en yüksek kalitede saatler üreterek uygun fiyata halka sunmak misyonuyla 1892 yılında New York'ta kurulan Ingersoll, sadece 1 dolara mal ettiği zaman

Üstte: Omega Speedmaster Silver Snoopy Award 50th Anniversary.

Altta: Sonic The Hedgehog'un 30. yaş gününü Seiko kadranında kutladığı, Sonic the Hedgehog x Seiko 30th Anniversary.

makineleri ile ünlüydü. Markanın, dünyanın ilk çizgi film karakterli saatine imzasını atarak daha da ünlenmesi an meselesiydi.

1933 yılında üretilen Mickey Mouse saatin kadranında ikonik Disney karakterinin kolları hareket ediyor; saati ve dakikayı gösteriyordu. Saat, aynı yıl Chicago Fuarı'nda görücüye çıktı. Ingersoll, fuar alanına ayrıca bir üretim bandı kurmuş ve sadece 2,50 USD karşılığında bu saati sipariş etmek isteyen ziyaretçilerin hem bir zaman makinesinin üretim aşamalarını izleyebilmelerini hem de eve kollarında yeni saatleriyle dönmelerini sağlamıştı.

1935'te Ingersoll, Mickey Mouse kadranlı saatten 2 milyon 500 binin üzerinde satmış; 1957'de 25 milyonuncu saat, marka tarafından Walt Disney'e takdim edilmişti. Bu verimli iş birliği 1971 yılında sona erdiyse de kadranında çizgi film karakteri barındıran bir saatin beklenenin çok üzerinde talep görmesi, yüksek saatçilik literatüründe çoktan yeni bir kategori açmıştı.

1984 yılında, ünlü İsviçreli saat tasarımcısı Gérald Genta, Fantasy adını verdiği yeni saat koleksiyonunu Cenevre'deki Montres et Bijoux fuarında sergilediğinde

Sağ üstte: Audemars Piguet Royal Oak Concept "Black Panther" Flying Tourbillon.

fuar yöneticileri, bu denli ciddi ve prestijli bir organizasyonda sevimli fareler ya da pembe renkli panterlere yer olmadığı görüşündeydi. Gérald Genta'nın yüksek saatçiliğin çağdaş ufuklara açılmasının miladı sayılabilecek koleksiyonu, geleneksel saatçiliğe hakaret olarak nitelendirilip bir skandala dönüştü ve markanın tasarımcısı fuarı terk etti.

Zaman değişti. Bugün popüler kültür ve yüksek saatçilik aynı çizgide yürüyor. Şayet son birkaç yılda lüks saat piyasasını yakından inceleme fırsatı bulduysanız, sektörün en prestijli markalarından pek çoğunun yeni modellerinin kadranlarında çizgi film karakterlerine saygı duruşunda bulunduklarını siz de fark etmişsinizdir. Omega ve Audemars Piguet gibi markaların dünyanın en ünlü çizgi karakterlerini kadranlarına işledikleri saatler, aslına bakarsanız Gérald Genta'ya da itibarını geri veriyor.

Snoopy'nin galaktik maceraları

Uzay uçuşu programlarına katkıları ve özellikle Speedmaster'ın Apollo 13'ün kurtarılmasındaki rolünden dolayı 1970 yılında NASA astronotları tarafından

Solda: Tag Heuer Connected x Super Mario.

Sağda: Bvlgari The Gérald Genta Arena Retro Mickey Mouse Disney.

"Gümüş Snoopy Ödülü"ne layık görülen Omega, bu anlamlı ödülün 50. yıl dönümü anısına 2020 yılında Speedmaster Silver Snoopy Award 50th Anniversary modelini piyasaya sürdüğünde, 42 mm paslanmaz çelik kasaya sahip kronografın kadranında, saat 9 konumundaki mavi alt kadranda astronot kostümlü bir Snoopy figürü dikkat çekiyordu. Kadrandaki gümüş kabartmalı figür, üstün hizmetleri dolayısıyla NASA astronotlarına verilen Gümüş Snoopy rozetinin birebir kopyasıydı. Astronot Snoopy ayrıca kadran arkasında da boy gösteriyor; kronograf saniye kolu kullanımdayken harekete geçerek Ay'a doğru hareket ediyordu. Speedmaster Silver Snoopy Award çok geçmeden Omega seri üretimlerinin parçası haline geldi. Ancak çizgi film karakterleri ile bezeli başka saatler için aynı şeyi söylemek zor.

Zira Walt Disney tarafından lisanslanıp Ingersoll tarafından üretilen ve milyonlar satan 1933 doğumlu Mickey Mouse saatin aksine, şimdilerde çizgi film karakterleri çoğunlukla sınırlı sayıda üretilen nadide saatlerin kadranlarını süslüyor. Ve bu 'nadide' konumlandırma, çocukluk dönemi ikonlarına karşı beslenen nostaljik duygularla perçinlenerek söz konusu saatlerin statülerini ve onlara olan talebi güçlendiriyor.

Audemars Piguet'nin zanaat geleneğini deneysel tasarım ve teknoloji ile buluşturduğu Royal Oak Concept Black Panther Flying Tourbillon, ABD menşeli ana akım çizgi romanlarının ilk siyahi süper kahramanını kadranında taşıyan fütürist görünümlü bir zaman makinesi. Markanın Marvel ile yaptığı uzun vadeli güç birliğinin ilk örneği olan saatte, Black Panther'ın lazerle kesilmiş ve elle boyanmış üç boyutlu bir figürü saatin tüm diğer özelliklerinden rol çalıyor. Üretimi sadece 250 adet ile sınırlı tutulan modelde, sadece kadrandan fırlayacakmış gibi duran figürün tamamlaması için bile 30 saatlik bir çalışma gerekiyor olması, titanyum gövdeli Black Panther Flying Tourbillon'u Marvel karakterinin fanatikleri dışında kıdemli saat koleksiyoncuları için de ayrıcalıklı kılıyor.

Bir diğer tarafta TAG Heuer, Nintendo ile yaptığı uzun soluklu iş birliği ile çizgi karakterlerin yüksek saatçilikle ilişkisinde gelinen noktayı bir adım öteye taşıyor. Nintendo tarafından ilk kez 1985 yılında piyasaya sürülen ve kısa sürede dünya çapında fenomen hale gelen video oyununun kahramanı Super Mario'nun, sportif saatleri ve yarış kronografları ile ünlü İsviçreli markanın Connected serisinde hayat bulduğu TAG Heuer Connected x Super Mario Limited Edition, yalnızca 2000 adet üretilen ve Mario'yu kişisel antrenör olarak konumlandıran bir akıllı saat. Mario dünyasının imza renklerini üzerinde taşıyan ve kullanıcının günlük fiziksel aktivite hedeflerini izleyen bu zaman makinesi,

Solda: Peanuts karakterlerini altı farklı tasarımla yeniden karşımıza çıkaran Swatch X Peanuts Collection'ın Grande Broacchetto modeli.

45 mm çapındaki kadranında Mario'nun muhtelif animasyonlarını sahneliyor.

Video oyunlarının yarattığı çizgi kahramanların, horoloji endüstrisi ile yollarının kesişmesine bir başka örnek, Sonic The Hedgehog'un 30. yaş gününü bir Seiko kadranında kutladığı, Sonic the Hedgehog x Seiko 30th Anniversary. Sega ve Seiko'yu bir araya getiren ve üretimi 3000 adet ile sınırlı tutulan bu özel saat, tasarımında oyunun ilk etabı olan Green Hill'i baz alıyor. Sonic karakterinin saat 4 pozisyonuna yakın konumlandırıldığı saatte, kobalt mavisi kadran gökyüzünü temsil ediyor. İç çerçevedeki yeşil şerit ise çime yapılan bir gönderme. Saatin Sonic'in 30. yaş gününe özel olduğu kasa arkasına, sınırlı sayıda üretilen modelin numarasıyla birlikte işlenmiş durumda. Ve bu durum Sonic the Hedgehog x Seiko 30th Anniversary'yi koleksiyonerlerin çekim merkezine koyuyor.

Çizgi karakterlerle saat kadranlarında vücut bulan nostalji akımı, önümüzdeki yılın başında Gérald Genta Arena Retro Mickey Mouse Disney modelini piyasaya sürmeye hazırlanan Bvlgari ile giderek daha ilgi çekici hale geliyor. Bilindiği üzere, 2000 yılında Gérald Genta şirketini Bvlgari'ye satmış ve Bvlgari de bu akti, 2019 ve 2020'de arka arkaya satışa çıkardığı Genta 50th Anniversary Bi-Retro ve Bi-Retrograde Sport modelleriyle taçlandırmıştı. İtalyan markanın

Sağda: 1933 yılında üretilen Ingersoll Mickey Mouse.

Genta'nın dehasına saygısının eseri olarak, her iki saatin de hiçbir noktasında Bvlgari logosu yoktu. Aynı saygı duruşu, üretimi sadece 150 adetle sınırlı tutulan Gérald Genta Arena Retro Mickey Mouse Disney'de de devam ediyor. Bu arada ayrıca belirtmek de fayda var; saatin adında geçen "retro", nostaljik çağrışımların değil, retrograde göstergenin ifadesi.

Çocukluk anıları ve hayali bir dünyadan çıkıp gelen çizgi karakterlerin, aslına bakarsanız, saat takan herkes ve hatta koleksiyonerler için bile markalar, edisyonlar ve komplikasyonlardan bağımsız bir çekiciliği var. Charles M. Schulz'un 1950 yılında hayat verdiği ve tanıyan her kuşaktan insanın sevdiği Peanuts karakterlerini altı farklı tasarımla yeniden karşımıza koyan Swatch X Peanuts Collection, bu noktada delil teşkil ediyor. Her bir saat, kullanıcısını en mutlu olduğu zamanlara geri götürmeye programlı.

Bugün dünyanın en prestijli saat markaları, kadranlarına çizgi karakterleri ve mizahı taşıma cesaretini kronolojideki ilk Mickey Mouse karakterli Ingersoll üretimi saat ve Gérald Genta'nın anti-konformist ruhunda buluyor olabilir. Ancak her segmentte markayı aynı çizgide buluşturan bu karakterlerin de nostaljik cazibelerine endeksli haklarını yememek lazım. Belki de çocukluk kahramanları ile yüzleşmek, yetişkinliği daha anlamlı kılıyor.

ESKİ TELEFONUNUZ NEREDE?

Yazı: Utku Kuran

Çin'in Hubei eyaletindeki Jingmen şehrinde yer alan elektronik atık geri dönüşüm fabrikası.

Akıllı telefonlar, tabletler, bilgisayarlar Covid-19 ile beraber yaşamımızın her zaman olduğundan daha önemli bir parçası haline geldi. Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla, dünya nüfusunun çoğunluğunun birbiri ile iletişiminin de giderek artması teknolojik cihazların kullanımını bir o kadar artırdı. Artık yılda bir hatta altı ayda bir yenisi çıkan telefon modelleri eskileriyle daha sık değiştiriliyor. Bu denli hızlı değişen bir sistemde sizce bu durum ne kadar sürdürülebilir? Her yıl 60-65 milyon bilgisayar ve 100 milyondan daha fazla telefonun yenilendiğini düşününce "eskiyen" elektronik aletlerin nerede son bulduğunu insan merak ediyor doğrusu.

Sahi, sizin eski telefonunuz nerede? Eğer evinizde saklamıyorsanız başka bir ülkede olma ihtimali çok yüksek. Keza dünya genelinde toplanan elektronik cihazların %80'i tekrar kullanılmak veya geri dönüştürülmek üzere dünyanın belirli bölgelerine gönderiliyor.

Araştırmalar, bu bölgelere gönderilen cihazların geri dönüştürülme sürecinin ciddi sağlık ve çevre sorunlarına yol açtığı gibi sosyal problemleri de beraberinde getirdiğini gösteriyor. Bu da özellikle cihazların biriktiği bölgelerde toplumların doğal yaşam koşullarının doğrudan tehdit altında olması anlamına geliyor. Elektronik atık sorunu sandığımızdan çok daha karmaşık bir hal almış durumda; o yüzden bu konuya bütünsel ve sistematik yaklaşmakta fayda var.

Elektronik atık, yani e-atık doğrudan hayatımızı etkileyen bir kirlilik sorunu değil ama gelişmekte olan ülkeler için bu durum farklı. Araştırmacılar dünyadaki farklı kirlilik problemleri arasında en hızlı büyüyen sorunun e-atık olduğunu söylüyor. Çevresel kirlilik dediğimiz zaman birçoğumuzun aklına plastik yahut spesifik olarak denizlerdeki plastik kirliliği veya petrol sızıntısı haberleri geliyor. Oysa e-atıklar özellikle 90'lı yıllardan beri teknolojik gelişmelerin de hız kazanmasıyla, en önemli çevre kirliliği olarak karşımıza çıkıyor. Doğayı ve toplum sağlığını doğrudan tehdit ettiği için...

Birleşmiş Milletler küresel e-atık monitörü (The Global E-waste Monitor 2020) 2019 yılında dünya çapında rekor düzeye ulaşarak 53,6 milyon ton elektronik atık üretildiğini; bu miktarın sadece

%17,4'ünün kontrollü olarak toplanıp geri dönüştürüldüğünü yazmıştı. Bu sayının 24,9 milyon tonu Asya'dan geliyor; bunu 13,1 ton ile Amerika ve 12 milyon ton ile Avrupa kıtası izliyor. Yani 53,6 milyon tonun 50 milyon tonu Asya, Avrupa ve Amerika kıtasına ait. E-atığın gelişmekte olan dünya ülkelerinde sorun yaratmasının nedeni, gelişen ülkelerin fazlasıyla e-atık üretmesidir, dersek yanılmış sayılmayız. Çocukların elektronik atık tepelerinde oturduğu resimler eminiz ki daha önce dikkatinizi çekmiştir. Birleşmiş Milletler Çevre Programı'na (UNEP) göre, %80'i yasa dışı yollarla gelen bu atıklar özellikle Brezilya, Hindistan, Gana ve Nijerya'da ciddi sonuçlar doğuruyor.

Elektronik atıkların geri dönüştürülmesi zor ve pahalı olduğu için bu ülkelerde ya ekonomiye geri kazandırılıyor ya da bertaraf ediliyor. Bilgisayar, telefon, televizyon gibi ağır ve değerli metalleri içinde bulunduran bu cihazlar gömülerek veya yakılarak bertaraf edilmeye çalışılıyor. Ama bu yöntemler, doğada uzun süre kalan cihazların barındırdığı kurşun, kadmiyum, bakır, cıva gibi zehirli metallerin toprağa karışmasına veya atmosfere salınmasına neden oluyor

Artan e-atık tehdidine dikkat çekmek üzere 2021 yılında Cornwall'da tamamlanan ve devlet başkanlarının silüetlerinin oluşturduğu Mount Recyclemore, Joe Rush ve Alex Wreckage tarafından yaratıldı.

ve insan sağlığını tehdit ediyor. Yakılma işlemi sırasında atmosfere salınan ağır metaller, solunum yoluyla oluşabilecek birçok enfeksiyon riskini beraberinde getiriyor. Öte yandan kontrolsüz gömülen elektronik parçalar çözündüğünde doğrudan toprağa ve sulak alanlara karışarak besin zinciri ve ekosistem döngülerinin bir parçasına dönüşüyor. Bu durumun sebep ve sonuçlarını, Gana'nın başkenti Accra'da bulunan Agbogbloshie bölgesinde yakından gözlemlemek mümkün.

Şu an dünyanın en geniş atık toplanma alanı olarak kabul edilen bölge, giderek büyümeye ve yayılmaya devam ediyor. Sadece o bölgede yaşayan insanlar için değil, biyolojik çeşitlilik için de giderek tehlikeli boyutlara ulaşıyor. Nehirlerden veya göllerden beslenen hayvanlar her yıl daha uzak bölgelere doğru ilerlemek zorunda kalıyor. Cıva zehirlenmesi özellikle hayvanlarda dikkat çekici boyutlara ulaşmış durumda.

Bölgede yaşayan toplumlarda yoğun olarak artan sağlık problemleri de durumun ciddiyetini gözler önüne seriyor. Bilhassa artan doğum kusurları, kan hastalıkları,

Gana, Accra'nın merkezinde bulunan büyük bir geri dönüşüm alanı olan Agbogbloshie, elektronik atıkta geri dönüşümün çok yoğun ve kontrolsüz yapıldığı bölgelerin başında geliyor.

bağışıklık sisteminde anormallikler, böbrek ve solunum sistemi problemleri kontrolsüz ve yanlış olarak yapılan geri dönüşüm işleminin birer sonucu niteliğinde. Sağlık ve çevre sorunlarının yanı sıra bu konunun içinden çıkılmaz bir hal almış sosyal boyutu da var. Çevreye duyarlı atık yönetimi teknolojik yöntemler ve yüksek maliyetlere ulaşan yatırım gerektirdiğinden, geri dönüştürme işlemleri ağırlıklı olarak kontrolsüz ve regüle edilmeyen bir süreçle yürüyor. Geri dönüşüm sürecini kısır döngüye sokan bu durum, bu bölgelerde birtakım gayri resmi iş kollarının gelişmesine ve yine buna bağlı olarak gayri resmi ekonomilerin yaygınlaşmasına neden oluyor. Değerli parçaların (altın, gümüş kaplama çipler) sökülerek karaborsaya sokulması özellikle o bölgedeki insanlar için ciddi bir gelir kaynağı. Giderek büyüyen gelir adaletsizliğinin beraberinde iç çatışmaları tetiklemesi de cabası.

Dünya genelinde e-atıkların 2030 yılına kadar 74 milyon tona ulaşacağını düşünürsek, çözüm adına acil olarak atılması gereken adımlardan söz edebiliriz. Peki, bu adımlar neler ve sorunlarla kimin ilgilenmesi gerekiyor? Bu kolektif olarak çözülmesi gereken bir sorun, zira neticeler hem tüketiciyi hem üreticiyi hem de hükümetleri ilgilendiriyor. Elektronik cihaz tüketim oranlarını düşürmek için geliştirilen politikalar, her bir aktör tarafından benimsenmeli. Üreticiye düşen sorumlulukları düşünürsek, cihazların kısa yaşam döngüsü ve az sayıda onarım seçeneğini tam tersine çevirecek farklı onarım seçeneklerinin geliştirilmesi gerektiği akla geliyor. Yeşil tasarım yaklaşımıyla tüm elektronik cihaz şirketlerinin üretimde, insan ve çevreye en az zarar verebilecek materyallere yer vermesi de önceliğe alınabilecek bir uygulama. Eskiyen cihazları kabul edip yenisini daha uygun fiyatlara satmak gibi teşvik edici satış teknikleri de halihazırda geliştirilmekte. Birçok şirketin bilhassa belirli kimyasal maddeler ve cıva gibi ağır materyaller kullanmadan üretime geçme gayretleriyle, sağlık ve çevre sorunlarının da önlenmesi sağlanabilir. Bu regülatif ve kontrollü uygulamalar zor gözükse de uzun vadede bunu uygulayan şirketlere itibar kazandırmasının yanı sıra ekonomik, çevresel ve sosyal sorunların çözümü gibi olumlu sonuçları da beraberinde getirecektir. Üreticiler sürdürülebilir çevre dostu politikaları benimseyip uyguladıkça tüketici de bu yönde alışkanlıklarını değiştirmeye başlayacaktır.

Diğer bir yandan ise elektronik atıkların gönderildiği bölgelerde çalışan kişilere daha kontrollü ve güvenli istihdam seçeneklerinin sunulması da mühim. Özellikle Gana gibi gelişmekte olan ülkelerde yoksulluğu azaltacak seviyede çalışma koşullarının yaratılması gerekir. Hükümetlerin ve farklı uluslararası organizasyonların önceliği güvenli istihdam olanakları oluşturmak olmalı. Örneğin e-atık geri dönüşüm sektörü

Norveç'te geri dönüşüme hazırlanan e-atıklar.

şeffaf bir sisteme dönüştürülürse, gayri resmi ekonomilerin önüne geçip e-atık yönetimi adına daha güvenli bir yol haritası oluşturulabilir.

Bu yol haritasının, maddi olarak geri dönüşü de daha yüksek olacaktır. Birleşik Devletler Çevre Koruma Ajansı'nın verileri de bunu gösteriyor. Bir milyon cep telefonundan 16.000 kg bakır, 350 kg gümüş, 34 kg altın geri kazanmak mümkün. Bunu dünyada e-atıktan elde edilebilecek ham maddeler ile kıyasladığımızda elde edilebilecek toplam gelir yıllık 54 milyar dolar değerine ulaşıyor. Bu geri kazanımın ülkelerin döngüsel ekonomi modellerine katkı sağlaması ve e-atıkların ikincil ham madde kaynağı olarak kullanılması elbette hiç zor değil. Özellikle Agbogbloshie gibi geri dönüşümün çok yoğun ve kontrolsüz yapıldığı bölgelerde yerel yönetimler gayri resmi geri dönüşüm merkezlerini resmi birer küçük işletmeye çevirerek kontrolsüz durumu daha sürdürülebilir bir geleceğe hazırlamakta önemli bir rol oynayabilir. Fakat elbette bu noktada, başarıya ulaşmak için ülkelerin motivasyonu, isteği ve maddi imkan sağlamaya niyetli olması da önemli birer etken. Maddi imkan bu noktada önemli; çünkü gelişmiş olan ülkeler kendi atıklarını bu ülkelere göndermek yerine e-atıkları yerel olarak geri dönüştürerek en azından malzeme taleplerini güvenli ve sürdürülebilir bir şekilde azaltabilirler. Yerel ekosistemler yaratıp yerelleştirilmiş tüketim biçimlerinin uygulanmasıyla da daha sürdürülebilir ve çevre dostu bir yaşam tarzı ve köklü bir davranış değişikliği yaratılabilir.

Bu noktada Türkiye'de yılda 539 bin ton e-atık ortaya çıktığı, bunun da ekonomik değerinin yaklaşık 40 milyon TL'ye denk geldiği düşünülürse, her türlü girişimin önünün açılarak devlet tarafından desteklenmesinin ne kadar önemli olduğu anlaşılabilir. Türk Eğitim Gönülleri Vakfı (TEGV)'nın kullanılabilir elektronik cihazların atılması yerine bağışlanmasını amaçlayan "atma bağışla" kampanyası da bu projelerden biri. Cihazlardan elde edilebilecek gelir, her çocuğun eğitimi için kaynak sağlayabilir. Farklı belediyelerin atık yönetimi için oluşturdukları çevre portalları takip edilerek kullanılmayan elektronik cihazlar o belediyelere teslim edilebilir.

Bunun gibi yerel ve sivil toplum çalışmalarıyla yaratılan daha sürdürülebilir atık yönetim modelleriyle, üretici, tüketici ve yerel yönetimleri birlikte bu döngüsel ekonomi içine sokmak zor değil. Kısacası özellikle gelişmiş dünya ülkelerinde bu tarz yerel yönetim pratikleriyle e-atık sorunu azaltılarak bunun gelişmekte olan ülkelere çevresel, sağlık ve sosyal açıdan negatif yansımaları da en aza indirgenebilir. Sonuç olarak, her paydaştan gelecek olan girişim ve istekli çalışma, bu sürecin etkilerini azaltmaya yönelik yöntemler ile birleştiğinde, kolektif bir aksiyon almak da şüphesiz, yerel ve küresel anlamda çok daha kolaylaşacaktır.

Yapı Kredi Crystal olarak doğaya duyduğumuz saygıyı dergimizin basım aşamasında geri dönüştürülmüş kağıtlar kullanarak yeniliyoruz.

Squaw Valley Kayak Merkezi'nin yamaçlarında, Olympic Valley, California, ABD, 1961.

DEĞİŞMEYEN TREND, APRÈS SKİ

Yazı: Aslin Kumdagezer

Moncler 4 Hyke.

Miu Miu.

Geçtiğimiz iki kış sezonunu evde geçirdikten sonra, normale yavaşça geri dönerken tasarımcılar da ilhamlarının büyük bir kısmını kayak pistlerinden almaya başladı. Alplerin tepelerinden podyumlara, akabinde de şehrin sokaklarına inmesi beklenen yüksek irtifa trendinin rahatlığı ve kalıpları 60 yıldır değişmeyen klasikler listesinde gardırobunuza göz kırpıyor. Tabii son James Bond filmi de tam zamanında gelmiş bulunuyor; birkaç kar tulumunun da başrolde olduğu *No Time to Die* meraklılarını eski Bond sahnelerine ve ikonik kar tulumlarına göz atmaya mecbur bırakıyor.

1940'ların en hip kayak kıyafeti tasarımcılarından -haliyle İsviçreli olan- Frederick A Picard, kadının kayak kıyafetleri içinde bikiniden daha seksi göründüğünü iddia ediyor. Monsieur Picard'ın erdemli cümlesinin önemini idrak etmeniz için hatırlatalım: Tasarımcı geçtiğimiz yüzyıl ortasında, Sun Valley ve Hollywood'un kayak kıyafetlerini tedarik ediyordu. Sun Valley Serenade'in tüm kayak kıyafetleri Frederick'in imzasını taşıyor; John Payne'in kazağı ise halihazırda The Metropolitan Museum of Arts'da sergilenmekte. Favori müşterileri arasında Clark Gable, Ingrid Bergman ve Norma Shearer'i sayan Monsieur Picard, Bloomingdales'e kayak danışmanı olarak atandıktan sonra Kasım 1948'de bu lüks mağaza zincirine ilk kayak mağazasını eklemiş olur.

Yarım yüzyıl sonra Monsieur Picard'ın estetik anlayışı ve bilgeliği Miuccia Prada'nın masasına ulaşır. Miu Miu Sonbahar-Kış 2021 şovu ardından verdiği röportajında, koleksiyonu gençlik yıllarında kayak tulumu içine mayo giyerek çıktığı Alpleri hatırlayarak tasarladığını söylediğinde, kayak kıyafetlerinin seksiliği konusunda Frederick Picard ile aynı görüşte olduğunu da beyan etmiş olur.

Dolce & Gabbana.

Koleksiyonunda post-karantina ruhuna gönderme yapan Miu Miu'nun dağ kulübü estetiği, Chanel'i Karl Lagerfeld'den devralan Virginie Viard'ın 2021 Kış sezonunda da kendine yer buluyor; Coco Neige koleksiyonuyla *Parisian Chic* 1970'lerin kayak estetiğiyle buluşuyordu. Kayak tulumlarını, gece kıyafeti niyetine taşıyan modelleri podyuma yollayan Virginie, 1970'lerde Paris Rive Gauche'da partileyen Jean Castel, Mick Jagger ve Françoise Hardy'nin ruhunu kayak tulumlarıyla birleştiriyordu. Tasarımcı Chanel'in 1994 koleksiyonundaki birkaç tasarımı da bu milenyuma kayak ruhunu namına geri getiriyor.

Puffer kabanların Canada Goose ve Moncler sayesinde birkaç sezondur şehir hayatının bir parçası olarak günlük stilinize çoktan entegre olduğu konusuna şüphe yok. Zira bu kış Thom Browne da kayak stiline dahil olarak kış sezonu için Amerikan Olimpik kayak yarışçısı Lindsey Vonn ile beraber tasarım yapmaya karar verdi. Tabii Lindsey Vonn adını duyunca olimpik atletleri memnun edecek fonksiyonellikte bir koleksiyon geleceğini beklemekte haklı olabilir, ama bir yandan da yanılgıya düşmüş olabilirsiniz. Söz konusu Thom Browne olduğu için Absürdizm, Dadizm, Couture ve giyilebilir çizgileri arasında gidip gelen koleksiyon, puffer kaban nosyonunu beklenmedik limitlere doğru itebilir. Fikir bundan birkaç sezon önce Moncler'in birçok ünlü tasarımcıyla beraber yarattığı puffer kıyafetlere göz kırpıyor. 1952 yılında dağcılar için çadır ve uyku tulumu üreten Moncler, bugün kayak stilinin lüks kilometre taşlarından biri olarak tarihe geçmiş durumda. Yarattığı Genius koleksiyonuyla birçok tasarımcıyı da yolculuğuna dahil etti. Hyke'nin tasarımcıları Hideaki Yoshihara ve Yukiko Ode bu sezon Remo Ruffini'nin kreatif partnerliğini devraldı. Lacivert ve haki tasarımlarıyla Monlcer 4 Hyke, sezonun en ironik kayak stillerini sunuyor. Puffer kabanlardan söz açılmışken Dolce & Gabbana'nın Yeti'yi bile sıcak tutacak boyutlardaki tasarımını es geçmemek lazım. Koleksiyonun geri kalanı hakkında ise daha fazla yorum yapmamayı tercih ediyoruz.

Klasik kayak stili trendi podyumlara inerken, tüm moda başkentlerinde tasarımcılar *moodboard*'larına Lady Di'nin kayak tatillerini, 1963 yapımı Charade'in ilk sahnesinde Audrey Hepburn'ün çikolata kahvesi Givenchy kayak kıyafeti ve *oversize* gözlükleriyle kahvesini yudumladığı anı taşımaya başladı. Emilia Wickstead'de büyük yakalar, Givenchy'nin podyumunda ise kürklü eldivenlerle kendine yer bulan trend, Louis Vuitton'un podyumunda monogram kayak gözlükleriyle yorumlandı. Aksesuarların boyutu ve rengi sezondan sezona değişse de kayak stili istikrarlı çizgilerle ilerliyor. Tabii 80'lerde tasarımlar renklendiğinde ilhamlarını *marshmellow*'lardan ilham alan Moon Boot'lar ortaya çıkmış; 1990'larda North Face sadece dağcılıkla ilgilenenlerin bildiği bir marka olmaktan çıkıp ana akıma dahil olmuştu. Öyle ki Slim Aarons'ın Verbier ve Courchevel'de çektiği ikonik fotoğraflar bugün çağdaş gibi görünüyor.

Kayak stilinin önümüzdeki sezonun yükselen trendlerinden biri olması, büyük kazakların ve puffer tulumların seksilik kadranında üst seviyeleri işaret etmesi aslında ruh halimiz hakkında çok şey söylüyor. Eşofman altı ve terlik içerisinde, koltuk üzerinde yatay düzlemde geçen iki kışın ardından dışarıya çıkmaya ve eski normali bulmaya her ne kadar hazır olsak da dünyaya geri dönerken kararlı ama temkinli, heyecanlı ama biraz endişeli halimiz rahat tulumları, sıcak çorapları da beraberinde getirmek istiyor. Yukarıdaki tüm bu stiller tabii ki kış boyunca Kardashian'ların sonsuzca Instagram'lanacak Aspen tatillerinde yine yeniden karşımıza çıkacaklar. O zamana kadar siz gardırobunuza neyi dahil etmek istediğinize karar verebilirsiniz.

TEK NOKTA ÇOKLU ALTERNATİF

Sway Hotels

Türkiye'nin lüks kayak merkezlerinden Sway Hotels kış turizmi ve kayak sporunu senelerdir tanıtan isimlerden biri. Berke Dikmen hem Palandöken hem de Sway'ın bölgeye ve Türkiye'ye olan etkilerini bizlerle paylaşırken güncel bilgilerle de kış tatili planlarımıza yeşil ışık yakıyor. Sene içerisinde otel bünyesinde birçok renovasyondan bahsedebileceğimiz gibi en dikkat çekici değişimlerden biri; 2400 rakımda 'Lounge 2400' adındaki açık hava, Luxury Street Food konsepti oluyor. Zira Lounge 2400'ün yenilikçi menüsü Mehmet Yarangümelioğlu iş birliğinde hazırlanıyor. Aynı zamanda özel şef Noyan Tahtakıran sezon boyunca zirvede hiç beklenmeyen tatları misafirlerle buluşturacak.

Palandöken'in kayak bakımından en uzun pistlere sahip olması dışında birçok uluslararası yarışa ev sahipliği yapması, bölgeyi Türkiye'deki en önemli kış turizmi lokasyonu unvanına eriştiriyor. Geçtiğimiz sene Erzurum Havalimanı'nın sistemini yenilemesi aynı zamanda Erzurum'u Türkiye'nin en ulaşılabilir kayak bölgesi haline getiriyor. Öte yandan Sway Hotels'in havaalanı ile olan mesafesi de kayak tatillerinin en büyük problemi olan ulaşım sorununa kolay ve rahat bir alternatif sunuyor. 181 odalı büyük bir otel olmasına rağmen butik havasında misafirleri ile birebir ve samimi ilişkisi kuran Sway'ın temel hedefi ise her noktada ziyaretçilerine nasıl dokunacaklarını irdelemek ve mevcutta yapılanın daha iyisini yapma motivasyonu.

Pandemi ile birlikte tatil programlarımıza dahil ettiğimiz tedbirleri geçen sene olduğu gibi bu sene de kesinlikle taviz vermeden uygulayan Sway; genel alanlar %100 vegan dezenfeksiyonu ve 'yüzde yüz temiz hava' sistemi havalandırması ile temizleniyor.

Bir diğer taraftan Erzurum'da kayak dışında yapılabilecek aktivitelerden de bahsetmek mümkün. Bölgenin gastronomisi, tarihi ve doğası birçok deneyimi barındırıyor. Görülebilecek yerler listesinde; Erzurum Kalesi, Üç Kümbetler, Narmanlı Peri Bacaları, Tortum Şelalesi ve 3 bin yıllık tarihi ile Çifte Minareli Medrese var.

Türkiye'nin en gelişmiş kayak merkezi ve 2 kez olimpiyat organizasyonuna ev sahipliği yapan Palandöken'in kayak konusundaki başarısını turizm olarak da arttırması gerektiğini dile getiriyor, Berke Dikmen. İklim gerçeğine de değinerek kayak bölgelerindeki yatırımlarda bu global sorunun da düşünülmesi gerektiğinin altını çiziyor.

SWAY
HOTELS

İlk kez 2019 yılında fütürist bir konsept otomobil görüntüsüyle ve Vision EQS adıyla tanıtılan Mercedes-Benz EQS.

DİSİPLİN-MÜHENDİSLİK-VİZYON

Yazı: Uygur Uygur

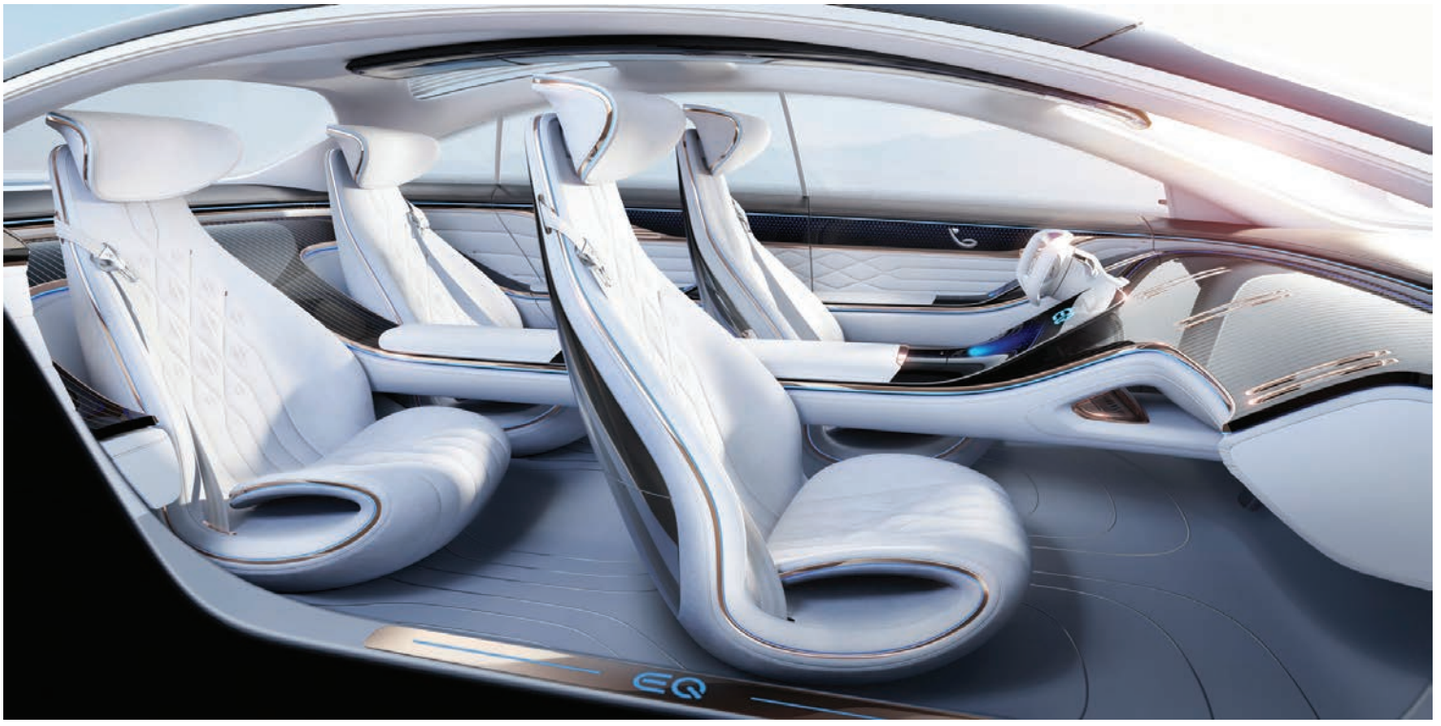

Otomobillerin hayatımıza girdiği ilk günden bugüne Almanya, otomotiv sektörünün merkezindeki yerini korumayı başarmakla kalmayıp sektöre kazandırdığı markalarla pek çok kişi için vazgeçilmez oldu. Geçtiğimiz yüzyılda biriken başarılar ve hatta başarısızlıklarla gelen önemli bir tecrübenin eserinden ortaya çıkan otomobiller hem içinde bulunduğumuz hem de karşılamaya hazırlandığımız gelecek yılda, Alman menşeili otomobillerin sektördeki değerini pekiştirmek üzere yollarda yer alacak.

Otomotiv sektörünün tahminlerin ötesinde bir hızla yaşadığı değişim süreci, Tesla'nın başarılı hamlesi ile hayatımızda yer etmeye başlayan elektrikli otomobilleri kapsıyor. Konvansiyonel motorlar üzerinde uzun yıllardır elde edilen tecrübenin kısa süre içinde pazar hakimiyeti konusunda etkisinin düşecek olması, bu konuda çok yüksek bir bilgi birikimi, deneyim ve beceriye sahip Alman üreticiler için çok istenen bir durum olmasa da gelişen dünyaya ayak uydurmak konusunda arkada kalmamak için yoğun bir uğraş içindeler. Bunun en güncel örneklerinden biri de Stuttgart merkezli üretici Mercedes-Benz'den geldi.

Mercedes, EQ serisinin ilk tamamen elektrikli lüks sedanında alışılmışın dışında bir görüntü yaratmayı başarıyor.

İlk kez 2019 yılında fütürist bir konsept otomobil görüntüsüyle ve Vision EQS adıyla tanıtılan ancak bu yıl yollara çıkan versiyonuyla aslında çok da büyük farklar içermeyen Mercedes-Benz EQS, gelecekte otomobillerimizin nasıl görüneceği konusunda da bize fikir veren bir tasarım diline sahip. Ancak elbette ki bu dış tasarımın altındaki tek etken bu görüntüyü sağlamak değil.

Tarihinde ilk kez standart 4 çekişli olarak sunulacak olan SL, ayrıca tarihinde yalnızca üçüncü kez (ancak ABD'de ilk kez), arka koltuğa da sahip olacak.

Yuvarlak çizgilerin hakim olduğu ana hatlar, gizlenen kapı kolları ve 21 inçlik jantlar otomobilin hava sürtünme katsayısını iyileştirmek için kullanılan unsurları oluşturuyor. Tüm bunlarla birlikte 0.20'ye kadar düşürülen hava sürtünme katsayısı, 5.2 metrenin üzerinde uzunluğa ve yaklaşık 1.93 metrelik genişliğe sahip dev sedan için son derece başarılı bir değer olarak öne çıkıyor.

Otomobilin iç mekanı ilk bakışta, üst sınıf bir Mercedes-Benz modeli için son derece sade görünse de bu tasarımlara alışmamız gerektiğini bizlere hatırlatıyor. Gelişen teknoloji ile otomotiv sektöründe günden güne azalan kapasitif tuş kullanımı; yerini dokunmatik ekranlara bıraktıkça iç mekan tasarımlarındaki detaylar da son derece minimalist bir mantık doğrultusunda şekilleniyor. Orta konsolda yer alan ve konsolu boydan boya geçen MBUX Hyper adı verilen ekran, EQS modeli için özel olarak geliştirilmiş. Böylelikle 'less is more' mantalitesini akla getiren bir şekilde otomobilin orta konsolunu kaplayan ekran, Mercedes EQ serisinin ilk tamamen elektrikli lüks sedanında alışılmışın dışında ama çekici bir görüntü yaratmayı başarıyor.

Zarafet ve sürdürülebilirliğin güçlü bir harmanı olan Mercedes EQS'in iç mekanda vadettiği konfor, Mercedes-Benz modellerinin standartlarını koruyor. Konfor ve lüks odaklı iç mekan, tıpkı S serisindeki gibi sertlik ve yükseklik ayarını otomatik olarak yapabilen hava körüklü süspansiyon sistemi ile destekleniyor. Bununla birlikte otomobilin arka tekerlekleri 10 dereceye kadar döndürebilen yönlendirilebilir arka aks, dönüş çapını 10.9 metreye düşürüyor.

Otomobilin kalbinde performans, verimlilik ve şarj kapasitesinde bir ölçüt belirleyen sofistike, yüksek enerji yoğunluğu olan yeni nesil lityum iyon pil yer alıyor. Seyahat sırasında şarj duraklarını, hava koşullarını ve topografyayı dikkate alarak rotayı hesaplamayı sağlayan *Electric Intelligence* sistemine sahip navigasyon, her bir yolculuğun tıpkı EQS'in kesintisiz hatları gibi sorunsuz bir şekilde akmasını sağlamaya yardımcı oluyor. EQS 450+ ve EQS580 4Matic, olacak şekilde iki farklı modelle yollara çıkan otomobil, bu versiyonlarıyla farklı güç değerleri, çekiş türleri ve dolayısıyla da farklı menziller sunuyor. 450+ olarak adlandırılan versiyon, tek motora ve arkadan itiş sistemine sahip olacak şekilde gelirken bu motoruyla 333 beygir güç, 568 Nm tork üretebiliyor ve otomobilin 0'dan 100 km/s sürate 6.2 saniyede ulaşabilmesini sağlıyor. Diğer yandan 524 beygir güç, 855 Nm tork üretebilen 580 4Matic, dört tekerlekten çekiş sistemi ile bu gücü yola aktarmayı başarıyor. Her ne kadar ağırlığı 2.5 tonun üzerine çıkıyor olsa da saatte 0'dan 100 km hıza ulaşması 4.3 saniyede tamamlayabiliyor. Diğer yandan her iki modelde de maksimum hız saatte 210 km ile sınırlı.

Sport-Leicht **kısaltması ile adlandırılan Mercedes-AMG SL'in iç mekan tasarımı.**

Alcantara **kaplı spor direksiyon simidi, onun hemen ardında klasik ve büyük analog devir saati ve manuel görünümlü vites topuzu ile 911 GT3.**

Her iki EQS modelinde de ortak olarak bulunan ve 107,8 kWh kullanılabilir kapasiteye sahip bir lityum iyon pil takımı, EQS450+'ı yaklaşık 560km ve EQS580'i 550 km menzile ulaştırabiliyor. 240 voltluk (Seviye 2) bir şarj cihazı kullanarak pili yaklaşık 11 saat 15 dakikada yüzde 10'dan yüzde 100'e şarj etme yeteneğini de beraberinde getirirken, DC hızlı şarj ile EQS, pilinin yüzde 70'ini (yüzde 10'dan yüzde 80'e kadar) 35 dakika içinde doldurabiliyor.

1886 yılında otomobilleri hayatımıza kazandırarak insanoğlunun ulaşım şeklini yeniden inşa etmeyi başaran Mercedes-Benz, her ne kadar elektrikli otomobiller konusunda ilk olmasa bile EQS ile birlikte elektrikli sürüş algısını sonsuza dek değiştirmeyi hedefliyor. Ne var ki bu durum, içten yanmalı konvansiyonel motorların henüz tamamen hayatımızdan çıktığı anlamını da taşımıyor. Bir diğer Stuttgartlı üretici Porsche, marka ile özdeşlemiş Boxer motora sahip ve tamamen yenilenmiş GT3 modeliyle, markanın zirvesindeki modellerden birine önemli dokunuşlar yaptı.

Üzerindeki örtünün ilk kez 2021'in kış aylarında kalktığı yeni 911 GT3, ulaştığı yüksek standartları ile belki de Porsche mühendislerinin geliştirdiği en güç model. Ancak biliyoruz ki Andreas Preuninger ve ekibinin, ulaştığı seviyeyi yükseltmenin imkansız olduğunu düşündüğümüz otomobilleri dahi geliştirme alışkanlığı var. 2021'in Eylül ayında bir öncekine göre daha net bilgilerle karşımıza çıkan yeni GT3 modeli de bunun en güncel örneklerinden biri.

Birçok teknik iyileştirmenin sonucunda ortaya çıkan; daha iyi yol tutuş dengesine sahip yeni bir 911 GT3.

922 kasa kodlu güncel versiyonun en çok beklenen ve en önemli modeli olan GT3, markanın genlerini oluşturan tarife sadık kalınarak ortaya çıkarılmış. Otomobilin dış tasarımı incelendiğinde göze çarpan değişiklikler, geliştirilmeye çalışılan aerodinamik özelliklerin, motor sporlarından alınan ilham ve deneyimlerin ışığında yapılmış. Bunların arasında ilk dikkat çeken ise- büyük hava girişleri ile birlikte asıl göze çarpan- kuğu boynu şeklindeki bağlantıları ile otomobilin arkasında yer alan dev spoiler. Asıl dikkat çeken şeyler ise tüm bu değişikliklerle birlikte elde edilen etkileyici rakamlar.

Yeni GT3 ile ilgili ilk söylenmesi gereken şeylerin başında, bir önceki versiyona göre %50 oranında artırılmış yere bastırma kuvveti geliyor. Artan bastırma kuvvetinin en büyük etkenlerinden biri yeni spoiler olsa da otomobilin bastırma kuvvetine ek olarak otomobilin aerodinamiğine etki eden ve sürüş dinamiklerini geliştiren büyük çıtalar, arka difüzör, daha etkili fren soğutması için genişletilmiş açıklıklara sahip ön apron, hafifliğe ve soğutmaya fayda sağlayan entegre hava çıkışlarına sahip karbon kaput ve daha hafif fren diskleri gibi birçok yenilikten söz etmek mümkün. Ek olarak otomobilin bir öncekine kıyasla iki kart sertleştirilmiş yay oranları ve yardımcı yaylar, tekerleklerin büyük tepeler ve tümseklerde teması kaybetmemesini sağlıyor ki bu, yüksek performanslı bir otomobilin yola tutunması konusunda son derece önemli bir durum. Tüm bunlar ve daha sayılmayan birçok

İç mekandaki teknolojik unsurlar otomobilin sportif sürüş deneyimini destekleyecek şekilde tasarlanıyor.

teknik iyileştirmenin sonucunda ise ortaya çıkan daha iyi yol tutuş dengesine sahip yeni bir GT3.

Yeni bir GT3, modelin doğasına uygun şekilde yarış pistlerinde geliştirildi. Sonrasında, otomobilin geliştirme süreci sırasında pisti dolduran ve kalp atışını hızlandıran motor sesi, sonrasında yollarda da yarış pistlerini andıran hisler yaratmayı başaracak şekilde karşımıza çıktı. Bir Porsche modeli için son derece alışılmış olan bu durumun merkezinde de -ancak otomobilin arkasında- markanın alametifarikalarından biri olan 6 silindirli motor konumlanıyor. Bir önceki versiyonların üzerine geliştirmeler konarak ilerlenen motor, çok majör değişikliklere uğramadan 992 kodlu yeni modelde de karşımıza çıktı. Düz altılı motor, 4.0 litrelik bir kapasiteye sahip, turbosuz ve istenirse altı ileri manuel ya da yedi ileri PDK şanzıman ile gücü tekerleklere aktarıyor. Gerçek motor sporu hissi için performans odaklı geliştirilen ve düz vites kolundan ilham alınarak tasarlanan PDK vites koluna sahip sistem, opsiyonel olarak daha saf ve daha doğrudan bir sürüş deneyimi sunan 6 ileri vitesli spor düz şanzıman ile de değiştirilebiliyor.

Otomobile güç veren motor, bir önceki nesle göre bazı iyileştirmeleri de beraberinde getiriyor. Güç, toplamda 10 beygir artarak 503 beygire çıkarken, tork da benzer şekilde hafif bir artışla 347 lb ft'ye çıkmış. Bu rakamlar, pozitif yönde değişen aerodinamik unsurlar da göz önünde bulundurulduğunda bu motorun karakteri ve getirdiği performans hakkında çok şey ifade ediyor. Tüm bunların ışığında yeni GT3, 3.5 saniyenin altında saatte 0'dan 100 km hıza ulaşabilirken, saatte 318 km'lik bir azami hıza da çıkabiliyor. Burada belirtmek gerekir ki, günümüz beklentilerine uygun olarak, otomobilin artırılmış motor tepkisi GT3'e önceki nesle göre biraz daha iyileştirilmiş emisyon değerleri de sağlayabiliyor.

911 modellerinin asli görevlerinden bir tanesinin, marka DNA'sına uygun şekilde 1950'li yıllardan bu günlere kadar korunan tasarım ilkelerini korumak olduğuna hiç şüphe yok. Gelişen teknoloji ve değişen mühendislik gerçekleri ile şekillenen kabuk her ne kadar günümüze ayak uydurma konusunda hiç zorluk çekmese de ilk bakışta bir 911 olduğunu anlatma konusunda da bir o kadar usta. Diğer yandan otomobilin iç mekanı da 21. yüzyılın ve özellikle 2020'li yılların getirdiği dijitalleşmeyi çok doğru dokunuşlarla iç mekana uyarlamayı başarmış. Bununla birlikte asıl dikkat çeken noktalardan bir tanesi ise 992'nin, güncellenmiş kabin tasarımına rağmen iç mekanda sağladığı, cesaret verici bir analog his. Bu durumun baş aktörleri ise *alcantara* kaplı spor direksiyon simidi, onun hemen ardında göze çarpan klasik ve büyük analog devir saati ile manuel görünümlü vites topuzu olduğunu belirtmek gerek.

İç mekandaki teknolojik unsurları göz atıldığında da otomobilin sportif sürüş deneyimini destekleyecek eklentilerle karşılaşılıyor. Devir göstergesinin sol ve sağ taraflarındaki yüksek çözünürlüklü 7 inç TFT ekranlar ile yapılandırılabilir araç bilgilerini sağlarken, yeni nesil Porsche İletişim Yönetimi (PCM) ve 10,9

inç dokunmatik ekrandan sürüş verilerini görüntüleyen seçilebilir yarış ekranı sunuyor. Bu ekrandan lastik basıncı, G kuvveti, kronometre, su sıcaklığı, yağ sıcaklığı, yağ basıncı gibi veriler görüntülenerek tüm verilerin göz önünde olması sağlanıyor ve sürücü tamamen piste odaklanabiliyor.

Rahatlıkla söylenebilir ki 992 kodlu yeni GT3 ile Porsche, marka hakkında sevilen her şeyi daha iyi ve en önemlisi daha hızlı bir şekilde tekrar sunuyor. Nihayetinde klasik 911'in meziyetlerini yansıtmakla kalmıyor aynı zamanda bunları yeni teknolojik ufuklara taşıyarak bu kült otomobili geleceğin bir parçası haline getiriyor. Almanya'nın otomotiv sektöründeki gücü ve etkisi üzerine sayfalarca makaleler yazılabileceğine şüphe duymadan, Stuttgart toprakları içerisinde tekrar Mercedes-Benz fabrikasına döndüğümüzde, tıpkı 911 gibi Mercedes-Benz için de kültleşmiş bir otomobil olan SL serisinin gelecek yıl için hazırlandığını da görebiliyoruz.

İlk kez İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki Almanya şartlarında toparlanma gayreti içinde olan markanın tekrar kendini motor sporlarında gösterebilmek, bir anlamda yıldızını tekrar parlatabilmek için geliştirdiği modeli SL, yarım yüzyılı aşan geçmişiyle otomotiv sektörünün en önemli otomobillerinden biri oldu. Klasik versiyonlarının milyonlarca dolarlık değerleriyle koleksiyonerlerin garajlarında konumlanan, *Sport-Leicht* kısaltması ile adlandırılan model, tamamen AMG tarafından geliştirilen yeni versiyonu ile önümüzdeki yıl yollarda olacak.

Geliştirilme görevinin ilk kez AMG'ye verildiği SL, yalnızca Mercedes-Benz ve Alman toprakları için değil, tüm otomotiv sektörü için de ilgiyle takip edilen ve merakla beklenen bir model. Kuvvetle muhtemel bundan sonra Mercedes-AMG SL olarak anacağımız otomobil, daha küçük, daha hafif ve çok daha sportif olarak yeniden tasarlanarak, köklerine dönmek için de büyük bir adım attı. Bu adım, orijinal 300SL gibi yarıştan türetilen bir spor otomobilin aksine, daha konforlu otomobiller halini alan önceki nesillerin yerine yeni 2022 SL ile bunu değiştirmek üzerine odaklandı.

911 GT3, 3.5 saniyenin altında 0'dan 100 km hıza ulaşıyor.

Tarihinde ilk kez standart 4 çekişli olarak sunulacak olan SL, ayrıca tarihinde yalnızca üçüncü kez (ancak ABD'de ilk kez), arka koltuğa da sahip olacak. Son iki neslin katlanır *hardtop* kurulumunu da ortadan kaldıran yeni model, 1989 yılında yıllara çıkan R129 kasa kodlu modelinde olduğu gibi kumaş tavan kullanımına da geri dönüyor. Bununla birlikte tıpkı diğer önemli Mercedes-Benz modellerinde olduğu gibi arka akstan yönlendirme de ilk kez bu modelde mevcut olacak.

Otomobilin adında var olan 'sport' kelimesini yansıtma görevini üstlenen motor seçenekleri ile ilgili henüz resmi açıklama yapılmamış olsa da, AMG'nin denenmiş çift turbolu 4.0 litrelik V8 motorunun güç verdiği, dörtlü dikdörtgen egzoz uçları ve altın kaliperli karbon seramik frenlere sahip bir SL63'ün geleceği düşünülüyor. Giriş seviyesi SL modeli olarak planlanacağı ön görülen SL53 ise, AMG'nin turboşarjlı sıralı altı silindirli hibrit motorunu kullanacak ve GT63 E Performance'ın güç aktarma organını paylaşacak yüksek güçlü bir *plug-in-hybrid* modeli olacak.

Henüz kamuflajla görüntülenmiş olsa da modelin sportif ruhunu yansıtan tasarını oluşturan gövdesinde çelik, magnezyum ve karbon fiberin yanı sıra büyük miktarda alüminyum kullanan yeni bir gövde yapısı geliştirildi. Böylelikle marka içindeki bir diğer *roadster* olan AMG GT'den enine yüzde 40, boyuna da yüzde 50 daha sağlam hale getirildi. Kağıt üzerinde dahi çekici gelen bu rakamlar, yeni SL yollara çıktığında asıl etkilerini verecek olsa da, beklentileri artırmaya fazlasıyla yetiyor.

EQS, GT3 ve SL gibi modeller ve daha fazlasıyla otomotiv sektörüne yön veren Alman üreticiler, tıpkı geçmişte olduğu gibi bugün ve gelecekte de yollarda göreceğimiz heyecan verici otomobillerin ve bu otomobillerle hayatımıza girecek yeni teknolojilerin mimarları olacak. Elektrik teknolojisinin otomotiv sektörüne girmesi ve hızlı gelişimi ile birlikte konvansiyonel motorların hayatımızdan çıkarak, bu konudaki en tecrübeli üreticilerin yüz yıldan fazla birikimini bir anlamda rafa kaldırmasını da beraberinde getirecek olsa bile, şüphesiz Alman üreticiler yeni zamanda da otomobil sektöründeki önemli rolünü hiçbir zaman bırakmayacak.

İKİLİ GÖRÜNÜMDE TEK TARZ

Editör: Aylin Kumdagezer Fotoğraflar: Emre Kapçak

Çanta detaylı beyaz derili erkek bot, Prada.

Siyah deri üzerine monogram detaylı kadın bot, Louis Vuitton.

Deri üzerine kumaş detaylı kadın bot, Le Silla Vakko'dan.

Beyaz dana derisi kadın bot, Christian Dior.

Siyah deri kadın bot, Prada.

Süet ve deri kombinasyonunda erkek bot, Santoni Vakko'dan.

Marc Bohan tarafından tasarlanan Dior elbiseye eşlik eden scheherazade kesim kristal bilezikler, Paris, 1961.

KRİSTAL GÜNDEMİ

Yazı: Kristin Fındıkoğlu

Sol üstte (yukarıdan aşağıya): Amina Muaddi halhal, Simone Roche küpe ve Timeless Pearly yüzük. Sağda: Erdem, kristal küpe.

Mücevherler aracılığıyla iyi hissetme pratiği antik döneme dek uzansa da bazı değerli taşların spesifik olarak iyileştirme gücü olduğu fikrinin tüm dünyada popülerleşmesi 70'lere tekabül ediyor. Hippi alt kültürünü benimseyen Amerikalı ve Avrupalı gençlerin, Türkiye'den başlayıp Hindistan'a ulaşan kara yolları seyahat rotası, namıdiğer *hippie trail* vasıtasıyla Uzak Doğu mistisizmini keşfetmeleri, bunun en majör sebeplerinden biri olarak gösterilebilir. Özellikle bu rotanın son duraklarından biri olan Hindistan'da halihazırda kristallerin takılarda kullanılıyor olması, turistlerin bu taşlar ile olan samimiyetlerini hızla ilerletip hediyelik eşya olarak üzerlerinde kendi ülkelerini taşımaları ile sonuçlanıyor. Hippiler bu dönemde birçok farklı kültürel normu şekillendirirken, mücevherlere olan bakış açısının da değişmesine önayak oluyor. Nitekim önceki dönemlerde her zaman lüks ile özdeşleşen değerli taşlar ve mücevherler, 70'ler ve sonrasında yerini doğaları gereği renkli olan kristallere ve yarı değerli taşlara bırakıyor.

2021 Sonbahar/Kış koleksiyonlarında tasarımcılar geleceğe karşı optimizmi artırmak adına hazır giyim tasarımlarında renkleri denkleme entegre ederken,

Sağ üstte: Simone Rocha Sonbahar 2021 koleksiyonuna ait bir küpe.

mücevherler de bu trendin bir devamı niteliğinde şekilleniyor. Renkler aracılığıyla mesaj vermenin mücevherlerdeki en pratik yolu, kristalleri yeniden popülerleştirmekten geçiyor. Bu trendin farklı yorumlamalarını ise Londra, Milano ve Paris'te birbiri ardına gerçekleşen defilelerde gözlemlemek mümkün. Defile sıralamasında sondan başa doğru ilerleyecek olursak bu yazıya ilham veren ilk defile Chloé'den bir girizgah yapılabilir. Zira markanın yeni kreatif direktörü Gabriela Hearst'ün marka için tasarladığı ilk koleksiyonunda takı olarak sadece doğal kristallere yer vermesi, trendleri şekillendirmek adına büyük bir adım niteliğinde. Kristalleri doğal haliyle yalnızca kahverengi deri ipler ile birleştirerek kolye ve küpe formuna getiren Hearst, müşterilerin hangi çakralarını aktive etmek istediklerine göre sitrin, kuvars ve pembe kuvarstan bir seçki yaratıyor. Tasarımcı, kendi adını taşıyan markası altında yarattığı sürdürülebilirlik kriterlerini, Chloé için neo-hippi referanslar ile güçlendirirken, takılar konusunda da doğal taşlara odaklanarak bu çizgiden ödün vermeyen bir yaklaşım benimsiyor.

Birkaç senedir popülaritesini yeniden kuvvetlendiren Paco Rabanne için kristaller

Paco Rabanne Sonbahar 2021 *lookbook*'undan bir fotoğraf.

Üstte: Roxanne Assoulin küpe, Gucci bilezik, Erdem Sonbahar 2021 koleksiyonundan kristal işlemeli bir elbise.

bütüncül bir şekilde Sonbahar 2021 koleksiyonunun merkezinde yer alıyor. Öyle ki, kreatif direktör Julien Dossena tasarımlarda maksimum dozda parıltıya gardıroplarda ve mücevher kutularında yer açarak, hayatın da pandeminin sıkıcı ritminden çıkıp çok daha eğlenceli hale geleceğini benimseyen optimist bir strateji izliyor. Tüm hazır giyim tasarımlarında farklı şekillerde kullanılan renkli taşlara, koleksiyonda da küpe, kolye ve bileziklerde yer veriliyor. Zümrüt, yakut ve safir gibi değerli taşlara özgü temel renklere benzer tonlardaki kristaller, global ölçekte özlenen eğlenme alışkanlıklarına 80'lerden göndermeler ile enteresan hale getirilmekte.

Miu Miu ise Milano'dan olmasa da İtalya sınırları içindeki Dolomit Dağlarından, Cortina d'Ampezzo'dan kristalleri yeni koleksiyonunda iklim ile eş zamanlıyor. Mikro buzulları andıran kuvars taşları ve renkli kristalleri hem takılarda hem de hazır giyim tasarımlarına dahil eden Miuccia Prada, maksimalist perspektifi ile pandemi sonrası giyim ve takı takma alışkanlıklarımızı gözden geçirmemiz için büyük bir ilham kaynağı oluyor. Farklı tipte renkli taş ve kristallerin birbiri ile karıştırılarak kullanıldığı tasarımlar, en soğuk havalarda bile mücevherlerin nasıl görünür kılınabileceğine dair sezonun güçlü örneklerinden.

Londra semalarında, Simone Rocha ve Erdem renkli kristalleri, şehirde sonbahar koleksiyonlarının bir parçası haline

Üstte: Chloé kristal küpe.

getiren iki marka. Kurulduğu günden bu yana kristalleri tokalardan takılara tüm aksesuarlarına entegre eden yeni nesil tasarımcılardan Simone Rocha, bu çizgisini Sonbahar 2021 için de sürdürüyor. "Winter Roses" isimli koleksiyonunda temel çiçek formunu bozmadan, doğal renkleri kristal taşlar ile küpe ve saç aksesuarlarına dönüştürüyor. Böylelikle elbiselerdeki *floral* işlemelerin devamlılığı mücevherlerde bu şekilde sağlanmış oluyor. Erdem Moralıoğlu ise yeni sezon, markanın DNA'sının büyük bir parçası olan teatral havayı sürdürmenin farklı platformdaki karşılıklarını arıyor. Royal Opera House ile çalıştığı dönemde kostüm tasarımında da deneyim sahibi olan Moralıoğlu, yeni koleksiyonunda da benzer bir yaklaşım izliyor. 40'ların temel formlarına sahip kıyafetler saten, tül ve tafta gibi dramatik kumaşlar üzerine işlenen renkli taşlar ile tamamlanmakta. Kostümlerin gücünü artırmak adına her daim performans sanatlarında kullanılan kristaller, gündelik gardırobun bir parçası haline getirilirken, saçlarda balerin bantları ile vurgulanan büyük taşlı kristal küpeler mutlaka her *look*'ta kullanılıyor. Moda haftaları aracılığıyla küçük bir Avrupa turu yaptıktan sonra mücevher özelinde yapılacak çıkarımda kristallerin trend mertebesinde en üst sırada olduğunu öngörmemek imkansız. Tasarımları bahsi geçen defilelerden gündelik hayata adapte etmek ise tümüyle renkler ile olan ilişkinize ve yaratıcılığınızı parlatmanıza kalıyor.

YAPI KREDİ MÜZESİ SİKKELERİNDE KADIN TASVİRLERİ

Yazı: Derya Sayın

Kadınlar, tarih öncesi dönemlerden bu yana hep bir şekilde sanatın objesi haline getirilmişlerdir.

Klasik çalışmalar uzmanı ve yazar Natalie Haynes, *Pandora's Jar* isimli kitabında şöyle yazmaktadır: "Atina ideali [...] kadınların ne ayıplama ne de övgü halinde konuşulmayı kendilerine amaç edinmesidir." [I] Bu ideale göre, kadınların toplumdaki görünmezlikleri, erdemlerini artıran önemli bir faktördür. Elbette bu ideal söz konusu kadının sosyal ve ekonomik statüsüne göre değişiklik göstermektedir. Bir kadın ne kadar "soylu" ise o kadar görünmez olmak durumundadır. Günümüzde hâlâ silkinip atmak için mücadele ettiğimiz, kadınların ev, erkeklerin ev dışı alanlarda varlık görmesinin uygun görülmesi pratiği, diğer deyişle modern anlamda düşündüğümüz cinsiyete göre yapılan iç ve dış mekan atamasının örneğine bu dönemde de rastlamak mümkündür diyebiliriz. Soylu kadınlar ve domestik hayat bir bütün haline gelirken, yalnız toplumun alt tabakasından gelen "özgür kadınlar" ev dışı yaşamda kendilerine yer edinebilmektedirler. [II]

Peki kadınlar nasıl oldu da bu kadar bastırıldıkları, görünmez kılındıkları, sessiz bırakıldıkları bir toplumda kendilerini değerli madenler üzerine tasvir edilirken buldular?

Kadınlar tarih öncesi dönemlerden bu yana hep bir şekilde sanatın objesi haline

[I] Natalie Haynes, *Pandora's Jar: Women in Greek Myths,* London: Picador, 2020. s. 46. Çeviri yazara aittir.

[II] Hawley, R. – Levick, B. Women in Antiquity: New Assesments. London, New York: Routledge. 2004.

getirilmişlerdir; sikkelerin de bu durumdan pek farklı olmadığını görüyoruz. Toplumda görünmezlikleriyle değer kazanan kadınlar, ancak sanatın bir parçası haline gelerek görünür kılınabiliyor, fakat ne yazık ki bu da eril bir perspektiften yapılıyor. Yapı Kredi Müzesi koleksiyonunu inceleyecek olursak, birçok Antik Yunan ve Roma sikkesi üzerinde kadın tanrıçalar ve imparatoriçelerin tasvirlerini görüyoruz.

Örneğin MÖ 4. yüzyıla tarihlenen Amisos'tan gümüş bir sikkenin ön yüzünde tanrıça Hera'nın tasviri bulunmaktadır (Env. No. 19303). Zeus'un kız kardeşi ve eşi olan Hera, Olimpos'un 12 büyük tanrı ve tanrıçasından biridir ve aynı zamanda "tanrılar kraliçesi" olarak da bilinmektedir. Evlilik, kadınlar, doğum ve aile tanrıçası olan ve Romalıların Juno adıyla çağırdıkları Hera, Yunan ve Roma mitolojisi söz konusu olduğunda en önemli kadın figürdür demek yanlış olmayacaktır. Söz konusu sikkenin üzerinde sola dönük profilden verilmiş olan tanrıçanın başında *stephanos*, kulağında küpe ve boynunda kolye bulunmaktadır. Mitolojide "kıskanç, belalı eş" stereotipine uydurulan Hera, mitten gerçek hayata geçtiğinde bütün mitolojik dünyada sahip olduğu cezalandırma yetkisi dahilindeki tüm gücünü kaybetmektedir. Hera ve Zeus'un antik Atina'da yaşayan sıradan, soylu bir çift olduğunu düşünecek olursak, Hera kutsal güçleri olmadan Zeus'u ne kadar aldatmaları yüzünden cezalandırabilirdi ki? Hera ve Zeus'un yer aldığı birçok mite bakacak olursak, Hera'nın zaten Zeus'a direkt olarak

Kadınların sikkeler üzerindeki tasvirleri bizlere silmek üzerine kurulmuş bir düzende görünür kalabildiklerini tasvir ediyor.

pek de bir ceza veremediğini görürüz. Genelde Hera, Zeus'un sadakatsizliğinin acısını eşinin birlikte olduğu kadınlardan çıkarmaktadır. Yani normal bir Atina soylusu olarak Zeus'un erişimi olduğu, Hera'nın statü olarak altında kalan ve gücünün yetebileceği kadınlar: Evin köleleri, "özgür" kadınlar ve hizmetkarlar.

3. yüzyıl ortalarına tarihlenen Troas'ta bulunan bronz bir sikke bir kent tanrıçasının büstünü göstermektedir (Env. No. 19380). Sağa dönük bir şekilde betimlenmiş olan tanrıça, başında şehir surlarını andıran bir taç taşımaktadır. Benzer bir tasvir MÖ 3. yüzyıla tarihlenen Myrina'daki başka bir gümüş sikkede tekrar karşımıza çıkmaktadır (Env. No. 19461). Bu sefer baş tanrı Zeus'un yanında betimlenmiş olan kent tanrıçası, başında yine surlu tacını giymektedir. Kadınların sosyal hayattan dışlandığı bir toplumda kent tanrıçalarını kadın yapmak elbette gözden kaçan bir ironi olmasa gerek. Ancak bu tanrıçanın baş tanrının yanında tasvir edilmesi, kent tanrıçasına verilen önemin de bir kanıtı niteliğinde değil midir? Tanrıçanın başında yer alan sur tacı, aynı zamanda kadınların da surlar içinde hapsedilmiş olmasına bir gönderme

[III] Oğuz Tekin, *Yapı Kredi Koleksiyonu: Grek ve Roma Sikkeleri, Yapı Kredi Koleksiyonları,* Yapı Kredi Yayınları, 1994, s. 131.

Sağ Sayfada (soldan sağa): Amisos, İ.Ö. 4. Yüzyıl. Drahmi. 5.61 gr, 19.5 mm. Yapı Kredi Müzesi Koleksiyonu, **Env. No. 19303.** Troas, İ.S. 3. Yüzyıl Ortaları. AE. 5.40 gr, 22 mm. Yapı Kredi Müzesi Koleksiyonu, **Env. No. 19380.** Myrina, İ.Ö. 246-225. Tetradrahmi. 16.57 gr, 28 mm. Yapı Kredi Müzesi Koleksiyonu, **Env. No. 19461.** Kilikia, İ.Ö. 378-72. Stater. 8.47 gr, 22 mm. Yapı Kredi Müzesi Koleksiyonu, **Env. No. 19436.** Roma, 158-175. Den. 2.28 gr, 19 mm. Yapı Kredi Müzesi Koleksiyonu, **Env. No. 19804.** Roma, İ.S. yak. 196-211. 3.40 gr, 20 mm. Yapı Kredi Müzesi Koleksiyonu, **Env. No. 19833.**

olarak okunabilir mi? Tarihsel bir okuma yapacak olursak hayır, sikkeyi tasarlayan ve üretenlerin erkek olduklarını unutmayacak olursak, bu surlu tacın kadınların domestik alanlara hapsedilmesine yapılan feminist bir eleştiri olduğunu söylemek hiç de gerçekçi olmayacaktır. Ancak modern bir okumayla bu tasvire bakacak olursak, tıpkı Medusa imgesinin bugün feminist bir revizyonla canavardan kurban konumuna çekilmesi gibi, biz de bu tanrıça betimini pekala feminist bir ikon haline getiremez miyiz?

Medusa'dan bahsetmişken, MÖ 378-72 yıllarına tarihlenen Kilikia'dan gümüş bir sikkenin ön yüzünde, cepheden betimlenmiş kadın başı figürü, Gorgon Medusa'ya son derece benzemektedir (Env. No. 19436). Bu kadın figürünün kim olduğu kesin olarak bilinmemektedir. Oğuz Tekin figürün *nymph* Arethusa'yı andırdığını söylemektedir. [III] Arethusa, mitolojiye göre bir deniz tanrısı olan Nereus'un kızıdır ve dere tanrısı Alpheus'un tecavüz girişiminden kaçarken kendini Ortygia'da bir su kaynağı olarak bulmuştur. Okumama göre, sikkenin üzerinde bulunan kadın figürü yüzünü çevreleyen kıvırcık saçlarıyla sanat tarihinde sıklıkla görmeye alışkın olduğumuz Medusa

[III] Oğuz Tekin, *Yapı Kredi Koleksiyonu: Grek ve Roma Sikkeleri, Yapı Kredi Koleksiyonları,* Yapı Kredi Yayınları, 1994, s. 131.

figürünü andırmaktadır. Medusa, tıpkı Arethusa gibi, bir tanrının tecavüz girişimi sonrası (bu sefer deniz tanrısı Poseidon) kendini başka bir varlığa dönüşmüş olarak bulmuştur. Yalnız bu sefer, Medusa Arethusa gibi savunmasız bir su kaynağı değil, bakışlarıyla erkekleri taşa çevirebilen bir "canavar" haline gelmiş ve Perseus'un kahramanlık öyküsünde bin bir kurnazlıkla yendiği bir figüre dönüşmüştür. Medusa başı, yüzyıllarca kalkanlarda, kapı önlerinde ve sütunlarda, bir nevi nazar boncuğu görevi görerek, kötülükleri uzakta tutmak için kullanılmıştır. Kimliği bilinmez bu kadın ister Arethusa ister Medusa olsun, gümüşe betimlenmiş yüzü bir mutsuzluk çığlığı gibi izleyiciye bakmaktadır. Belki bu sikke ilk bakışta yalnızca kadınların varlığını ve sikkeler üzerine tasvir edilecek kadar bile önemli olduklarını kanıtlayan bir delil olsa da, bir başka okuma yapıldığında ve bu figürün kimliğinin ardında yatan sır perdesi aralandığında, karşılaşılan hikaye ne yazık ki kadınların gerçek hayatta yaşadıkları ve yaşamaya devam ettikleri gerçeklikten pek de uzak değildir.

Antik Yunan'ı geride bırakıp Roma dönemine geldiğimizde mitolojiden alınan figürlerin sikkelerde kullanılmaya devam ettiğini görürüz. Ancak bu figürlere tarih sayfasından kadınlar da eşlik etmeye başlamıştır artık. MS 161-180 yıllarına tarihlenen bir gümüş sikke, ön yüzünde

Yapı Kredi Müzesi koleksiyonunda, birçok Antik Yunan ve Roma sikkesi üzerinde kadın tanrıçalar ve imparatoriçelerin tasvirlerine yer veriliyor.

İmparator Marcus Aurelius'un eşi İmparatoriçe II. Faustina'nın profilden, sağa doğru baktığı tasvirini göstermektedir (Env. No. 19804). II. Faustina, döneminde ailesi, eşi ve eşinin ordusu tarafından son derece saygı duyulan bir kadındı ve "Augusta" unvanının da sahibiydi. Augusta, "görkemli, muhteşem" anlamına gelmekteydi ve erkek yöneticilere verilen Augustus unvanıyla eşdeğerdi; bu unvanları alan kimseler, geleneksel Roma erdemlerinin ve ilahi iradenin örneği olarak görülürlerdi. II. Faustina sikkesinin arka yüzünde ise aşk, güzellik ve cinsellik tanrıçası Afrodit'in ayakta olarak betimlenmiş tasviri bulunmaktadır. Romalıların Venüs olarak tanıdığı tanrıça sağa doğru dönük ve sağ elinde bir elma tutar şekilde betimlenmiştir. Hiç şüphesiz, bu elma, Venüs'ün bilinen en popüler mitlerinden biri olan altın elma hikayesine bir göndermedir. Bu mit, Troya Prensi Paris'in "en güzele" yazısıyla gönderilen elmayı Hera ve Athena'ya karşın Venüs/Afrodit'e vermesi, Afrodit'in bu elma karşılığında dünyanın en güzel kadını Helen'i Paris'e aşık etmesiyle sonlanır ve tarihi Truva Savaşı'nın da çıkış noktası olarak görülmektedir.

Iulia Domna (I. Domna), tıpkı II. Faustina gibi Augusta unvanını almış bir imparatoriçeydi. Septimus Severus'un eşi olan Iulia Domna'nın tasvirini barındıran MS yaklaşık 196-211 yıllarına tarihlenen

Roma döneminde mitolojiden alınan figürler sikkelerde kullanılıyor.

gümüş sikke, İmparatoriçe'yi sağ profilden tasvir etmektedir (Env. No. 19833). Sikkenin arka yüzünde tıpkı II. Faustina'nın sikkesinde olduğu gibi, yine bir tanrıça figürü bulunmaktadır. Ancak bu sefer söz konusu tanrıça Afrodit'in öncülü olduğu tanrıça Venüs'ten daha önemsizdir; Ceres. Tarım, bereket, annelik ve tohum tanrıçası olan Ceres, bir tahtta oturur şekilde betimlenmiştir. Sağ elinde bereket sembolü olan buğday başakları, sol elinde ise uzun bir meşale tutmaktadır. İmparatoriçe sikkelerinin arkasında tanrıça figürlerine rastlamak olağandışı bir durum olmadığı gibi, seçilen tanrıçaların neleri temsil ettiği yakından incelendiğinde yine dönemin cinsiyet rolleri kendini açıkça ortaya koymaktadır diyebiliriz.

Bu tasvirler doğrultusunda Hera, erkeklerin baş belası olarak gördükleri eşlerinin mitolojideki karşılığı haline geliyor; Afrodit sadakatsizliklerine bahane oluyor; Athena şehirlerini koruyan surların içine hapsediliyor; Helen bir savaşın günah keçisi haline getiriliyor; Medusa kendi yarattıkları kötülüklere karşı kullanılacak bir nazar boncuğu oluyor. Helen, Afrodit, Medea, Artemis, Hera, Athena, Pandora, Jokasta, Medusa, Demeter... Liste uzayıp gidiyor. Bu kadınların bazılarını mitlerden, bazılarını oyunlardan tanıyoruz. Hemen hepsi bir dönem, özellikle 18. ve 19. yüzyıllarda tuvallerde yansımalarını bulmuş isimler. Rossetti'nin *Pandora*'sı, Botticelli'nin *Venüs*'ü, Caravaggio'nun *Medusa*'sı, De Morgan'ın *Helen*'i, hiç de yabancı olmadığımız tablolar. Pandora bugün dilimize söylemlerle yerleşmiş, Athena, adını verdiği şehirle hâlâ yaşatılıyor, Medusa bizi hem Yerebatan Sarnıcı'nda bekliyor hem de feminist okumalarla yeni bir perspektifte inceleniyor. Mitler, hikayeler, oyunlar, kadınları gerçeklikten uzaklaştırıp eril bir perspektifle yeniden kurguluyorlar. İmparatoriçeler kendi sikkelerine sahip oluyor, evet, ancak kimlikleri eşlerinin isimleri yanlarına yazılmadığı sürece gizli kalıyor, erkekler üzerinden tanımlanmadıkları sürece tarih sahnesinde kaybolup gidiyorlar.

Peki kadınların sikkeler üzerindeki tasvirleri bize ne anlatıyor?

Kadınların kendilerini silmek üzerine kurulmuş bir düzende görünür kalabildiklerini anlatıyor. Her ne kadar stereotipleştirilmiş olsalar da kültürün oluşumuna ve kültürel mirasın birikimine etki ettiklerini anlatıyor. Sikkelere yakından bakıldığında, dekoratif işlevle tasvir edilmiş tanrıça figürlerinin arkasında kadınların gerçek hayat deneyimlerinin gizli olduğunu anlatıyor. İmparatoriçelerin güç ve itibar kazanarak kendi suretlerinde sikke bastırabildiklerini anlatıyor. Bu sikkeler bize, kadınların kültürel, sosyal, politik ve ekonomik hayatta var olduklarını anlatıyor.

Görseller Yapı Kredi Müzesi'nin izniyle kullanılmıştır.

AKTÜEL ETKİNLİKLER

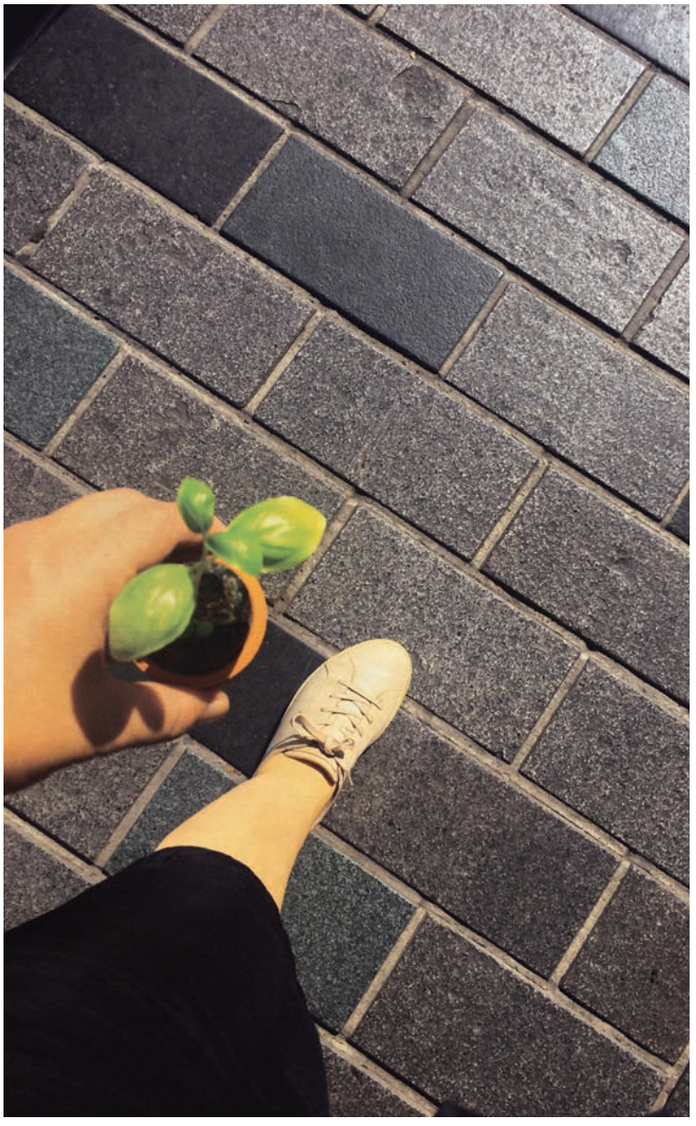

BURASI
İstanbul
İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık iş birliğiyle hazırlanan *Burası*, tarihsel ve güncel imgelerin izini sürerek İstanbul'u kent ve ekoloji çerçevesinden yeniden düşünmeye yönlendiriyor. Kenti doğal çevre açısından yaşadığı tarihsel, kültürel ve politik dönüşümlere dikkat çekerek ele alan sergi, çağdaş sanat yapıtları ile İBB Kent Müzesi Koleksiyonları ve Atatürk Kitaplığı Arşivleri'nden oluşan seçkiyi bir araya getiriyor. İstanbul bağlamında kent, çevre ve doğa ile ilgili resimler, hat çalışmaları, haritalar, fotoğraflar, albümler, gazeteler, dergiler dahil çeşitli yayınlar ile şehrin farklı tarihsel dönemlerinden günlük yaşama dair parçalardan oluşan *Burası*, aralarında Ahmet Ziya Akbulut, Ali Sami Boyar, Ali Taptık, Canan Tolon ve Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi isimlerin de bulunduğu toplam 35 sanatçıya ait eserleri bir araya getiriyor. Küratörlüğünü Yapı Kredi Kültür Sanat Sergiler Direktörü Kevser Güler'in üstlendiği seçkiyi 27 Şubat tarihine kadar Galatasaray'daki Yapı Kredi Kültür Sanat'ta ziyaret edebilirsiniz.

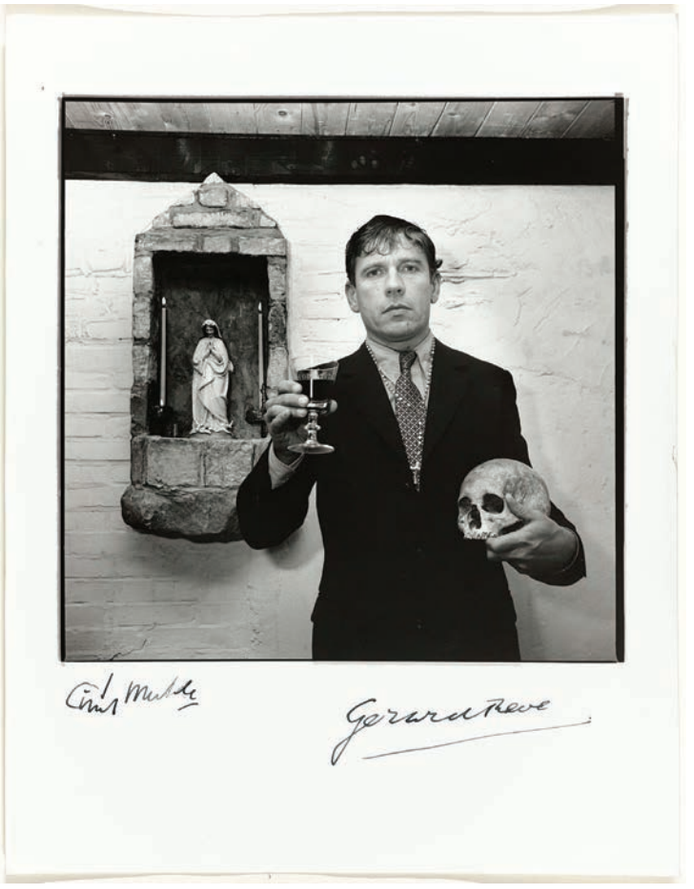

VINCENT MENTZEL THE POWER OF THE IMAGE
Amsterdam
Hollanda'nın en ikonik fotoğrafçılarından biri olan 1945 doğumlu Vincent Mentzel, NRC Handelsblad'da foto muhabiri olarak haberlerin görselleştirilmesine yardımcı oldu. Fotorealizm ile tanınan Mentzel, uzun yıllar ulusal siyaset sahnesi hakkında haber yapmanın yanı sıra küresel siyasi ve diğer güncel olayları da kayda almak için dünyayı dolaştı. Birden fazla World Press Photo ve Silver Camera ödülüne sahip olan Mentzel'in fotoğrafları *Time, Life* ve *The New York Times* gibi uluslararası yayınlarda da yer aldı. Fotoğrafları dünya çapında birçok müze ve özel koleksiyonda da yer alan sanatçının seçkilerinden biri Rijksmuseum'da sergileniyor. 2011 yılında sanatçı tarafından müzeye iletilen eserlerden oluşan sergi, fotoğrafçılık sanatının Mentzel kariyerindeki dönüşümüne odaklanıyor. *Vincent Mentzel The Power Of The Image* 28 Ocak itibarıyla Rijksmuseum'ın dijital platformunda.

Sanal müzelere ve bilet fiyatlarına www.artsandculture.com adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

ARTEMISIA GENTILESCHI AND WOMAN ARTISTS IN ITALY
Detroit
Kadın sanatçıların 1600'lü yıllarda sanat alanındaki konumu sizce ne idi? Erkeklerin egemen olduğu bir sanat dünyasında nasıl çalıştılar ve başarılı oldular? Detroit Institute of Arts, bu tarz soruları araştırarak İtalyan kadın sanatçıların sanatsal başarılarına adanmış sergisini 6 Şubat tarihinden itibaren online olarak ziyaretçilerine açıyor. Seçkinin odağında ise bugün muhtemelen en ünlü 17. yüzyıl İtalyan ressamlarından biri olan Artemisia Gentileschi yer alıyor. Artemisia Gentileschi'nin yanı sıra, halk ve saray sanatçısı Sofonisba Anguissola'dan, Bologna Elisabetta Sirani'ye, resimden baskıya çeşitli alanlarda eser veren İtalya'nın kadın sanatçılarına yer veren müze belki de henüz duymamış olduğunuz isimlerle tanışmanıza vesile olacak.

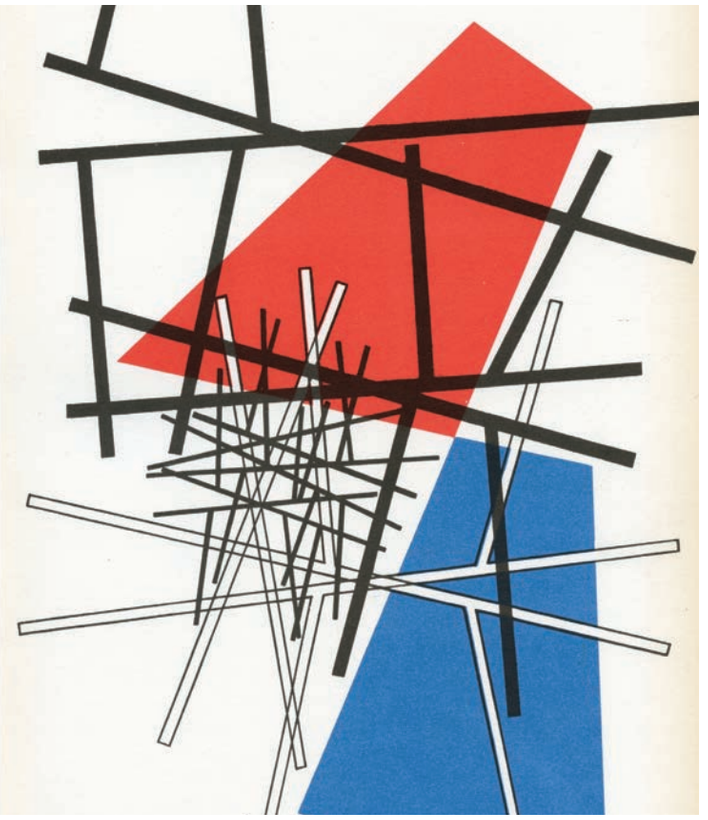

SOPHIE TAEUBER-ARP - LIVING ABSTRACTION
New York
Sophie Taeuber-Arp birçok disiplinde son derece yenilikçi eserler yaratan, modern sanatçılar arasında yetenekli diye tarif edilebilecek isimlerden. Sanatçı için soyutlama, her zaman nesnelerin kullanıldığı ve manipüle edildiği sanat eserlerinin yaşanmış gerçeklik ilişkileriyle özdeşleştirilmesi anlamına geliyor. *Sophie Taeuber-Arp - Living Abstraction* ise sanatçının 40 yıla yakın çok yönlü kariyerinin kilometre taşlarına değiniyor. Seçkide kuklalar, mobilyalar, kabartma heykeller ve kağıt üzerine çalışmalar dahil olmak üzere yaklaşık 400 eser sergileniyor. 12 Mart tarihine kadar MoMa'nın online platformunda ziyaret edebileceğiniz sergi bir yandan sanatçının soyutlamaya yönelik farklı çapraz yaklaşımını deneyimlemenize ve çalışmalarındaki zanaat ve tasarım ayrımını keşfetmenize de zemin hazırlıyor.

MIXPANTLI: SPACE, TIME, AND THE INDIGENOUS ORIGINS OF MEXICO
Los Angeles
Los Angeles County Museum of Art, 12 Aralık tarihinden itibaren online platformunda ziyaret edebileceğiniz seçkisinde Aztek'in başkenti Tenochtitlan'ın (günümüzde Mexico City) 500. yıl dönümünü konu ediyor. Geleceği öngören ve dünyalarını sanatsal pratikle yeniden biçimlendiren yerli sanatçıların, haritacıların ve hikaye anlatıcılarının yaratıcılığına odaklanan sergi, geleneksel fetih dilini yok sayıyor. Nahualar, fethin ilk kehanetine *Mixpantli* veya *banner of clouds* adını vermiş; bu kehanet, Meksika savaş standardı ve bulutlarla çevrili bir Avrupa-Hıristiyan sütunu olarak tasvir edilmişti. *Mixpantli* bu yüzden hem Nahua hem de Hıristiyan görüşlerinin bir araya getirilmesini, yerli halkların yeni bir çağda uzay ve zamanı yeniden yönlendirme çabalarını yansıtıyor. Kısacası erken dönem sömürge sanatı ile Kolomb öncesi eserleri diyalog halinde bir araya getiren seçki, Meksika'nın yerel dünya görüşünü analiz ediyor.

LIFE BETWEEN ISLANDS: CARIBBEAN-BRITISH ART 50S – NOW
Londra
Evrensel niteliği olan sanat sayesinde farklı coğrafyalar arasında da çeşitli bağlantılar kurmak mümkün. Karayip ve İngiliz iletişimini referans alarak bu konuyu ele almak isteyenler 1 Aralık tarihinden itibaren Tate'in dijital platformunu ziyaret edebilir. Zira seçki Karayip temalarını ve mirasını ele alan İngiliz sanatçıların yanı sıra, evlerini Britanya'da kuran Karayipli sanatçıların çalışmalarını keşfetmenize olanak sağlıyor. Karayipli insanların savaş sonrası İngiltere'de nasıl yeni topluluklar ve kimlikler oluşturduğunu ve bunu yaparken İngiliz kültürüne ve toplumuna nasıl adapte olduklarını sanat bağlantılarıyla inceliyor. Sergide Aubrey Williams, Donald Locke, Horace Ové, Sonia Boyce, Claudette Johnson, Peter Doig, Hurvin Anderson, Grace Wales Bonner ve Alberta Whittle gibi 40'tan fazla sanatçı yer alıyor.

ALBRECHT DÜRER. 550TH ANNIVERSARY OF THE ARTIST'S BIRTH
St. Petersburg
1471 yılında Almanya'nın Nürnberg kentinde dünyaya gelen Albrecht Dürer, 2021 yılı itibarıyla 550. yaş gününü kutluyor. 8 Aralık - 28 Mart tarihleri arasında ise The State Hermitage Museum, kutlamalara sanatçı adına düzenlendiği seçkisi ile dahil oluyor. Önemli Rönesans ustalarından biri olan Dürer farklı teknikler ile kariyerini şekillendiren sanatçılardan. Bu bağlantıdan yola çıkan müze, Dürer'in yaklaşık 300 esere yakın çizim ve baskılarını - ki aralarında *Apocalypse, The Life of the Virgin*, İmparator Maximilian için yarattığı *Arch of Honour* ve *Triumphal Procession* da var- bir araya getiriyor. Bununla birlikte seçkide sanatçının ahşap, vitray ve minyatür tarzındaki eserleri de gösterimde olacak.

MUNCH AND BEYOND
Viyana
18 Şubat tarihinden itibaren Albertina Museum'ın dijital platformunda ziyaret edebileceğiniz *Munch and Beyond*, Francis Bacon, Georg Baselitz ve Louise Bourgeois gibi 20. yüzyılın önemli isimlerinin yanı sıra Marlene Dumas, Peter Doig ve Tracey Emin tarzındaki çağdaş sanatçıların eserleriyle Edvard Munch'un 60 başyapıtını bir araya getiriyor. Munch'un karamsar ve melankolik dünya görüşü, halihazırda eserlerini yorumlarken de bize yol gösteriyor. Öte yandan Munch'un baskı teknikleri ve renk deneylerinin de tıpkı en bilinen eserleri Scream ve Madonna'daki gibi diğer sanatçılara referans olduğunu görüyoruz. Bu bağlamda sergi, Munch'ın kişisel eserlerinin doğrudan varyasyonlarıyla birlikte, onun genişletilmiş, deneysel ve modernist resim anlayışını benimseyen ve/veya onun temalarını ve motiflerini dönüştüren isimlere de odaklanıyor.

Sanal müzelere ve bilet fiyatlarına www.artsandculture.com adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

ART OF ILLUSION: PHOTOGRAPHY AND PERCEPTUAL PLAY
Kansas
Fotoğraflar gerçekleri doğru bir şekilde aktarıyor mu? Yoksa sadece illüzyon mu sunuyor? The Nelson-Atkins Museum of Art'ın online seçkisi bu sorulara, "görmek inanmaktır" sözünü anlamsız hale getiren eserlerle cevap veriyor. Bir dizi teknik ve kavramsal yaklaşım kullanan ve neredeyse tamamen karanlık oda manipülasyonu veya dijital düzenleme yazılımı olmadan gerçekleşen çalışmalar; gerçeklik, görsel algı ve kamera görüşü arasındaki karmaşık ilişkiyi vurguluyor. Müzenin fotoğraf koleksiyonundan seçilen sergi, aralarında Thomas Barrow, Zeke Berman, Michael Bishop, Cortis & Sonderegger ve Robert Cumming gibi isimlerin bulunduğu yirmi beş sanatçının yaklaşık elli eserine yer veriyor. Seçki için son gösterim tarihi 25 Nisan.

ALMA W. THOMAS: EVERYTHING IS BEAUTIFUL
Washington
23 Ocak tarihine kadar Phillips Collection'ın dijital platformunda ziyaret edebileceğiniz seçki, Washington DC'de yaşayan ve daha sonra 20. yüzyılın önemli sanatçılar arasında yer alacak olan Afroamerikan öğretmen Thomas'ın kariyerine değiniyor. Diğer bir deyişle, sanatçının dinamik ve sürekli yaratıcılıkla tanımlanan çok yönlü kariyerine yeni bir bakış açısı getiriyor. Yarı kırsal Georgia'dan kent hayatı Washington DC'ye uzanan yolculuğundan, 81 yaşında Whitney Museum of American Art'ta kişisel sergisi yayınlanan ilk siyahi kadın olmasına dek sanatçının tüm dönüm noktaları, bu retrospektifte bir araya getirilmiş. Bu değişimin eserlerine nasıl yansıdığını ise sanatçının yerelliğe ve çevreye bağlılığını yansıtan sulu boyalarında; yarattığı parlak desenli büyük ölçekli soyutlamalarında deneyimleyeceğiz. Bu temaların yanı sıra sergi; sanatçının performans, kuklacılık, kostüm tasarımı ve modaya olan ilgisine de değiniyor.

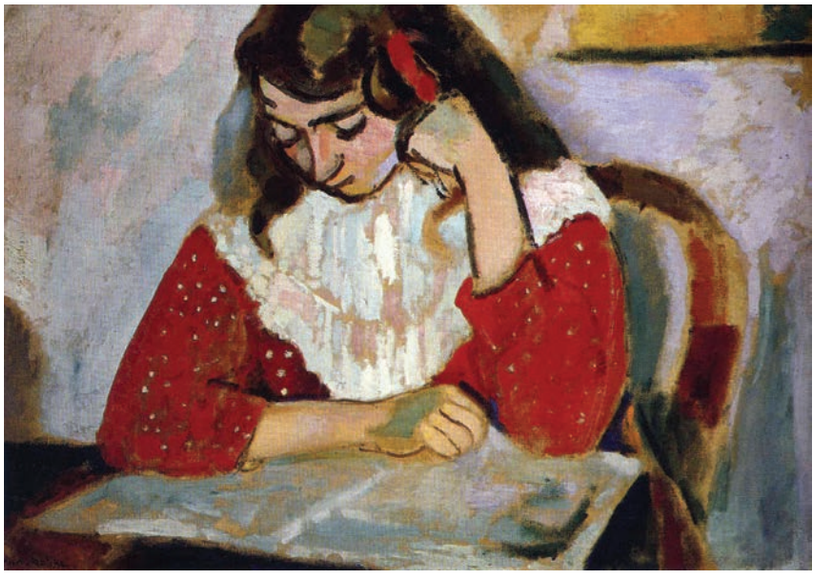

MATISSE: LIFE & SPIRIT MASTERPIECES FROM THE CENTRE POMPIDOU, PARIS
Sydney
Sidney'e özel düzenlenen bu sergi, yenilikçi sanatçılarından biri olan Henri Matisse'in sanatının kapsamına ve derinliğine odaklanıyor. Paris'teki Centre Pompidou ile iş birliği içinde gerçekleşen sergi Matisse'in bir fauvist olarak ilk renkli maceralarından başlayarak Vence'deki şapelin tasarımlarına kadar uzanıyor ve sanatçının altmış yıla yakın kariyerini 100'den fazla eserle ifade etmeye çalışıyor. Resim, çizim ve heykeller yoluyla Matisse'in sanat kariyeri boyunca vizyonunu nasıl defalarca yenilediğini, içinde hissettiği enerjiyi ifade etmenin yeni yollarını nasıl aradığını işaret eden seçkiyi 13 Mart tarihine kadar Art Gallery of New South Wales'ın online platformunda ziyaret edebilirsiniz.

OPTİMİST KURGU

Hazırlayan: Kristin Fındıkoğlu

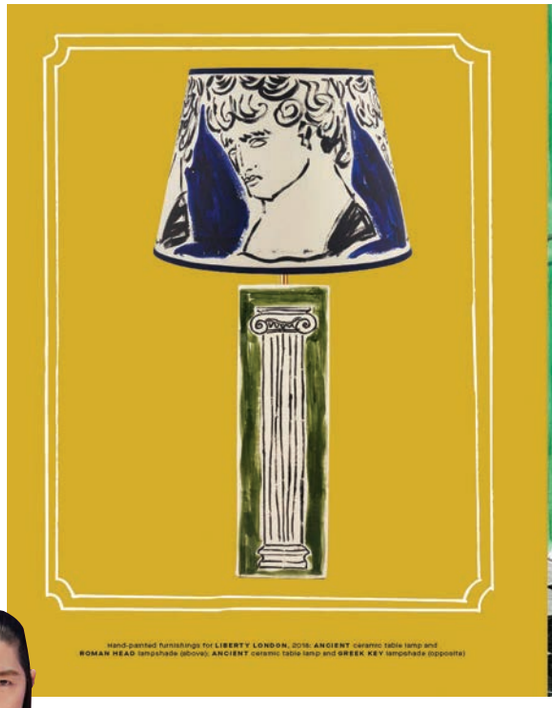

Prada
Sonbahar 2021

Parfüm,
Young Rose,
Byredo

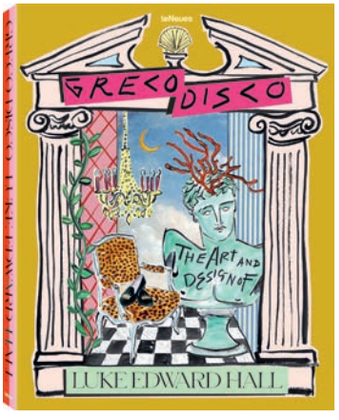

Kitap, **Greco Disco: The Art and Design of Luke Edward Hall, teNeues**

Palto,
Dries van Noten

Saat, **Rolex Oyster Perpetual Datejust 36**

Bot, **Saint Laurent**

Çanta, **By Far**

Şapka, **Prada**

NOMOS
GLASHÜTTE

175 Years
Watchmaking
Glashütte

Metro neomatik 41 Update. The unique NOMOS ring date in neon orange is patented and easy to set—in both directions. This is made possible by the in-house automatic caliber DUW 6101 within, which is highly precise and also features a patented date mechanism. Now available at Tevfik Aydin in Istanbul. More here: tevfikaydin.com.tr, nomos-glashuette.com

TEVFİK AYDIN
Since 1889

ROLEX

ZAMANA DAYANAN MÜKEMMELLİK

Zamana meydan okuyan zarafet ve mükemmeliyet tutkusu ile en üst kalite malzemelerin buluştuğu bir Rolex'in değeri, saatin kendisi kadar dayanıklıdır.

#Perpetual

OYSTER PERPETUAL DAY-DATE 40

RHODIUM